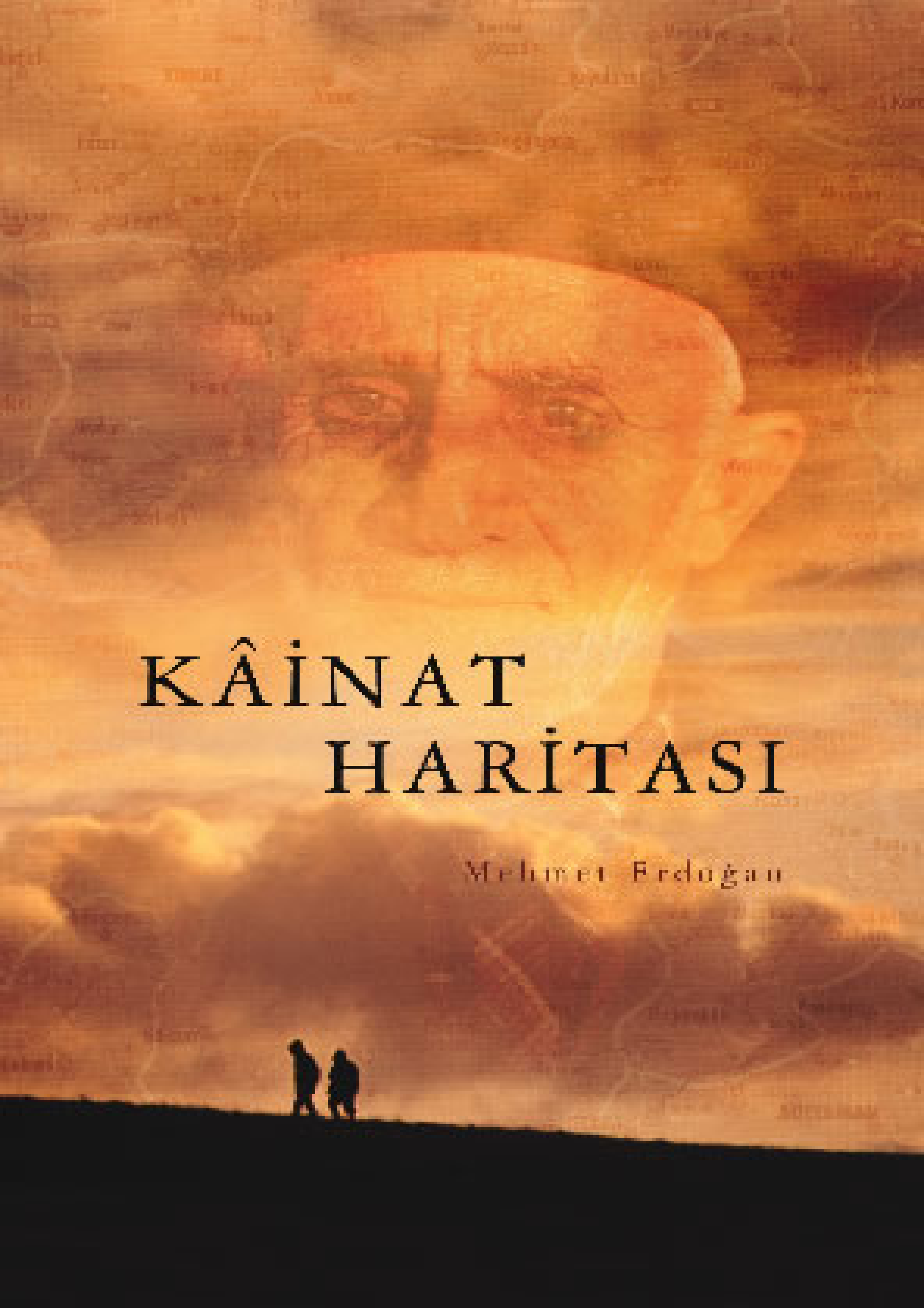

KÂİNAT HARİTASI

Mehmet Erdoğan

KÂİNAT HARİTASI

Denemeler

Mehmet ERDOĞAN

BİRİNCİ BÖLÜ

KÂİNAT HARİTASI

İKİNCİ BÖLÜM

EŞİKTE BEKLEMEK

BİRİNCİ BÖLÜ
KÂİNAT HARİTASI

KÖLELİK

Köleliğin nice çeşidi vardır. Zindanda zincire vurulan köleler olduğu gibi şehvet kemendiyle kıskıvrak yakalanan esirler de vardır. Akıl bukağısına mahkûm olmuş zavallılar olduğu gibi hayal sicimiyle sarılmış bedbinler de bulunmaktadır.

Mal, mülk, makam köleleği de bir başkadır. Ondan kurtulmak istemez yürek. Yani öyle bir prangadır ki sıktıkça tat verir, yokluğa çektikçe insanı mutlu eder; fakat yürek söner. Kalp ümitsizdir. Maddeten tadılan her zevk damlası kalbe bir kezzap gibi düşer, onu yakar kavurur.

Dünyaya kölelik bir başka efsun taşır. Onun bağı bahçesi göz alıcı ve yürek hoplatıcıdır. Kendini aşamamış bir insan kolaylıkla onun esiri olabilir. Bahçesine bağına vurulabilir. Hanına, hamamına gönlünü bağlayabilir.

Fakat nice dünya sevdalıları şimdi yoktur. Karun gibi zenginler bile toprak olup gitmiştir. Dünya fena yönüyle bir vakum, bir girdap gibidir.

Hakk'ı unutarak ondan bir yudum alan insan ayağı kayıp geçici zevkler girdabında yokluğa gider. Artık dünya onu yutmuştur. Geriye dönüşü oldukça müşkildir, inayet-i İlahî olmazsa...

Kadın da böyle bir girdaptır. İnsanı bir başka köleliğe çeken varlıktır. Onun bir gülümsemesi kalbi bir başka esaret otağına çeker ve zincirler. Bir bakışı çöllere düşürür ve mecnun eder. Artık o çölden çıkmak ancak Leylâ'nın sırrını bilmek ve Mevla'yı bulmakla mümkün olur, ama bu kutlu noktaya kim erer, kim ulaşır, bilinmez.

Köleliğin bir başkası zaman ve mekân köleliğidir. Varlıkların sırrını anlamamak ve perde berisinde kalma köleleği...

Deniz suyunu menba suyu, diye içen ve içtikçe yanan zavallılar gibi madde, insanı bir başka susuzluğa esir eder. Onun zevkleri ve eğlenceleri asla hakiki mutluluğa erdirmez gönlü. Yokluğa çeker, bitkinlik verir, halsiz ve mecalsiz bırakır; çünkü maddîdir. Manevî olanın gıdası bu zevkler olamaz. Manevi olan ruhumuz ve gönlümüz onun sofrasında gerçek gıdayı, hakiki besini bulamaz. Yalancı içkiler ve sahte yiyecekler geçici bir zaman insana zevk verse de bir an gelir ruh onlardan, onların aldatıcı tadından, lezzetinden bıkacak ve onları terk etmek isteyecektir. Eğer ebedî menzil ve sonsuzluk sofrası bilinmiyorsa nereye gidecek? Nasıl açlığını giderme imkânı

bulacak? Belki bir esir gibi kovulsa da fena otağından ayrılmayacak ve o yerde dilenciliğe mahkûm olacaktır.

İman zincirine vurulan, ihlas kemendine tutulan ümit ve aşk kınnaplarıyla, halatlarıyla sarılan, sabır ve sebat sicimleriyle bağlanan bir insanın köleliği gerçek mutluluk okyanusuna yürüyüştür, belki de o denizin merkezine çekilmektir.

Hak aldatmaz, hakikat yalan söylemez. İnsanın gönlü böyle bir iklimde çiçek açan tohumlar ve çekirdeklerle doludur. Onların çatlaması ve içindeki filizleri ortaya çıkarması ancak ümit ve iman ikliminde gerçekleşir.

Yoksa fıtrattaki nice çiçek ve meyveye gebe olan bu bağ ve bostan nüveleri çürüyecek ve insanı hiçliğe çekecektir. Artık ruh bir çöplük, gönül bu çekirdeklerin çürüyüşünden ve işe yaramaz hâle gelmesinden dolayı çirkin kokan bir mezbele; derbeder, harap bir beldeye dönecektir.

Özetle Hakk'a köle olanların ruhu cennet gibi revnektar ve iç açıcı olduğu halde bu kölelikten mahrum olanların geçirdiği cinnet, tattıkları hafakan, yaşadıkları yalan, isyan ve bir yığın aldatan seraptır.

ŞAFAK BAYRAMI

Şafak günün başlangıcı, güneşin doğuşuna verilen isim. Kızıl bir renkle başlar şafaklar. Kırmızı gül gibi açılır ufuk. Dertli için bir güden daha çok bir yarayı hatırlatır. Her karesi derdinin bir mücessem şekli gibi. Bazen bir inilti dolu bir feryadı da düşündürür insana. Alevleri yüreğinden dudaklarına gelen, mısra ve cümleler şeklinde göklere yükselen bir yangını...

Gözler sabah vakti uyanırken bir şafağı hatırlatır. Ruh güneşi hayata yeniden merhaba demiştir. Yanaklar gözden yansıyan bu nur ile yavaş yavaş aydınlığa kavuşur. Sonra bütün yeryüzü gibi insan yüzü rengini bulur, mahmurluktan sıyrılıp.

Ufuk bu şafak vakti bir anne gibi sancılı ve hafakanlı renklere bürünür. Biraz evvelki simsiyah renk, biraz sonra yavaş yavaş kızıllıkla yer değiştirir. Ama bu fecr-i kâziptir. Ardından bir geçiş rengi belli belirsiz ufukta kendini gösterir ve birden koyu bir kızıllık tamamen bu anaç çizgiyi kaplar. Sonra bir yavru gibi güneş doğar. Anne ufuk onu sanki yıkar ve öyle getirir dünyaya. Nur topu gibi bir evlat doğmuştur işte.

Bir tohumun çatlayıp filizini dünyaya uzatması da bir şafaktır. Sümbüllenmesi ayrı bir şafak. Çiçeğin dal ucundaki tebessümü, meyvenin gülümseyen rahmanî gelişi de...

Suların kaynaktan ilk çıkışı o görkemli şafakların bir benzeridir. Zira nice diriliş şafağı o sudan gıda alıp meyveler sunacaktır hayata.

Kalbin her vuruşu, açılıp kapanışı bir şafaktır. Doğuşu hatırlatır. Güne, yaşamaya, varlık âlemine bir adımdır o.

Gözler şafaklar ile güler. Zira ışık gözün hayat kaynağı gibidir. Manzaralar ışık hüzmeleriyle estetik çizgilerini daha belirgin ortaya koyar ve göze gönle bir sanat şehrayini açar.

Toplumların da bir şafak dönemi vardır.

Izdırap ve acı ile kavrulan toplum bir gün bu şafağın gül rengiyle buluşur; sonra güller açar fertlerin gönlünde. Madde ve mana plânında bir dirlik başlar. Ölümden sonra diriliş gibi bir güzellik ve huzur taşır bu zaman parçası.

Herkesin yüzü gülmeye durmuştur. Hele ızdırap çekenlerin, çile ile kavrulanların yüzünde reel bir aydınlık, safi bir neşe ve katıksız bir sevinç vardır; çünkü bu şafak onların bayramıdır.

KUTLU BİR DOĞUM

Izdırap sancıları olmadan nasıl olgunlaşır insan. Acıların otağına düşmeden nasıl ümit ve inanç meyveleri olgunlaşır içimizde. Ham meyve gibi olmaz mı aşkı tatmamış ve onun kıvrım kıvrım azabı içinde çile çekmeyen bir çıkış noktası bulamadan yıllarca kalaklarla bunalmayan insan.

İlelebet acı çekmeye azmetmiş insanlar bir meyvenin içi gibi ruhunu zamanla şeker ve bal hâline getirebilir. Duyarsızlar acıyı ve ızdırabı tadmayanlar daima katı ve sert kalmaya mecburdur ve onlar asla yumuşak bir meyve tadıyla insanlara ruhlarını takdim etmeye muntazır olamazlar.

Ah ızdırap, ah acı ve hafakanlar, sizlerin mengenesi değil midir kalp ve ruhları incelten. Sizlerin preslemesi değil midir özümüzdeki duyguları telyin-i hadid gibi yumuşatan ve onlara kalpten kalbe yol vardır düsturunca diyalog becerisi kazandıran. Kalpler ile gönüller ile içli dışlı olmanın şebekesini kuran; cereyan ve telsiz sistemini yerleştiren bu hamle ve aksiyon değil midir? Hangi acısız ve ızdırapsız insan acı çeken bir insanın kalbine ve haline tercüman olabilir. Hangi ızdırapsız ve hafakansız zavallı, ümit ve inancı için darağacına çıkmak gibi her an hayatın çetin engelleriyle savaşa savaşa gönül ve kalp mesafesi kat etmiş hakikat yolcusunun durumunu anlayabilir, idrak edebilir.

Ben kendi adıma çekmediğim çileleri anlatmaktan ar ederim. Zira zehirli yılan dişleri arasında kalmamış bir kişiye akrebin iğnesi bir ok gibi gönül odağına saplanmamış bir yüreğe zehir sancısını anlatmak ve azabın en çetinini duyurmaya çalışmak boşuna bir uğraştır.

Gökte kara bulutlar sıkıldıkça sıkılır. Gök parçalanır gibi gürler ve sarsılır. Şimşek önce bulutları döver, sonra yeri. Fırtına ve kasırgalar amansız eser ve sanki bir taarruz ordusu gibi saldırırlar yeryüzüne, ama sonunda bir bakarsın ki gökten billur gözyaşları boşanır. Yağmur damlaları darbelenen yere ve sarsılan toprağa, ufalanan kayalara bir cemre gibi düşer. Yaraya sürülen bir merhem gibi sarılır. Bir Hızır soluğu gibi iner. İşte onun ardından sarı, kırmızı çiçekler tebessüm ederler arzda. Bahar çağlayanları şırıl şırıl akar kayalar arasından, dağların, vadilerin bağrından. Misk gibi toprak kokusu ve ardından tertemiz bir iklim belirir yeryüzünde. Sanki yeniden doğmuş gibidir tabiat. Bir çocuk kadar, bir bebek kadar safileşmiştir.

Demek ki her ızdırap yeniden doğumun arefesidir. Yeniden dirilişin başlangıcı ve mebdeidir.

Ben acıya hayran, ızdıraba teşne, hafakanlara hasretim. Zira bizler onlarsız ham kaba softa olmaya mahkûmuz. Onların iğneli fıçısı olmadan ne içimizdeki öz duyguları, ne de özümüzdeki iksir ve tiryakları keşfedebiliriz.

Belki katı bir yürekle bir ömür yaşardık. İçimizde bal damıtmak yerine zehir biriktirirdik.

İnsan sancının hasını çekmedikçe yürek pasını silemez. Ümitsizlik oku ruha saplanmadıkça ümidin kadrini bilmek mümkün değildir.

İnsan içindeki savaşı ancak ızdırap çekmeye hazır olmakla zafere dönüştürebilir. Yoksa bir yığın mağlubiyet bir yığın hüsran dolu yenilgiler otağı haline gelir, gönül dünyası...

Toprak altındaki tohumlara bakınız. Özlerini keşfeder gibi içe kapanıp sonra çatlamaları ancak bu mengene döneminden sonra meydana gelir. Toprak ve kayalar, altındaki ölü ve ölgün dönem aslında içten içe bir dirilişin mukaddimesidir. Elmas filizleri böyle billurlaşmaz mı? Deniz dibindeki inciler böyle binler tonluk ağırlığın altında cihana bir mücevher olarak doğmanın hazzını tatmaz mı?

Evet acı çekmedikçe, elemler yumağı haline gelmedikçe bizim çözülmemiz gerçekleşmez, gerçekleşse de ipimiz çürüktür, bahar örgüsü bizden nakış nakış dokunmaz...

Çiçeklerin çektiğini kim bilir. Ağaçların tatdığı elemi kim anlar. Kelebeklerin böceklerin çeşitli devrelerden geçerken yudumladıkları ızdarabı kim idrak edebilir. Bir kuşun uçuşu öğreninceye kadar çektiği sıkıntıyı ve azabı hangi müdakkik göz keşfedip ruhunda duyabilir. Bence kâinatta ızdırapsız bir tek zerre bile hareket etmemektedir. Zaten hareket ve aksiyon bir ızdırap yumağına girmektir. Çetrefilli yolardan hedefe varmak için bir uzun yolculuğa çıkmaktır. Rehavette bir huzur var gibidir, harekette ise bir nevi acı gizilidir, ama sonu huzur ve saadet iklimlerine açılan, gerçekten olgun meyveler veren hareket ve aksiyondur. Yani bir nevi ızdıraptır.

Acı çeken insan, düşünen insan, tefekkkür eden varlık, irşat ve tebliğ için ülkeler aşan inanmış kişi, başkalarına ruhunun ilhamlarını boşaltmak için gönlündeki hak ve hakikat tohumlarını ruhlara boşaltmak ve serpmek için daima ızdırab ile inler, hareket ve aksiyonlarıyla da bu ızdaplarını mühürlerler.

YARA ve İLAÇ

İçimi bin bir kaos ağları mı sardı benim. Nedir bu gelip giden duygular, hisler. Nedir bu bir kaybolan bir varolan düşünceler. Önüne geçemediğim ızdırap selinin seddi ve yaman bir engeli yok mu? Ona "dur" diyecek bir mania yok mudur şu cihan üzre.

Bir mecnun gibi hafakanların ortasında kaldım. Elimde olmayan ve bir türlü hâkim olamadığım düşünceler, bir bir sökün ediyor kalbime. Özüme hâkim, düşüncelerime hükümran olmam gerek.

Hangi hızır eli ondurur bu derin yarayı. En mukaddes şeyler için bile özümden kötü şeyler geçiyor. Onların kalbime her gelişinde bir sarsıntı geçiriyorum. Bir sıkıntı sağnağına tutuluyorum. Elden ne gelir; ne şemsiyem var ne de kalkanım...

Bazen savaş meydanına düşmüş yorgun savaşçılara benziyorum. Ne silahım var ne de arkadaşım... Bin bir cihetten ok yağmurları üzerime geliyor. Ben yuvasını kaybetmiş yavru kuş gibi oradan oraya kaçıyorum. Bazı ok ve mızraklar gelip bana isabet ediyor. Onların açtığı yarayı bir ömür boyu tedavi edemeyeceğim hissi uyanıyor içimde.

Arılar... Ah o vesvese ve vehim arıları... Kovanına yaklaşınca veya bir değnek alıp yuvalarını karıştırınca başıma üşüşen ve bir bir özümü sokan arılar...

Onlardan kaçmak imkânsız… Onlara dokunmasam olur, ama kovan içimde ve kalbimde olunca onlarla meşgul olmamak da imkânsız. Arınmak istiyorum onların vızıltısından, iğnelerinden, uçuşlarından... Kafamı dinlemek istiyorum, lâkin ne gezer. Her an vın vın öten bu sesler özümü dilgir ediyor, kalbimi sıkıntı ve stressin keskin ve sivri dişleri arasına atıveriyor. Ruhuma bir acı veya ızdırap iğnesi saplandığında ben onu çıkarmaya çalışıyorum. Fakat o iğne benim uğraşmamla değil, bir zaman sonra gevşeyen gerilimimden ve takatsiz özümden kendi kendine düşüyor. Bir anlık nefes alıyorum ve "kurtuldum" diye sevinirken bir başka ok saplanıyor kalbime. Battığında acısı ta iliklerime kadar işliyor. Ondan kurtulma çabalarım da beyhude... O da vazifesini yapmadan ve beni üzüntü okyanusunda boğmadan, içime elem ve sıkıntının en amansız zehrini boşaltmadan ayrılmıyor benden.

Birkaç gün sonra o da açtığı yaradan kendi kendine düşüyor ve yaram tedavi oluyor bir anda. Lâkin bir an bile ferahlamadan hemen bir başka mızrak saplanıyor kalbime. İşte ben böyle ardı ardına gelen ızdırap ve elem okları ile kirpiye dönmüş bir hastayım... Vehim ve vesvese kırbacıyla her an dövülen bir mahkûmum. Hayat bana zehir, hayat bana ızdırap ve acı yumağı. Çetrefilli ve çözümü imkânsız bir bilmecenin içinde, bin bir dehlizin en girift karanlıklarında bocalayan ve asla çıkış noktası bulamayan aciz yolcular gibiyim.

Beni hangi hızır eli kurtarabilir bu girdaptan, bu vakumdan? Hangi diriltici soluk alıp çekebilir bu dert çukurundan? Ömrüm, kenarları kaygan bir kuyu. İçinden çıkmak istedikçe geri düşüyorum. Derin bir mağara içinde çırpınan; fakat asla gün ışığı göremeyen, bir türlü dış dünyaya kanatlanamayan, o duvardan o duvara çarpan bedeniyle yaralı, kanadı kırık kuşlara döndüm. Hangi avcı attı beni bu çukura; zalim silahıyla bir vuruşta. Hangi canavardan kaçarken düştüm bu gurbet acısından daha ızdırab veren, tünellere, labirentlere.

Her acı bir başka acının habercisi gibi beni hiçbir zaman boş bırakmıyor. Kurtulduğum vehimler sanki yerine yeni yumurtalar bırakıyor gibi bir an sonra tekrar bir başka şekilde ortaya çıkıyor.

Evet nice çarelere başvurdum nice doktorlara gittim. Lâkin beyhude... Bana verdikleri uyuşturan ilaçlar asla derdime derman olamadı. Ben sonsuz bir uykuya muhtaç hastalara benziyorum. Üzerime gaflet yorganını çekip ebedî bir uykuya ihtiyacım var. Zira yorgunum, hem de çok yorgun... Bu acıların bana tattırdığı azap, linç edilen ve her an azap çeken insanların tattığı

ızdıraptan daha amansız. Zira onların acıları cismini ve bedenini muzdarip eder. Benim acılarım ise beynimi ve ruhumu kemiriyor.

Bu irili ufaklı vesveseler nasıl beni taciz edip sonra yokluğa çekip gidiyorlarsa ve bu ara ara gelen acıların birer sınırı varsa bütününün de bir sonu ve sınırı var demektir. Bu ızdırap kervanının da varıp döküleceği bir yokluk çizgisi bulunmaktadır.

Ebedî sürmeyecek demek ki bu sıkıntılar. Sonsuza dek beni azap okyanusunda boğmayacak demek ki...

Öyleyse üzülmemeliyim. Öyleyse aldırmadan geçmeliyim. Zira güvenilir bir kitapta okuduğuma göre şeytan böyle düşünceleri, insana kendi kalbinden zuhur ediyormuş gibi bir his vererek sunuyormuş. 'Eyvah, kalbim ne kadar bozulmuş.' diyen kişi üzüntünün girdabına yuvarlanınca da kıs kıs gülüyor ve onunla eğleniyormuş. Hatta kendi iradesiyle bu sıkıntılardan ve hayal mahsulü düşüncelerden kurtulamayan zavallı en son ibadet ve taati bile terk ediyormuş. İşte iblis o zaman tam mutlu oluyormuş. Zira gayesine ulaşıyor ve istediği yerine geliyor, hassas tabiatlı muttaki bir müslümanı yendiği için de zevk içre kendinden geçiyormuş...

Şeytandan acımak beklemek abes olduğu gibi bu akla ve fikre gelen vesveselere de kendi düşünceleri ve hisleri gözüyle bakmak da aynen öyle ahmaklıkmış. Zira kalp bu vehimlerden üzülüyorsa, demek ki kalbe akla gelen insanın kendi fikir ve düşünceleri değil. Bir takım hayali şeyler, bir takım hurafeler... Bu sebepten bu hastalıkta insanın kendi kendini tedavi etmesi gerekiyormuş. Yani kalbine gelen ve aklına zuhur eden düşüncelerin kendine ait olmadığını derketmek ve onlara aldırmamakla... Hele hele ibadet ve taat anında daha iyi ve muttaki olmak olmak arzusuyla uğraşan kişilere abdest, namaz ve temizlik hakkında şüpheler vererek onları endişelendirmek, huzurunu bozmak şeytanın en birinci entrikası imiş.

İşte bir zaman eline geçen bir kitapta böyle bir bahis okumuştu, ama hassas mizacı ve sinirli tabiatı, ne kadar da okusa yine bu hislerin önüne geçemiyor ve onu üzen düşünce ve hayallerin yoluna taş koyamıyordu.

Olsun, denemek gerekti. Yenilmeyecekti. Aldırmamaya çılışacaktı bundan böyle. Aklına ne gelirse gelsin vurdum duymaz davranacak, hain şeytanın tuzağına düşmeyecekti. Ona inanmak demek ve bu tür vehimlerin ağına yuvarlanmak Hakk'a karşı da bir terbiyesizlik olurdu zaten...

Vehimlere, vesveselere düşmek ne imana bir şey kazandırır, ne de ibadetleri daha derin ve huşu içinde yapmaya bir sebep teşkil ederdi. "Öyleyse bana bir faydası olmayan, bilakis pek büyük zararı olan bu tür vehimleri yenmenin çaresi aldırmamaktır." diye düşündü o.

Artık bundan böyle arı kovanına çomak sokmayacaktı. Belki üzerine konan arıları kovmak gibi bir ahmaklığa düşmeyecekti. Zira onlar ne kadar uğraşılırsa o kadar üzerine gelirlerdi insanın. Bir ömür boyu çektiği acılar bunu ispat etmiyor muydu? Ne zaman kurtulabilmişti uğraşmakla ve üzülmekle bu acılardan, bu azap oklarından, bu ızdırap mızraklarından. Hareket ettikçe insanı kovalayan eşek arılarına av olmaktan başka neye yaramıştı kaçışı. Kendi kendine şöyle söz verdi bir an: "Bundan böyle kafamı başka şeylerle meşgul edeceğim. Beni etkileyen ve mutlu eden uğraşlar içine gireceğim. Her insanın bir hobisi vardır. Benim de elbet sevdiğim birkaç hobim var. Ben onlarla ciddi meşgul olursam elbette bu sıkıntılar kendi kendine çekip gidecek üzerimden. Zaten büyük insanlar da hep böyle vehim ve vesveselerle biçare duruma düşmemişler mi? En sonunda onlar da bu vehimlerin tasallutundan umursamamak ilacıyla kurtulmamışlar mı? Aldırmamak merhemiyle iyi etmemişler mi yaralarını? 'Elbette' dedi hasta içten içe. Elbette böyle olmuştu. İşte o da aldırmamak ve umursamamak ilacını aldı eline ve bir dikişte içiverdi. Şimdi yaraları bir bir iyileşiyordu. Çektiği sıkıntılar bir kâbus gibi ruhundan kalkıp gidiyor, yokluğun bağrına dökülüyordu. Onu hasta eden düşüncelerin ne kadar basit olduğunu onlardan kurtulunca daha iyi anladı. Vehimlerin baskısı kalkınca içindeki dev ortaya çıktı. Şeytanın ona ördüğü tuzaklar ve reva gördüğü entrikalar bir örümcek ağı kadar basit ve zayıf görünüyordu şimdi. Onlardan daha önce kurtulamadığına ve bir tül, bir ince sis, bir gölge altında bunca sene korkulu anlar yaşamasına hayıflanıyordu. Ne kadar da büyütmüştü bu işi hâlbuki. Bu derdi içinde kendi kendine oluşturduğunu ve buna ne Allah'ın ne de onun sevgili Peygamberinin rızası olmadığını anladı. "Nefsinize zulmetleyiniz" hadis-i şerifinin mânasını şimdi daha iyi kavrıyordu. İşte bir uğraş bulup avarelikten kurtuluş, bir ciddi iş ile aklını, kalbini ve ruhunu meşgul etmek onu

yepyeni bir dünyaya kanatlandırmıştı. Artık tek tük gelen vesveselere gülüp geçiyor ve "bende iş bulamazsınız" deyip onlarla alay ediyordu.

Şeytan bu durumdan üzgündü. Bir avını, ömür boyu boş yere ağlattığı ve inlettiği bir oyuncağını kaybetteği için hayıflanıyordu. O ise iblisi kendi silahıyla yenmenin zevkini tadıyordu. Aldırmamak ve boş vermek düsturuyla onu kahrediyordu. Vehim ve vesveseden başka silahı olmayan ve bunu üzüntü ile kalbe işleyen ve yaraları azdıran iblis yeni bir teselli yuvası aramak için başka kalplere yöneldi... Belki (ibadet ediyorum ve ibadette hassasım diye kendini üzen ve boş yere kalbini ve ruhuna elem çektiren) bir başka av bulabilirim diye yeni bir yolculuğa çıktı.

Hasta kurtulmuştu ve gayri dudağında şu dua ömür boyu bir mai zülâl gibi kalp ve ruhuna akıyor, aldığı mikropları ve açtığı yaraları kalbinden bir bir temizliyordu.

"Euzü billahiminешşeytanirracim ve min fitnetihi ementü billahi ve rusulihi. Allahu ehadin Allahu samedin lem yelid ve lem yuled ve lem yeküllehu küfüven ehad."

DERİN YARA

Izdırabım sonsuz, Acılarım amansız... Kalbimdeki his ve duyguların doğumu ve ölümü belli değil. Bir kaos harmanı iç dünyam. Dıştan gelen iyilik ve güzellik duygularına da bu puslu ve sisli mercekle bakıyor kalbim. Eşya ve hadiseler dilsizdir bana bir şey anlatamazlar, ama onların mutedil gidişinden ve emin adımlarla bir hedefe yönlenmelerinden mâna çıkarmak mümkün değil mi? Onların bizlere sunmak istedikleri bir mesaj veya bin bir mesaj yok mudur?

Bunları anlayacak kadar güçlü değilim. İçimdeki ızdırap ve acı sağnağını bırakmışım akışına. Acılar okyanusuna dönünceye dek ruhum aksın bakalım bilinmeyen yönden gelen vesveseler, vehimler, şüpheler, tereddütler… Bir bir düşsün ruhuma nötron bombası gibi... Dün Ali'nin kız kardeşi evlenmiş, düğünde epey insan varmış, kıza ve damada oldukça yüklü takılar takmışlar. Bana ne. Bütün bunların bende bir anlamı yok. İçimdeki sis ve duman hayat penceresinin önüne kara bir örtü çekmiş. Asla açılmayacak gibi duruyor bu örtü. Hiçbir hayat olayı, hiçbir hadise beni yakından alakadar etmiyor.

Güneş tutulması olacakmış yarın akşam. Bütün gazete ve radyolarda bu haber var. Benim ışıklarım kaybolmuş. Gönül fezamda binlerce cisim, binlerce örtü onları kundağa sarar gibi sımsıkı sarıp bağlamışlar. Kımıldamayacak kadar mecalsiz ve halsiz olan duygularım artık kendini bu acılar kıskacına, ızdıraplar dehlizine, ümitsizlik ve yeisler zindanına bırakıvermiş. Kaçacak yer yer, kımıldayacak mekân yok.

Halim çarmıha gerilmiş mahkûmların halinden bin beter. Kalp ve kafama gelen şüphe ve tereddüt okları ruhumu pare pare etmiş. Bin bir parçaya bölünmüş bir haldeyim. Her parçam, bir diğeriyle irtibatını yitirmiş. Yarı canlı olan parçalarım bir türlü yekpare hâle gelip canın otağında ruhun diriliş zemininde ispat-ı vücut edip ortaya çıkamıyor, ben de varım diyemiyor.

Solucan gibi ezilmiş ruhumla sadece hafif seğirmeler geçiren halimle bir diriltici nefes bekliyorum, kalp ve vicdanımdaki yaraların düzelmesi, tedavi olması için.

İsmail üniversite imtihanını kazanmış, iyi bir derece tutturmuş.

Ah kalbim... Bunlar senin için ne ifade eder. Hayat ferini tüketmiş bir insan dış dünyadaki iniş çıkışları, hareket ve aksiyonları, hırsları, hasaretleri, ümitsizlik ve ümitleri tek düze görmez, bir çizgi şeklinde tevehhüm etmez mi?. Zaten bu sebepten hayat sıkıcı gelmiyor mu şüphe ve tereddüt mahkûmlarına. Bu sebepten çekilmez gelmiyor mu en güzide lezzetler ve en alazlı heyecanlar, en zirve sevgiler ve aşklar...

Hiçbir şeyin kıymeti yok...

Hiçbir şey nazarı çevirecek, kalbi onlarla meşgul edecek kadar değerli değildir.

Bu benim iç varlığımı şeytana kaptırmışlığımla mı alakalı, yoksa gerçekten olgunlaşmaya giden yolda böyle bazı hayat ve memat silgileri kullanılıyor muydu? Hiçbir şeyin zevk vermediği bir insana erdem basamaklarını tırmanıyor denebilir miydi?

Kendi kendimi aldatıyordum her gün. Belki bu da bir çıkışın çilesidir diye düşünüyor ve zirve hayalleriyle ve kurtuluş ümitleriyle teselli buluyordum.

Kafamdaki oklar, ruhumdaki mızraklar çıkmıyor ve yaraları devamlı kanıyordu. Kan kalbim son haddine gelmişti.

Özümde kalp ve ruhumu besleyecek bir ışık ve nur kalmamıştı.

Bir güneşe ihtiyaç içinde kıvranıyordum. Bir ışığa, bir kandile, bir fenere muhtaçtım, hem de çok... Yolumu aydınlatacak bir ışık, bir nur, özümü tayflarıyla sarıp sarmalayacak ve hakikatin azat kabul etmez kölesi yapacak bir ışık sillesine muhtaçtı kalbim.

Şüphe o ne korkunç hastalıktır, ne amansız mikroptur, ne ölümcül acılar veren yaradır. Onun düştüğü mekân Atom bombası düşmüş gibi yerle bir olur, kalpte ve ruhta. Yıllar yılı çorak ve susuz vadilere döner onun yerle bir ettiği duygular. Bir tek yeşilliğe yol vermez, bir tek tohuma filizlenme imkânı tanımaz. Şüphe zelzelesinin oluştuğu kalp kentleri her türlü paniğe açıktır. Her an yıkılışın ve yerle bir oluşun histerik nöbetiyle inler ve ağlar. Bütün gönül, bütün yürek içten içe bu korku ve şokun tesiri altında asla mutlu olamaz ve hiçbir zaman gerçek saadeti tadamaz. Zira şüphe başkalarına güven duygusunu yok eder. Sevginin ve muhabbetin köküne kibrit suyu eker. Aşkın kol ve kanadını kırıp aşkı zevale atar. Sevginin izi bile kalmamıştır şüphe taununa tutulmuş bir gönül şehrinde. Her şey bitmiş her şey tükenmiştir. Işıksız hisler, nursuz fikirler, özünü yitirmiş duygular ve düşünceler ile artık bir etnografya müzesini andırmıştır böyle ruh dünyaları.

İşte benim halim buydu. İçten içe akan şüphe lavları ve tereddüt ateşiyle bütün öz ülkem yanıp kavrulmuş ve bir tek hayat eseri daha o yerde bulunmamaktadır.

Bir gün bir şey oldu bana, içime bilemediğim bir yerden mi yoksa kendi ruhumdaki bir noktadan mı bir güç çağlayanı akmaya başladı. Kollarım dermansız iken birden damarlarına gelen bu aksiyon ve hamle kanıyla canlandı. Ayaklarım yorgun, dizlerim dermansız iken birden bire bu gayp cihetinden gelen soluk ile sanki dirilir gibi harekete geçti ve güç bulup önce titredi, sonra ürperdi daha sonra bütün vücudumu üzerinde taşıyacak dermanı bulduğunu anlayıp zinde bir şekilde doğruldu. Kalbim mutsuz ve mükedderdi o güne dek. Vicdanım yaslı bakışlarını ufuklara çevirmiş bir dua yakarışıyla ağlıyordu o güne dek. Ama işte o an yok mu? Bir Hızır soluğu gibi bilinmeyen bir nefes aktı geldi sanki ötelerden ve dermanını yitirmiş, dayanma gücünü kaybetmiş ruhuma destek ve payanda oldu. Vicdanıma kurtuluşun yer ve yönünün asıl kaynağını fısıldadı.

Bu fısıltı içime bir inşirah saldı. Bütün kâinatın hamulesinden ve ezen sıkletinden kurtuluşun tek çaresi ne idi anladım.

Bu bir yaradan... Kâinatı yoktan var eden ve istediği anda yok edebilecek kadar güçlü bir varlık... Evet yıldızları tespih tanesi gibi kudret elinde çevirecek ve istediği zaman ipini koparıp fezay-ı ıtlakta dağıtacak istediği zaman onları bir mıknatısın kendine çektiği gibi çekecek ve kudretine ram edecek bir varlık... Her şeye gücü yeten her istediğini yapan, her arzu ettiğini dirilten veya öldüren sonsuz iradeli ve sonsuz akıl sahibi bir yüce varlık...

O an kalbindeki ağırlık ancak kalkabilirdi. Zira bu yeis ona kâinatı aşamadığı ve bu engeli geçemediği için yükleniyordu. Ruhu elem zincirine bu badireyi bir hamlede geçemediği için vurulmuştu. Bu çetin engelde bir kaya parçası gibi yolundan kalkmadıkça ne hayatın zevki ne de ömrün ona vereceği bir huzur olabilirdi. Her anı bin bir acıyla bin bir elemle dolu bir insan nasıl mutlu olabilir ve huzurlu bir hayat sürebilirdi.

İşte bunu fısıldamıştı vicdanından bir ses ona. Bu ses bir de ona kurtuluş reçetesi hediye etmişti. Onu özünün özünde duyup hissetti. Kâinatın anlamını okuyan ve şifresini çözen bu reçete ne idi.

Onu içinde duyun, bir nağme olduğunu anlardı. Bir ses bir soluk idi o... Bir nefes idi... İnsan da bir nefesten ibaret değil miydi? Ama ahsen-i takvimden esfel-i safiline yuvarlanmış bir soluktu o... İşte bir nağmenin ritmiyle o ses, bu yorgun nefesi kendi özüne alıp mûsıkîliştiriyor ve bir soluğu bir ölümsüz nefese inkılap ettiriyordu.

Baktı o ses ve nefes çok güçlü idi.

Bu sesin âhengine kapılmak ruhuna sonsuz haz ve lezzet sunacaktı. Zira cismi de dahil bu seste bir nefes gibi billurlaşmak ve ümide, aşka, sevdaya katılmak vardı. İmbikten geçer gibi safileşecek, yeis sis ve dumanını, şüphe katranını ve ziftini zerre zerre süzüp o iklimin, lahuti atmosferin nesimine ve meltemine katılacaktı.

SÜRGÜNLER BİTSİN ARTIK

Bu kaçıncı sürgünüm. Bu kaçıncı ızdırap dehlizlerine yuvarlanmam. Bu kaçıncı elem ve keder ülkesine firarım.

Zorluklardan kaçışım, yükün altına girmekten istinkâfım, vazifeden korkuşum, gaye ve hedef disiplininden ürküşüm...

Bu kaçıncı sürgünüm.

Nefsin pranga ve zincirlerine koşuşum. Onları kendi elimle boynuma ve başka uzuvlarıma geçirişim. Hücrelerime ilmek ilmek zevk ve eğlence düğümü atışım. Manevi havadan kaçıp maddenin kaoslu ikliminde katran ve zift yudumlayışım.

Bu kaçıncı sürgünüm...

Kovulmak değil bu gönül ülkesinden... Bu bir firar. Kendi kendini mahkûm edip çöllere sürmek ve kuruyuşunu, bitişini seyretmek kendi özünün... Bir tarafta cellat nefis, mahkûm kalp. Bir tarafta darağacı zevkler, idamlık olan ruh ve vicdan... Kim kimi sürüyor, kim kimi ölüme mahkûm ediyor.

İblisin bu sürgünde yaptığı sadece çağrıdır. Onun ötesinde hiçbir işlevi yoktur. Hani zorla boynuna kement dolayıp çekmiyor insanı günahlar okyanusuna. Eline silahı alıp onu zoraki itmiyor zevk ve eğlence cümbüşüne. Belki insan kendi kendini çekiyor, bu sefa girdabına, geçici lezzetler vakumuna.

Bu kaçıncı sürgünüm...

Akıl ve mantıktan nefse; ümitten, aşktan yeis ve kedere sürgün... Kalp ve ruhtan iblis ülkesine ve şeytan diyarına itiliş. His ve heyecandan körkütük sarhoş olmaya ve granit gibi sertleşmeye, duygusuzlaşmaya sürgün. İmandan küfre, kozmostan kaosa, ihlâs ve samimiyetten riya ve yalana gidiş.

Bu kaçıncı ve hangi ülkeye çar naçar gidişim, itilişim...

Kurtulmak mümkün değil mi bu zindandan, bu badireden, bu kurak ve çorak platolardan, elem vadisinden...

Gök mavi değil, kuzgunî bir renk almış. Tarlalar başak sarısı ekinler vermiyor, çelik üretiyor bundan böyle. Dağlarda mor sümbüller açmıyor, korku ve yeis dikeni filiz filiz baş çıkarmış. Bahçelerde gülün adı yok. Menekşenin ismi dahi kalmamış. Yılan ve çıyanlar dolaşıyor ağaçların dallarında. Meyveye uzanmak için Âdemoğlunu tekrar aldatmak uğrunda.

Bu kaçıncı sürgün, gülden dikene; sümbülden ayrık otuna; kevserden zakkuma... Âb-ı hayattan baldıran zehrine... Bu kaçıncı itiliş ve def ediliş yağmurdan çoraklığa; ışıktan karanlığa, bulut renginden ve çağrısından kızgın kum cezbesine ve ölüm rengine...

Bu kaçıncı kıskıvrak ediliş ve bir mahkûm şeklinde elem seline atılış, ızdırap nehrine bırakılış, Firavun sarayına seyahat. Bu kaçıncı sürgün İbrahim'den Azer'e veya Nemrud'a, Nuh'tan Sam'a, İsa'dan Roma'ya, Musa'dan Firavun'a, Hz. Muhammed(s.a.s.)'den Ebu Leheb'e...

Bu kaçıncı yıkılış ve düşüş en zirveden en alçağa, en uçtan en derine, en güzelden en çirkin ve zelil olana...

Artık sürgünler bitsin, acılar dinsin. Lüzumsuz lezzetlerin kör düğüm atan bağları kopsun. Ümitleri yıkan, sevdaları yok eden zelzeleler dursun.

Artık elem ülkesine itilmeler ve def edilmeler kesilsin. İçten içe insanı yiyip bitiren şüphelerden ve tereddütlerden kopulsun ve ümit aydınlığına koşulsun. Artık yeis prangaları kırılsın, riya zincirleri kopsun. Bizi, bizim kaos yönümüze süren bütün âmiller yokluğa savrulsun.

İyi yanımızı kötü yanımıza baskın kılmak için elimizden ne geliyorsa yapalım. Yeter ki her an ayağın kayıp, yokluğa yuvarlanma korkusu kalmasın artık içimizde.

Sam rüzgârı dirilişten ölüme çekmesin kalbimizi. Bahar meltemleri dolaşsın gönül bahçemizde, ümit ve aşk zülüflerimizi bu nesimler, bu rüzgârlar oynatsın.

Bahar şarkıları sarsın öz ülkemizi. Asla fanilik türküleri ruhumuzu alıp bilinmez meçhullerde iğdiş etmesin, sonra boğup elem deryasına fırlatmasın.

Sürgünümüz bitsin, elemimiz dinsin, gurbet acılarımız tükensin gayri.

Öz evinden uzak kalmış yorgun yolcular gibiyiz. Yıllar yılı boşlukta kalmış ve bir destek bulamadan acılar çekmiş olan kalbimiz bir sahile yanaşsın. Bir körfeze demir atsın.

Bundan böyle gözlerimizde fer, dizlerimizde derman, kalbimizde aydınlık eksilmesin. Kanadı kırık kuşların hâli gerilerde kalsın. Zulüm kırbacıyla dövülen esirlik tabloları zamanın karanlık dehlizlerinde kaybolsun. Biz polat yiğitler gibi elem ve kasvet okyanusunu geçip, sürgün

edildiğimiz girdaplardan bir bir çıkıp öz yurdumuza avdet edelim ve kendi kendimizi tekrar bir daha diriliş iklimine çekip ebedî bahar atmosferine hazırlayalım.

DERMAN DERDİN İÇİNDE

"Derman aradım derdime
Derdim bana derman imiş"
Yunus

Yine histerik nöbetlerin pençesinde ağlıyorsun değil mi? Yine özüne vuran ızdırap dalgalarıyla boğulur gibi oluyorsun değil mi? Yine azap okları kalbine battıkça oklu kirpilere dönüyor ruhun ve sen sancılar otağında kurtuluşunu bekleyen gözü yaşlı bir yolcuyu hatırlatıyorsun öyle mi?

Yine eşya ve hadiseler kalbinden silinmiş bir şekilde yaşıyorsun değil mi? Hiçbir şeyden zevk almıyor ve "ölüm bana en güzel yardır" diyorsun, doğru mu?

Yine, bitkin ve bitap düşsen de bu ömür gergefini ebed nakışlarıyla örmenin mutlak olduğunu bildiğin halde "Ne olacaksa olsun artık! İster ölüm ister başka şey" diye bir sitem gönderiyorsun göklere.

Hayır, dayanmalısın bütün acılara. Asla yılmamalısın ızdıraplardan. Hayatın gayesi acı çekmekten başka nedir ki? En tatlı dakikalar bile bazen kötü bir haberle zehir olmuyor mu bize. En huzurlu anlarımızda birden bire bir ölüm haberi titretip, kederlere salmıyor mu ruhumuzu. En ferah olduğumuz anlarda dahi bir söz kırbacı şaklamıyor mu bir yakınımızın dilinden, kalbimize.

Ebedî huzur burada değil. Daimî saadet diyarı değil bu yöre. Sen ise "Bir kurtulabilsem su pranga ve zincirlerden!" diyorsun. “Bir şu kemendi kesip atabilsem yokluğa." diye ağlayıp inliyorsun. Elbette acıyı çeken bilir, ızdırabı tatmayan anlayamaz, ama bu Hakk’a siteme varacak kadar olmamalı. “Sabır" diye bir sığınak yaratmış Allah. Onun celâlinden onun şefkatine sığınmak için veriyor acıları.

Şimşekler olmasa, paratonerler olur muydu evlerin tepesinde. Kılıçlar olmasaydı, kalkanların kıymeti ne idi. İşte bela ve musibetler bir yıldırım, bir kılıç gibi gelir gönül evimize. Dualar bir paratoner, bir kalkan olur o an. “Duanız olmasaydı, ne kıymetiniz vardı." kutsi sözünün mânası burada daha iyi anlaşılır.

Sen duaya açık bir insansın. Hak seni kendine daha da yaklaştırmak için acı veriyor sana; yoksa seni sevmediği için değil. Bazen evladımıza vurduğumuz tokat onun cereyana veya ateşe dokunmaması içindir.

Acıların dayanılacak gibi değil; ızdırap okyanusuna düşmüş boğuluyorsun. Ama her acının bir kurtuluşu, her derdin bir dermanı yok mudur? Elbette vardır... “Ya tabib-el kulûb, ya Habib-el kulûb" yani "ey kalplerin doktoru ve ey kalplerin sevgilisi" yakarışları boş yere mi yükseliyor Cevşen’den.

Günah işleyen kullar kalplerini pare pare etmiyorlar mı, Hakk’a karşı suç işleyenler ruhlarına veba mikrobu saçmıyorlar mı?

Öyleyse bizler ebediyyen bu hastalıktan kurtulamayacağız.

Zaten kul zafiyetiyle, acziyle, hastalıklarıyla kuldur. Bence "Her kul bir bakıma yaralı bir köledir.” Onu efendisi iyi eder ancak. Diriltici soluğuyla onun kalbindeki yarayı sahibi tedavi eder yalnız. Öyleyse kullar Hakk’a dönmeli, Efendiler Efendisine yönelmeli, Yaradan’a çevirmeli yüzünü. Gönlünü Hakk’a açmalı. Doktordan başkası yara ve hastalıktan anlar mı sanıyorsun? Sadece bir kırmızılık görür orada, biraz kan ve irin o kadar. Bazıları da yarayı gül zannedecek kadar ahmaklaşabilir karşında. Onun ne yarası olduğunu ve nasıl tedavi edileceğini Yüce Tabipten başkası bilemez.

Öyleyse yaranı Hakk’a aç. Onun soluğuyla iyi etmeye bak. Onun ezelî beyanı ile yani Kur’an ile mikropları kır, dezenfekte et. Sana verilen ilaçları kutsi bir merhem gibi sür o yaraya, bir iksir gibi iç, iliklerine kadar doy ve kan.

Asla bu zor iş deme; devam et zikre. Boğulsan da, yansan da, tutuşsan da devam et. "Yaranın iyi olmaya en yakın olduğu dem en fazla zonkladığı andır." bunu bil. Gecenin en karanlık ânı, sehere, sabaha yakın olan zaman parçası olduğu gibi...

Vazgeçme derde deva olarak sunulan tiryaktan, bengisudan... Merheme devam edersen yaran kurur; ilaca devam edersen hastalık mikrobun ölür ve yokluğa sürüklenir gider.

Sakın dermanı başkasında arama... Dertlilerin dermanı Haktır. Ona hulus-i kalp ile bağlan ve göz yaşlarınla onun huzurunda yan, yakıl... O seni kurtuluşa erdirecektir. Ama asla ve asla vakti gelmeden önce huzur sahillerine çıkarmayacaktır.

Yalnız, vakti gelince de bir tüy kadar hafifleyecek ve saadet ufuklarında kanat çırpacaksın. O gün sen belki de kendini eskisinden daha ihlâslı bulamayacaksın. Zira dertler insanı ağlatır. Gözyaşları birer lehim gibi kalbi Hakka bağlar. İnsan çaresiz kalınca tevazunun en gerçeğiyle Hakk'ın huzurunda eğilir ve iki büklüm secdeye gider. Kurtulduğunda nankör nefis tuğyanlaşır ve hoyratlaşır. İşte o zaman dertli olduğun anları özlersin. Belki de Allah'a biraz dert vermesi, (ona yakınlaşmaya vesile olması için) biraz hastalık vermesi için yakarırsın

Onun için bu sırrı kavramış bir şair şöyle diyor:

"Aşk derdi ile hoşem el çek ilacımdan tabip
Kılma derman kim helâkim zehr- i dermanındadır."

(Aşk derdi ile huzurluyum, mutluyum / Benim ilacım bu derttir ey tabip, bu ilacı benden alma.

Senin dermanını istemiyorum. Çünkü senin dermanın benim dertlerden kurtulmama yani helak olmama sebep olacağı için bana zehir gibi gelir.)

KÂİNAT HARİTASI

Yıllar yılı bir meçhul ufka bakar gibi baktı kâinata. Yıldızlarıyla pırıl pırıl semaya, aya, ipek gibi çimenleriyle döşenmiş yere, ağaca, kuşa. Bir meçhul ufka bakar gibi baktı. Bir ses aradı kulakları, bu şifreli tabloyu çözecek olan. Bir görüntü aradı gözleri, her şeyin asıl özünü ve varlığın toplandığı metafizik kaynağı bulmak için.

Kâinat öyle büyük, öylesine sınırsız idi ki bir türlü ihata edemiyordu gözleri. Bir türlü ondaki nağmelerin mecmuunu kulağına misafir etme ve topyekûn varlığın sesini duyup anlama imkânına sahip olamıyordu.

İhata etmek bir bakıma anlamanın ilk basamağıydı. Sınırlarını tespit etmek, ondaki asıl sırra kadem basmak veya giz anahtarıyla onun define sandığını açmak için ilk adımdı.

Ne yapmalıydı da bulmalıydı bu kâinatın küçültülmüş maketini. Ne yapmalıydı da elde etmeliydi varlık âleminin haritasını. Ne yapmalıydı da avucunun içi gibi bilmeliydi şu muhteşem kâinatı. Oda oda dolaşır gibi keşfetmeliydi. Damar damar takip eder gibi anlamalıydı. Çizgi çizgi keşfeder gibi bilip öğrenmeliydi. Ne yapsın da böyle bir lutfa mazhar olsundu.

Kâinat haritası var mıdır acep. Tabiatın bir enmuzeci ve çekirdeği hükmünde bir sırlar otağı veya gerçekler çıkını bulunur muydu acep?

Her şeyin nasıl bir tohumu bir özü var ise elbette kâinatın da böyle bir meyvesi ve bütün bilgilerini içinde gizleyen bir sır yumağı bulunmalıydı.

Birimlerindeki kanun ve kural bu muhteşem yapının tamamında olmaması düşünülebilir mi? Elbette hayır.

İşte bir ağaç var karşımızda. Dalları karışık, birbirine girmiş. Yaprakları, çiçekleri, meyveleri bu dallar arasında adeta sarmaş dolaş olmuş. Bu karışık tabloda kaybola yazan zihin ve kalp birden onun çekirdeğine bakıp teselli buluyor. İşte ağacı bu noktada ihata eden düşünce ancak bu özetle mutmain olur. Karşımızda bir kuş kafilesi, bir ceylân sürüsü de aynı böyle dağınık bir tablo arz ediyor insan aklına. Toparlamak istiyor akıl ve şuur, o tabloyu. Bire indirgemeden; hatta en küçük parçasına kadar, yumurtaya, sperme ulaşmadan anlayamıyor tablonun hakikatini.

Madem böylesine küçük, ihatası bir bakıma mümkün olan tablolarda bile zihin yorulmasın diye çekirdekler, tohumlar, spermler, yumurtalar yaratılmış âlemde ve insana bunlar zihnin çatlayıp gitmemesi için bir rahmet olarak sunulmuş. Anlama insan fıtratında gizli mekni bir

kanun olduğu için bütün bu özetler onun bu duygusuna bir lütuf olması hasebiyle halk edilmiş. Öyleyse şu muhteşem âlemin de böyle bir enmuzeci ve özeti olmalı ve insan bu hummalı sıkıntıdan ve ihata edememe yeisinden, sıçrayıp onun üstüne çıkamama eleminden kurtulmalı değil midir?

Elbette...

Yoksa insana şu âlem bir zulüm ve sıkıntı menzili olur, hayat cehennem, ömür bir zindan hükmüne geçerdi.

Öyleyse nedir şu bizi saran ve içinde âdeta hapseden âlemin ihata edebileceğimiz haritası yahut çekirdeği, tohumu...

İşte bunu arıyordu adam. İşte bu duygusunu, senelerce içinden çıkılmaz bir hâl almış istek ve arzularını yeşertmek için bu haritayı ele geçirmek istiyordu. Ağacı, kuşu, yıldızı, arşı, ferşi içinde toplayacak bir çekirdek, bir hülasa, bir özet...

Her gün onun beynini yoran bu düşünce oluyordu. Zira mahkûmiyetten bir bakıma bu haritayı ele geçirince kurtulabileceğine inanmıştı.

Çevresine bakıyordu her gün. Bir muştu güvercini, bir ümit ulağı gelir diye. Ona aradığını bahşeder ve arzu ettiği sırrı hediye eder diye.

Günlerce bunu düşündü. Günlerce bunun için yordu fikrini, dimağını, kalbini.

Bir gün bir göl kenarından geçiyordu. Biraz durmak geçti içinden. Sonra gölün berrak sularına baktı. Orada bir parça oyalanmak istedi. Sahilde birkaç martı vardı. Gölün kenarına konmuşlar ve uzakları seyrediyorlardı. Sanki onlar da bu sırrı kavramak için birlikte trans haline geçmişler ve o giz odağına yöneltmişlerdi bakışlarını.

Adam göl kıyısında yürümeye başladı. Gölden gelen hafif hafif esen rüzgâr, önce yüzünü okşuyor, sonra ciğerlerine bayram şöleni çekiyordu. İyi ki gelmişti bu kıyıya. İçinde gölü doyasıya seyretmek hissi uyandı

Durdu. Tekrar baktı uzaklara. Ufukta gölün maviliğiyle göğün maviliği turkuaz bir hat çiziyordu. Biraz sonra göl sularına dokunmak, bir parça ıslaklığını hissetmek için ellerini suya daldırdı. Suda hafif bir dalgalanma oldu. Avucuna aldığı suyu tekrar göle bıraktı. Çömeldiği kıyıdan şimdi gölün yüzeyi bir çarşaf gibi dümdüz görünüyordu. Uzakta birkaç balıkçı teknesini şimdi fark etti. Sinek kadar küçülmüş teknelerin hali sanki insana izafiyet teorisindeki mekân değişimini hatırlatıyordu.

Biraz sonra suya baktı. Suda kendi suretini gördü. Hafif dalgalı sularda aksi sanki rüzgârda dalgalanan bir kumaş üstündeki motif gibi titreşiyordu.

Tepesinde bembeyaz bulutlar dolaşıyordu aksin. Onun üstünde sonsuzluk imajı veren sema, mavi gök.

Ne kadar da küçüktü insan, şu muhteşem kâinat içinde. Uzakta sinek kadar ufalan balıkçı tekneleri gibi insan da gökyüzüne yükseldikçe bir atom kadar ufalırdı herhalde. Bir zaman sonra görünmez olurdu. Bir sır olurdu artık. En tepeden bakan insan bütün bu oluşumların ve varlıkların gayesini anlamak için insanı bulması, ona ermesi gerekirdi. Yoksa kâinat, gök, yer, dağlar, denizler boşu boşuna yaratılmış bir varlıklar kümesi hâlinde bakan göze manasız gelirdi. İşte sır, işte gölde sezilen mâna ve çözülen şifre...

Beyni haykırdı o an. Aklı nara attı. Yüreği bir sevinç çığlığı kopardı. Hisleri duyguları kanatlandı kuş sürüleri gibi gönül göğünde. İşte sır... işte sır... diye haykırdı göle doğru. Martılar ses ile ürküp, uçup gittiler. Belki de onlar da keşfetmişlerdi sırrı ve o meçhul yöne doğru kanat açmışları.

Şimdi özü bulmuştu işte. Sır varlık kendisiydi insanın. Sudaki aksi ve sonra düşüncesinin uzaklara gidişi ile yere doğru nazar ediş gel- gitlerinde sezmişti gizli mânayı. İnsan bu kâinatın çözülmesi gereken sırrıydı. Çekirdek ve özet varlıktı. Vücut itibariyle kâinat ile benzerliği zaten insana bu fikri ilham etmeye yetiyordu. Damarları nehirler gibi, saçları ve vücudundaki kıllar otlar gibi, gözleri denizler gibi, hücreleri yıldızlar gibi tahayyül etti. Kâinat şimdi küçülmüş ve bir insan olmuştu karşısında. Sınırlarını yakalamıştı bu giz okyanusunun. Etrafını saran bu muhteşem kürenin enmuzecini, özetini, çekirdeğini bulmuştu. Elindeydi gayri harita. Sadece onu açıp ve gizli definenin asıl odağını bulmak gerekiyordu. Onu bulmak da pek zor olmadı adam için.

Kalbine gitti eli. Yüreğinin üstüne koydu ıslak avucunu. Kalbinin sıcaklığını ve tik taklarını duyuyordu. Bütün definenin saklı bulunduğu sandık işte burasıydı.

Yıllarca kavramaya çalıştığı ve avucunun içi gibi bilmek için sınırsız bir istek duyduğu ilham gelmiş, onun kalp kapısını anahtarıyla zorlamıştı. Bir ufuk ama meçhul bir ufuk ona açılmış peçesini aralamıştı, O ise bu ufukta sır yumağı misali kendini bulmuş, görmüştü. Hem de bir göl kenarında, fanileri sonsuzluktan ayıran perdeye benzer bir satıhta, bir çizgide.

İKİ ZIT KUTUP

Samanyolu irili ufaklı, parlak, sönük yıldızlardan oluşmuş bir yıldızlar kümesidir. Bu yıldızların bazıları kara deliklerin girdabına yavaş yavaş girerken bir kısmı da gül goncası gibi hayat solumaktadır.

Zaten kâinat bir gül goncası değil midir? Yıldızlar, galaksiler, nebülözler, hepsi de ışıktan yapraklar gibi bir birine sarılmış bir şekil arz etmez mi?

İnsanlık âleminde de vardır yıldızlar ve samanyolu gibi büyük çaplı kişiler. İnsanlığa ışık tutan bir insan hakikatte bir yıldız, bir güneştir. Böyle insanlardan teşekkül etmiş bir topluluk da samanyolu veya galaksi hüviyetindedir.

İnsan ruhu da bin bir kolu ve kanadıyla bin bir başlı bir melek gibidir, ama bu erdem ufkuna ermiş kişiler için geçerli bir hüviyettir. Melekler gibi Hakk'ın emrine âmâde ruhlar için. Böyle ruhların emelleri kâinatın çeperlerini aşmış, ta sidreye hatta kab-ı kavseyne ulaşmıştır. Bu kalbin ve ruhun bir manevi galaksiden, metafizik samanyolundan farkı nedir?

Bunun yanında inancını yitirmiş bir beyin, hislerini yitirmiş bir kalp de bütün iyilik ve güzellik ışıklarını, nurlarını yutan bir karadeliktir.

'Her günahtan küfre giden bir yol vardır.' kaidesince böyle yol ve yordam bilmez, kural ve kaide tanımaz ruhlar zamanla bir vakum gibi yok edici bir özelliğe sahip olurlar. Kırmızı güller artık onlar için renginden dolayı öfke uyaran bir matador pelerinidir. Sarı güller sonbahar rengini hatırlatan ölüm yası içeren cisimleşmiş sagulardır.

Beyaz güller kefen gibi sarar sarmalar onların ruhunu. Özetle bu özellikteki kişiler artık kendi içlerine çekilmiş ve özlerinde bir karadelik oluşturmuşlardır. Her gelen güzellik orada çirkinlik damgasını yer, sonra da kin ve nefrete layık bir renge boyanır.

Ya kalbi ümitle dolu olan galaksi gönüller. Aşk ile felek felek dönen ve çevreye nur saçan nebülöz yürekler. Nebi izi gibi nurlu ve ışıklı samanyolu ruhlar. Onlar ümit ve aşk merkezinde döndükleri için daima irşat ve tebliğ boyutunda mesajlar sunarlar çevreye. Her an yeni bir yıldız tomurcuğu, her an taze bir yıldız goncası ile kendilerini bitevi yenilerler. Sundukları mesajlar solmamak ve ölmemek ve yok olmamak, her an taze kalmak adınadır. Ama bunu lisan-ı hâl ve lisan-ı kal ile birlikte gösterirler. Tek yönlü değil çok yönlü bir misâl teşkil ederler.

Onlar da da her şey bir başka renge boyanır. Kötülükler misk-ü amber ile yoğrulup mis gibi güzellik ve iyilik nergislerine çevrilir. Kin ve nefretler çamur gibi emilir ve kırmızı, sarı, beyaz güller olarak arz-ı endam eder. Su-i zanlar yutulur, sineye çekilir, hazmedilir ve hüsn-i zan filizleri verir; yahut o boyutta yoğrulup şekillenir.

Karadelik ve galaksi gönüller daima iç içe yaşarlar toplum hayatında. Merkezî çekimle birer kutup teşkil etseler de aynı dünyanın suyunu ekmeğini paylaşırlar, nimetlerinden istifade ederler. Gece ve gündüzün aynı dünyayı mesken tutması gibidir bu. Birbirinden ayrılması bu dünyada ihtimal dâhilinde değildir

BİR ORMAN YANGINI

Senden ayrı saatler gün, günler yıl, yıllar mevsim, mevsimler asır gibi. Senden ayrı kalplerimizde dinmeyen bir sızı. Hasretinden örülü bir özlem kaneviçesi hayat; dokusu göz yaşı, ilmeği ızdırap, düğümü çile olan.

Senden ayrı gözlerimiz buğulu, yüreklerimiz uğultulu tepeler gibi feryatlı figanlı. Dudaklarımızda serenâtlar, sinelerimizde dualar, ellerimizde bilekçeler, kâlemlerimizde sana özlemle yazılmış dilekçeler.

Senden ayrı baharlar kış, kışlar ise zemheri oldu. Yıldızları söndü mehtabın. Asuman karardı, karardıkça karardı, zalam zalam geceye döndü.

Senden ayrı içimizde bin bir burkuntu. 'Gel!' çağrılarıyla örülü bir melodi özümüzde. Sözümüzde bir orman yangını; her alevi hasret, her kıvılcımı özlem yüklü.

Senden ayrı acılarımız katmerlendi. Kalbimiz taşıyamıyor yükü, ruhumuz kanadı kırık bir yaralı kuş gibi kuytularda gizlenmeye durmuş. Kalbi küt küt. Her taraf avcı, hem de acımasız.

Gözlerimiz dolu, sinemiz de dolu. Yolu görüyoruz ama öncümüz yok; yol gösterenimiz uzakta, kalbimizi ona bağlayıp hislerimizle yakalamaya çalışıyoruz; düşüncelerini, rüyalarımızla anlamaya çalışıyoruz.

Bazen kaşları çatık bir silüet giriyor hayallerimize, bazen kederli bir çehre rüyalarımıza.

Ama gülümsediği de oluyor. Bize selâm gönderdiği de.

Gece yakarışlarında, gündüz açlık ve susuzluk anlarında çakıyor bir gamze gibi ufkumuzda.

Çakırkeyf olduğumuz dakikalar yüz çizgileri kederli bir görüntü, iki büklüm inleyen bir muzdarip, çizgileri keder tufanıyla buruk bir bakış, zonklayan bir şakak, yücelere açılmış bir çift el gördüğümüz.

Senden ayrı içimiz sızım sızım. Yalnızlık kol geziyor obamızda, ovamızda. Kimsesiz yavrulara döndük.

Yetim ve öksüz.

Ey özümüze binlerce kıvılcım salan ateş dokulu yürek! Aşkımız sönmeden, ocağımız son alevini de yitirmeden imdada yetiş!

Ey soluğuyla içimize bahar dirilişi sunan ve harmanımızı kendi gözyaşlarıyla bereketlendiren! Çift sürdüğümüz ve sevgi tohumu ektiğimiz yüreklerimizde bahçıvan görevini hakkıyla yerine getiren, içimizi çoraklıktan kurtaran!

Acılarımıza ortak olan, tarihi kaybımızı bizlere içimizde aratıp bulduran, yitik cennetimizi avuçlarımıza koyan hatip, elmas kâlem sahibi, gel!

Bir kez daha bu kaçkın köleleri, bu zavallı bendeleri, yol yordam bilmezleri topla ve onları tekrar doru atlara bindir, doruklara erdir, zirvelere ulaştır. Vadilerde, alçaklarda beyhude korkak ve kendinden emin olmayan bir halde vakit geçirmelerini önle.

Onlara miraç ufuklarına giden yolu göster. Polat sesinle, gür avazınla ve bahadıra has sazınla içimize bir daha o silinmez nağmelerini gönder. Kalbimize bir daha efsunlu iksirini yudumlat. Özümüze kevser tasını sun. Bir daha bengisuyunla öz bahçemizi dirilişe erdir, ruh bağımızı onar, metafizik bostanımızı bereketlendir.

Yağmur gibi yağ tekrar. Çorak ülkeleri çemenzâr eyle. Sağnak sağnak, çisil çisil yağ.

Böylece silinsin ayrılıklar, firâklar ve hasretimiz bitsin.

BİR DAHA GERİLİM DİYELİM

Bazı şeyler unutulur, bazıları hiç akla gelmez. Bazıları ise ara sıra unutulur. Bunlardan gerilim asla unutulmamalıdır; Metafizik gerilim. Can damarımız. Kalbimizin süveydası. Gözümüzün nuru, kalbimizin süruru.

Onu unuttuk mu ne hatırlayabiliriz ki. Her şey silinir hafızamızdan. Her şey gaybubet eder gider gurupta.

Aşkı unutmak gibi, şevki unutmak gibi bir şeydir bu. Aşk olmayınca ne kalır geriye. Şevksiz insan ne kadar sönüktür. Pili bitmiş bir şekilde bakar çevreye. Kara bir bakıştır, zindanlık bir nazardır bu. Basireti sarıp sarmalayan ve yokluğa çeken bir nazar.

Metafizik gerilimi olmayan insan veya onu kaybetmiş kişi hazinelerini yitirmiş bir müflistir...

İçine, kalbine ait hazineler insanın her şeyidir. Onu yitirmek ise her şeyini kaybetmektir. Neler neler gider onunla birlikte. Namus iffet, şeref, her şey yokluğa gider.

Sevgi duygusu, hoş görü hissi de onun ardından sökün eder, gider. Tıpkı boşluğa akan bir ırmak gibi. Ondan eser yoktur artık. Ne bir iz, ne bir şırıltı sesi, ne de akarken çıkardığı beste.

Ümidi, inancı, aşkı, heyecanı kaybetmiştir gerilimini yitiren kişi. Gönül sazının akortu bozulmuştur. Teller kopuk, mızrap kırıktır. Hangi uhrevi beste çıkar artık ondan. Hangi nota ses verir onun tın tınlarından.

Dünya sevgisi, fani lezzetlerin cazibedar gücü koparmıştır onun tellerini. Kanatları koparılmış bir kuş nasıl uçamazsa artık o iklimden insanı yücelere kanatlandıran çekici nağmeler yükselmez. Sürüm sürümdür besteler yerde, notalar kırık döküktür toprakta. Aşk bir kadeh gibi parçalanmıştır bir başka cihette. Şevk bir lamba gibi ışığını yitirmiş solgun ve ölgün bakar bir başka vadide. Yani her şey viran, her şey haraptır.

Bizim kanımız canımızdır metafzik iklim. Onun şurubuyla canlıyız. Onun şerbetiyle gönlümüz abaddır. Onun iksiriyle diriyiz, onun tesnim suyu ile yükselişe geçeriz öteler ötesine. O bizim en mühim potansiyelimizdir. Kalbimizin kut ve gıdası, ruhumuzun ab-ı hayatı, vicdanımızın nefes aldığı boyut ve buududur.

Metafizik gerilim olmayan bir kalp yosun tutmuş kayaları hatırlatır. Gerilim titreşimi olmadığı için zamanla toprak iken kaskatı kesilir böyle yürekler. İç hareketini kaybederler. Bu da katılığa davetiye çıkarmaktır. Hatta katılığın granit noktasına çeker bu iç ölümü, gerilimden yoksulluk insanı. Kalp değildir artık onun taşıdığı. Belki yumuşaması mümkün olmayan bir kaya parçası.

Suyu, ışığı, havası yok olmuş bir ağaç nasıl çürümeye, sonra fosilleşmeye; hatta kaskatı bir cansız parça haline gelmeye müsaitleşir. Aynen öyle de kalbin ruhu, davranışların nuru, nefes alış verişimizin süruru ve lezzeti olan huzur menbaımız metafizik gerilim yok olunca sanki yok olmuşuz demektir.

Can damarımızın kopması gibi bir şeydir metafizik duyguyu yitirme. Damar yine yerindedir belki, ama artık başla ilgisi kesiktir. Artık insanın manevi dünyasına ümit ve aşk kanı taşımamaktadır. Artık sevgi oksijeni gitmemektedir beyine ve en mühim olan misyon hücreleri tek tek ölmeye başlar ondan sonra insanda. Bu da ruhun bitişi, yokluğa sürüklenişidir.

Sevgili dost, metafizik gerilimin yok olduğu sinyalini aldığında hemen ruhunla irtibata geç. Kaybolan şeyi yerine koymayı dene. Çalınan gücünü tekrar özüne yerleştirmeye bak.

KARTALLARIN RÜYASI

Kartallar rüya görür mü demeyin. Onların bakışlarındaki ışık, görüş ufuklarındaki derinlik gördükleri rüyanın iz düşümüdür. Yüksek kayalıklarda doğar onlar. Yükseklere alışıktır. Zorluklar pençesini atmıştır ilk dünyaya geldikleri anda ense köklerine. Hayatın çileleri onları pişirmiş olgunlaştırmıştır. Kanatları güçlü, bakışları çok uzakları gören, pençesi avını derdest edebilecek derecede kuvvetlidir bu sebepten.

İşte Nurs köyünde böyle bir kartal doğmuştu bir gün. Dağların arasında, küçük, sessiz bir köyde. Sakin sessiz bir gündü o gün, ama nice şimşeklere gebe bir gün. Kartalın gözlerinde belirdi ilk kez bu şimşekler, yıldırımlar. İçindeki yağmurları haber veriyordu; çünkü onlar yağmur bulutlarıyla daim dost olacaklardı. Kanatlarını gerecekler ve bulutların içinden geçeceklerdi çok kez. Bir gün yüreği de yağmurlaşacaklardı elbette. Rahmet onları öylesine kendine benzetecekti ki bakışlarında, uçuşlarında, yükselişlerinde hep şimşeklerin, yıldırımların sesi, sözü, âhengi duyulup hissedilecekti.

Rüyaları ve hayalleri alabildiğine geniş, yağmur sesi ve âhengi ören bir ritim taşıyacaktı.

Desen desen, motif motif bir yağmur şarkısı akıp gidecekti onların gözlerinden rüyalarına, rüyalarından gözlerine. Bu akisleşme yıllar yılı sürecek, bu yansıma ve rüya ibrişimiyle kalpten bakışlara, bakışlardan düşüncelere mekik gibi gidip gelme ümit haliçesi dokuma ebedlere kadar devam edecekti.

Kartallar rüya görür, ama bu rüya asla ve asla sıradan kişilerin gördüğü rüyalara benzemez.

Nurs kayalıklarında beliren bu kartal bir gün bütün bir Anadolu'yu kanatları altına alacaktı. Şöhreti bütün dünyada duyulacaktı.

Bir gün İstanbul ufuklarında görünecekti, bir gün Eyüp sırtlarında. Bir gün Isparta vadilerinde, bir gün Barla dağlarında.

Kartallar bu rüyayı taşımak ve yerde sürüngenler gibi yaşayan hemcinslerine serbest uçmanın ve gönül kanatlarıyla yüksek ufuklarda seyahat etmenin mümkün olabileceğini göstermek için katlanırlar bu mahkûmiyete. Vücuda zincir vurulur, ama akla, fikre, düşünceye asla böyle bir bağ

vurulamaz, böyle bir kölelik kementi geçirilemez. Bunu ömürleri boyunca ispat etmek için katlanmıştır o bunca acılara, ızdıraplara. Mahkûm da olsa kartal, kartaldır. Kanadıyla, bakışıyla, yüreğiyle, rüyasıyla kartal, yine kartaldır.

Bu rüya, bir milletin uyanışıdır. Anadolu kartallar ordusu uyanmalıydı. Özündeki cevheri keşfedip metafizik dünyanın cidarını eritip o iklime geçip, rahmete, merhamete, yağmur bulutlarına bulanıp şöyle bir doğrulmalı, dirilişe ermeliydi bu kartal millet.

Bu, önce iman, sonra gücün zahiri simgesi, dıştaki tezahürü teknik ve fen ilimleriyle olmalıydı. Yalnız önce iman filizini büyütmeliydi, sonra meyveye durmalıydı kartal yüreği.

Rüya böylece içten dışa aksedecek, önce kalpte ve ruhta dokunacak sonra dış dünyaya yansıyacaktı. İbrişimlerini, atkı iplerini ardısıra oralarda işletecekti. Kalplerde ve gönüllerde huzur ve saadet desenleri, nakışları örecekti.

Bazen Bitlis dağlarından Tiflis tepelerine bakacaktı kartal ve rüyanın projesini kuracaktı. Bakışı oradan Rus esareti yıllarının geçtiği Kosturma'ya uğrayacak, sonra kuzeye yönelecek Avrupa'ya doğru seyahat edecekti. Daha sonra kölelik zincirlerini parçalayıp Almanya ufuklarında görünecek ve oradan bir kavis çizip Batı'yı rüyalarına dâhil edip tekrar Anadolu'ya avdet edecekti.

Rüyaları çok geniştir kartalların; kanatları gibi çok geniştir. Ruhunun kanatları gibi alabildiğine geniş ve bütün insanlığı bağrına alacak, sinesine basacak kadar sınırsız.

Bu öğretiyle Anadolu kartallaştı. 'Esarette bile ümidini yitirmeme, bir ömür zindanlarda geçse de aşkını ve şevkini asla kaybetmeme' dersiydi bu. Bu dersi iyi aldı Anadolu insanı. Şimdi yeni palazlanmış nice kartallar kayalıklardan kayalıklara uçuyorlar.

Sabır ve metanetle kendi insanının zulmüne, ızdırabına katlanıyor. Asla kartal düşüncesinden ve kartal rüyasından vazgeçmeyi düşünmüyorlar. Zincir ve prangalar bir zamanlar kendi soyunda o büyük kartala hiç bir zarar verememişti bunu biliyor onlar. Ve bir insanın uyanması, imanını elde etmesi, ihlâs ufuklarında kanat çırpması bir milletin uyanmasının ilk adımıdır, bunu da biliyorlar. Bu sebepten dayanıyorlar. Rüyalarının gerçekleşmesi uğrunda çile ve ızdırap çekmekten asla yılmıyorlar.

Belki bir gün ecel'in acı, ızdırap şimşeği onların kıvrık, asil gagalarına çarpar, vücutlarını aleve boğar ve kartal mahzun bakışlarla yere iner. Rüyası gerçekleştikten sonra bunun hiç bir önemi yoktur kartal için. Onlar zaten fani olduklarının bilincindedirler. Fakat inandıkları yüce ufuklar, yüksek gayeler, ulu düşünceler ebedîdir ve onlar bir yıldırım darbesiyle ölümün kollarına düştükleri gün belki de çisil çisil yağmur yağacak ve rüyalarının ilk filizleri yeryüzünde çimlenmeye başlayacaktır.

Bir rüya gerçekleştirmek için dünyaya gelirler, büyük insanlar. Onların rüyası büyüklükleri nispetinde azametlidir. Düşünceleri, fikirleri, hisleri, okyanuslar gibi geniş, dalga dalga ve köpüklüdür.

Durgunluk onların semtlerine asla yakışmaz. Hayatlarının her karesinde bir tufan, bir ızdırap girdabı, bir elem vakumu gözlenir onların.

Bütün insanlığı kucaklayan bir gönülleri vardır. Fakat hayallerinin içinde hakikat, düşüncelerinin içinde his yoğunluğu, fikirlerinin içinde melek ilhamı çekirdekler gibi, tohumlar gibi, gizli gizli diriliş gününü bekler.

Asla tek yönlü değillerdir onlar.

Akıl ile kalbi, ruh ile düşünceyi, izdivaç ettirmek için bütün bir ömürlerini verirler. 'Aklın nuru ulum-u fenniyedir, kalbin nuru ulum-u diniyedir. İkisinin imtizacından hakikat doğar.' derler ve bu iki kutbu birleştirirler.

Bunu yaparken insanların da birlik ve beraberliğini düşünürler. Onların da kenetlenmesini, hoşgörü ve diyalog ikliminde yaşamasını sağlamaya çalışırlar.

Doğu ile batı arasında, kuzey ile güney arasındaki bütün ayrılıkları, gayrılıkları kaldırıp bir merkez etrafında toplamayı ve insan olmanın ufkunda bütün insanları yekpare kılmayı düşünürler.

Renk, endam, ırk, kavmiyetçilik düşüncesinin kalp ve kafalarda meydana getirdiği yaraları tedavi etmek de onların en büyük gayesidir. Çünkü bu dünya bütün insanların yaşaması için

kurulmuş bir otağdır. Burada beraberce yaşamayı öğrenmenin gerekliliğini onlar herkesten daha fazla idrak ederler.

Büyük insanlar bu zararı asgariye indirmeye çalışırlar. Onlar bir sevgi havarisi, ümit ve aşk süvarisidirler. Asla bu yolda kendilerini düşünmezler. 'Vücudumu o kadar büyüt ki Allah'ım sonra onu cehennemine koy, ta ki oraya başka bir insan girmesin.' diyecek kadar diğerkâm ve fedakâr.

"Milletimin imanını selamette görürsem cehenneme girmeye razıyım; çünkü vücudum yanarken gönlüm gül gülistan olur." diyecek kadar millet için yaşayan ve kendini aşmış.

'Onların rüyası birlik ve beraberliktir' dedik. Önce kalp ve kafa birlikteliği ve özde dirlik oluşturmak, sonra insanlık âleminde birliğin kaneviçelerini ve aydınlık, nurlu motiflerini örmek, dokumak.

Bu rüyayı Nurs Köyünde doğduğu günden, Urfa'da hayata gözlerini yumduğu dakikaya kadar kalbinin her vuruşunda taşımıştır Bediüzzaman Said Nursi.

Hayatı çile ve ızdırap zindanlarında geçerken şahsi keyf ve huzurunu düşünmemiş, daima davası için yaşamıştır. Ama bu düşünce çok berrak ve asildir. O asla boş sitemlerle uğraşmamış, ezilmişlik ve fakirlik edebiyatı yapmamıştır. Bir milletin kurtuluşunu topyekûn düşünmüş asla bir ayırım gözetmemiştir.

Bediüzzamanın rüyası sadece insanlığın ebedî kurtuluşudur. Onun derdi sonsuz saadet ufuklarına insanlığı nasıl kanatlandıracağıdır. Bulduğu bir kaynağa susuz çöl yolcularını nasıl seferber edeceğidir. Başkaca bir düşüncesi olsaydı seksen küsûr yıllık ömründe bir kez dilinden ve halinden ortaya çıkmaz mıydı?

Hayatı boyunca mertliği ve civanmertliği ön plana koymuş ve hayat dantelâsını bu nakışlara, bu motiflere göre dokumuş bir kişi de hâlâ gizli karanlık bir düşünce aramak delilikten başka bir şey değildir.

Bitlis'ten Tiflis dağlarına bakarken kurduğu hayallerden tutun da zindan duvarları içinde hüzünlü olduğu anlarda hissettiklerine kadar hepsinde milli davadan, bu milletin uyandırma derdinden başka hiç bir şey bulamazsınız. Bu kahraman zat, insanın fert olarak mutlak kurtuluşa çekmenin bütün insanlığın dünya ve ukba saadetiyle eşdeğer olduğunu idrak etmiş bir muvahhittir. Neden mi çünkü fert kendini kurtuluş sahiline çekemezse asla huzurlu olamaz. Kalp ve kafasındaki bütün sorulara cevap bulamayan bir kişi dinin iksirini yudum yudum içip ona iliklerine kadar doyamaz. Her zaman içinde bir yara, yüreğinde bir boşluk bulunur ve bu da çürümenin, ruhen deforme olmanın ilk başlangıcıdır. Bunun ardından da kaos ve düşmanlık, terör ve anarşizim belası başlar. Kendini boşlukta hisseden kişi çevresine kan kusturur, zehir yudumlatır. İnsanlığın huzur ve saadeti de böylece zir-ü zeber olur.

İşte bu hakikat sebebiyledir ki o çok ciddi durmuştur bu iman meseli üzerinde. Belki hayatını büsbütün bu işe vakfetmiş, gerçek kurtuluşun, hakiki saadetin ilmek ilmek desenlerini kalp ve kafalara örmeye çalışmıştır.

Bir rüya böylece başlamış ve hâlâ devam etmektedir. Bu bir ütopya değildir. Bu bir maceraperestlik de değildir. Bu insanı sevmekle başlayan ve onun için canını, cananını feda etmekle devam eden, her şeyini insanlık uğruna yokluğa savurmakla sürüp giden bir serüvendir.

Her kim böyle bir sevdaya baş koymuş ise onun ardından yol almaktadır. Her kim candan, samimi insanlığın huzur ve saadeti için çalışıyorsa bu ışıklı yolun sevgili yolcusudur. Kim bu çileye katlanır ve ebedî hülyaları ve diğerkâmca duyguları terk etmezse sonsuzluk yolunun üveyki ve ümit yolunun kutsi baharıdır.

Çünkü bu milletin böyle diğerkâm insanlara her günkünden daha fazla ihtiyacı var. Canı dudağına gelmiş topyekün insanlık ikiyüzlü değil mert, hasis menfaatlerini düşünen değil diğerkâm, yalancı ve ahde vefasız değil, doğru sözlü ve emin kişilere hasret ateşiyle yanmaktadırlar. Böyle kişileri bu gün olmasa da yarın bütün bir insanlık kendi huzuru ve saadeti için alıp başına taç edecek ve gel hayallerimizin üveyki, gel Hızır soluğumuz bizlere can bahşet diyecektir, ama biraz daha hasret, biraz daha özlem ateşi kavurmalı insanlığı. Doğrunun kıymeti yalancının verdiği acıyla bilinir. Merdin değeri namerdin verdiği ızdırabla anlaşılır. Diğerkâmın ab-ı hayat soluğu menfaatperestin zehirli üsaresini yudumlayınca idrak edilir. Bu fıtri bir kanundur. Bunun önüne geçmek mümkün değil.

Ama şunu bilelim ki Bediüzzaman bütün insanlığın kurtuluşu için bütün ömrünü zindanlarda geçirmiş ve vefatına yakın bir zaman da kendini mahkeme mahkeme dolaştıranları eğer bu kutsi davaya yönelirlerse affedeceğini vurgulamıştır. Böylesine bir yücelik, ve alicenaplık kimde görülmüş siz söyleyin.

Ancak peygamberlerde görülen sabr-u sebat ve af ve merhamet ufku onda son devirde Allah'ın bir inayeti olarak tecelli etmiştir. Bu bir örnektir bizlere. Bu hayat bir panoramadır bizim için. Ta ki onun çektiklerine bakıp millet yolunda çektiklerimizden hemen sitem mızrağına, öfke kılıcına sarılmayalım. Sabredelim ve millet için kanımızın son damlasına kadar kötülük ve kötülere karşı savaş verelim, ama asla sevgi ve muhabbet dergâhıdan ayrılmadan, asla husumet, kin ve nefret vadilerine yuvarlanmadan.

ZAFER UFKUNA KANATLANMAK

Gayretini kaybeden kişi bütün her şeyini kaybetmiştir. Azim de onunla beraber gider, ümit de. Çünkü ruha güç veren ve yavaş yavaş onu zafer ufuklarına kanatlandıran gayret kaybolmuştur. Aşk belki insanın özüdür, ama gayret bu aşkı kıvılcımlandıran ve yüce ufuklara kanatlandıran en önemli güç kaynağıdır. Onun olmadığı yerde ümitsizlik kâbusu, yeis sis ve dumanı aşksızlık ve vecdsizlik gölgeleri kol gezer.

Gayret ümide öyle bir ışık ve nur sunar ki, siz ümidin bir anda güneş gibi parladığını görürsünüz. Gönlün ufkundan bir güneş gibi bütün ruh coğrafyasına yayılır bu aydınlık. Sanki insanın iç dünyasına yepyeni bir gün doğmuş gibi. Bütün dost ve düşman yüzlü hislerin ipi pazara çıkıverir bu ortamda. Ümit insanı sarsan ve ırgalayan bütün duyguları bir bir ruhun sınırları dışına sürüp yok eder.

Bu gayret ile olur. Onun ilk kıvılcımı çaktırmasıyla. Yoksa ruhta kavlaşmış bütün duygular bir gizli potansiyel şeklinde bekler, ama harlamadığı ve parlamadığı için insanın kendini çürütür. Yani gizli yanma şeklindeki bu olay içten içe duyguları, hisleri yer bitirir. Kişi bu vehim ve vesvese kurdunun tüketişi karşısında bir gün yeisin en karanlık noktasına tek bir ışık demetine ve aydınlık parçasına sahip olamadan düşer gider.

Gayret olmadan hangi lider fetih tacıyla taçlanmış, hangi yol gösterici ardındakileri feraha erdirebilmiştir. Gayret lambanın fitili, fitilin yağı; yağın ışığıdır. Işığın ilk kıvılcımıdır.

Dizde derman, dermanda öz kuvvettir gayret.

Gayret için insanın gerçek bir imana ermesi gerektir. İmanı olmayan ve zafere inanamayan bir kişi asla gayret gücünü kendinde bulamaz. Ne zaman iman gücünü elde ettik gayret başını çıkarır o iman denizinin içinden ve zafere hazır olduğunu söyler; çünkü o deryadan gıda almakta, ondan beslenmektedir. Onun için imanı derya gibi olanın gayreti de o nispette fazladır. Hani nedenli inanıyorsanız o kadar aksiyon ve aktivite gösterebilirsiniz. Yoksa imanın gücü ile aksiyon asla ters orantılı olamaz. Bazıları imanı var, ama aksiyonu yok diyorlar. Bence bu hakiki inanç ve iman değildir. Bir kişi gerçek imanı elde etmişse onun özünden beslenen gayret de o nispette; aksiyon da o ölçüde büyük olur, dev gibi kendini gösterir.

Bilgi de gayretin özünü teşkil eder. Bilmeyen insan gayret etmeye takat bulamaz. Yol ve yordam bilmez de ondan. Nasıl hareket edeceğini bilmez. Nereye gideceğini bilmesi imkânsızdır. Rotasız gemi gibidir bilgisiz kişi. Bu sebepten gücünü bir noktaya teksif edemez, adımlarına gayret enerjisi ve dizlerine gayret kuvveti yürüyemez. Birbiriyle orantılı olarak gelişen bu potansiyel aksiyonlardan biri eksik oldu mu hemen hiçliğe doğru bütün sistemi çekmeye başlar. Onun için karizmatik insan her şeyiyle doğru düşünen, doğru bildiğine bütün kalbiyle iman eden, asla gereksiz şüpheler ile kendini yıpratmayan ve inandığı istikamette yol almayı canını ortaya koyarak göze alan kişidir. Bir inanıp bir inanmayan vehim ve vesvese kurtlarının yiyip bitirdiği bir kalp elbette ümide yol bulamaz, aydınlığa girizgâh bulup yürüyemez. Hele böyle kişilerin daima dermansız olmaları ve gayretlerini de o nispette kaybedişleri asla gözden kaçmayan bir husustur.

Gayretin damarlarımıza güç ve kuvvet vermesini istiyorsanız, ümidinize kuvvet ve aşkınıza metafizik güç katmasını arzu ediyorsanız önce inanın, sonra doğru bildiğiniz ufka kanatlanın. Zorlukların bu azim ve gayret ile karşınızda yok olacağını ve bu minik zaferlerin sizi bir zaman

sonra asıl büyük fethe kanatlandırdığını görecek ve azminiz kamçılanacak ve iradeniz daha da şahlanacak ve siz en son zaferi kazananlardan olacaksınız. Bundan hiç şüpheniz olmasın. Gayret, gayret, gayret...

SONSUZLUK YUMAĞININ UCU

Hayal insan gözü ve gönlünün sınırsızlık ufkudur. Onunla soluk alır kalp ve ruh. Onunla bir ressam gibi fırçasını elinde yeni yeni tablolar çizer. Adeta insanın sınırsız bir âleme ait olduğunun kanıtıdır hayal gücü. Bu özelliğiyle insan bir ruhu olduğuna ve asla bu ruh bu sınırlı âlemin ferdi olmadığına belki bir başka ve sonsuz boyutlu âlemin varlığı olduğuna tam inanır.

Hayal, bir bakıma Joseph Jourbert'in dediği gibi ruhun gözüdür. Sanki ruh onunla rasat eder çevreyi, göremediklerini ve görmek istediklerini, ama bazen de bir kapı olur ve içine alır güzel çirkin her şeyi. Onunla başlar ilk adım iyiliğe ve kötülüğe. Bir küçük tasavvur, bir minik hayal bizi bazen hiç istemediğimiz yerlere götürüverir ve battıkça batarız. Hatta fiiliyata bile çeker bu tasavvur insanı. Bazen iyiliğe de çektiği olur, bir gül tohumu gibi düşer gönül toprağımıza ve orada yeşermeye durur, kalbi, aklı, fikri sarmaşık gülleri gibi sarıverir. Bu da iyiliğe olan uzantısıdır onun. Bu sebepten Cenap Şehabettin şöyle der Tiryaki Sözleri'nde: "Hayal ruhun gizli kapısıdır, kötü fikirler alelekser oradan girer."

Hayalleri sönmüş bir kişi bitmiş demektir. Ümidi, inancı, hamle ruhu, yavaş yavaş sönmeye başlar onun; çünkü hayalin adımları kötürümleşmiştir. Artık üstündeki ümit dağlarını, inanç bulutlarını, hamle ve aksiyon yüklerini taşıyamaz olur. Böylece ölüme doğru gider insan, hayal gücünü yitirirse. Bu maddi bir ölüm değildir belki, ama ruhen çökme, kalben bitme, his ve duyguların çürümesi şeklindeki bir ölümdür ki maddi ölümden bin beter acı verir insana, onu duygusuzlaştırır ve yaşama ateşini, şevkini tamamen elinden alır.

Yahya Kemal şöyle der bu hususta: 'İnsan âlemde hayal ettiği müddetçe yaşar.' Yani hayali olduğu ve kılavuzu bulunduğu müddetçe ümit kervanı sağ salim hedefe varır demektir bir bakıma bu. Kılavuzunu yitirmiş öncü kuvvetini yok etmiş bir kervan veya ordu yok olmaya mahkûmdur. Düşmanların istilası dahi olmasa böyle kuvvetler içten çürümeye durduğu için çok kez kendi temelinden sarsılır ve yıkılır.

Bu sebepten demiyor mu Allen "Dünyanın gördüğü her büyük başarı, önce bir hayaldir. En büyük çınar bir tohumda, en büyük kuş bir yumurta da gizliydi." diye. Elbette küçük gibi görünen ama gelecekte büyük şeylere gebe olan nice hayallerimiz vardır. Sonunda insana 'Ben buna başlarken bu kadar görkemli olacağını hiç düşünmemiştim. ' dedirtir ve onu şaşkına çevirir. İşte bu minik hayal kanatları palazlana palazlana bir kartal kanadı kadar büyüdü ve en son avını pençe atıp, derdest edip yakaladı.

Büyük fatihlerde bir kıvılcım ile çerağlarını tutuştururlar. Sonra fetih yangınları ve zafer güneşleri ortaya çıkar. Ama bu güneşleri ören bir yıldız uçlu hayal iğnesidir. Onunla başlar ilk ilmek ve sonra yıldız dokulu bir âlem ortaya çıkıverir

Bir de insan da tembellik prangalarını kıracak en şiddetli balyoz hayal balyozudur. O insana megolaman dedirtecek kadar büyük şeyler kurdurur, kurgulatır. İnsan bazen bunların hepsini elde edemese de elinde kalan kârdır onun için. Hani karınca hikâyesinde olduğu gibi 'hacca gidemesem de yolunda ölürüm ya.' diyen karınca misali insan büyük tasavvurların adamı olmalı, ama gayreti sonunda eline geçenle iktifa etmeli, hırs göstermemelidir. Böyle geniş hayalli kişiler realiteden kopmamak şartıyla büyük fetihler elde ederler. Himmeti milleti olma inanç ve imanının temelinde bu tasavvur genişliği vardır. Kendini sığ ve basit gören ve asla bir iş başaramayacağını düşünen kişilerde böylesine büyük, dev hayaller yoktur. Onlar minik hamlelerin ve küçük aksiyonların adamıdır. Çabuk yorulurlar ve bitkin düşerler bu sebepten. Yenilmek hayatlarının değişmez kuralı olmuştur ve daima tembelliği kendilerine bir sığınak bilirler böyleleri. Hâlbuki dünya tembellere ciddi mânâda hayat hakkı tanımayacak ve onları bir kenara itecek kadar fıtri ve reeldir.

Bir bakıma hayal kurup onu gerçekleştirmeye çalışanlar kendi kendinin lokomotifi olma yapısında olan kişilerdir. Hiçbir şahsın direktiflerine ihtiyaç duymadan kendi kıvılcımını kendi çakar ve kendi kibritini kendi tutuşturur, kendi alevini kendi oluşturur böyleleri.

Ama çevreden daima yararlanmasını da bilirler.

Özetle insan hayali zayıfsa sığ bir gönle sahiptir. Ciddi hamle gücü ve aksiyon kaynağı bulmadığından çabuk yorulur. Tasavvur gücü ve geniş hayali olanlar reel dünyanın çizgilerini ve kaidelerini göz önünde bulundurduğu ve Donkişotlaşmadıkları müddetçe başarıdan başarıya koştururlar.

Hayal yoksa duygu ve düşünceler mecburi istikamet olarak içe çekilirler ve hayata küserler; çünkü geçmeyi başaramayacağı, zafer ümidi olmayan bir karanlık noktaya atılmak, onlar için abesle iştigaldir. Belki de bunu imkânsız gösteren yine kendi ürettikleri kısır tasavvurdur. Bu sebepten içe dönük olur bu tarz şahıslar. Duyguları düşünceleri ene etrafında döner durur. Gurur merkezinde dönen bu melekeler bir gün sadece ve sadece onun peyki olurlar ve başka hiçbir şeyi tanımazlar. Asrın düşünürü bu sebepten şöyle der:

"Bir gaye-i hayal olmazsa, yahut nisyan basarsa, ya tenasi edilse elbette zihinler enelere dönerler, etrafında gezerler.

Ene kuvvetleşiyor, bazen sinirleniyor, delinmez ta 'nahnü' olsun. Enesini sevenler, başkasını sevmezler."

SİYAH DÜŞÜNCELER

Her an, bu düşüncelerin esiri olabiliriz. Bir anda nurdan siyah rengin girdabına atılabiliriz. Bu bir sırat yolu gibidir. En küçük hata bizi aşağılara itebilir. Katran rengi hayatımızın tek boyası oluverir. Siyah düşünceler, gece rengini taşıyan fikirler bizi hiç bir zaman mutluluğa götürmez.

Ümitsizlik rengi bulanmış onların boyasına. Ümidin parlak rengi yerine bir karabasan rengi gibi çökmüştür bu gölgeler. Işıl ışıl bahar şavkıyan renk gitmiş onun yerini şevksizlik, aşksızlık, karamsarlık rengi almıştır.

Kuğu beyazlığı yerine kara kapkara bir boya oturmuştur.

İnsan kendine zulmetmekten hoşlanan bir varlıktır. Kendini yerden yere çalar ömür boyu. Bunu bilmeden yapar. Bu benliğin eğitilmesi ve ruhun erdem ufuklarına kanatlanması adına yapılan bir hamle ve aksiyon değildir. Bu insanın kendini vakumlara ve girdaplara atma eğilimi ve aksiyonudur.

Siyah düşünceler bu işin başlangıcı ve bu hamlenin start noktasıdır. Buradan dibe doğru çıkış yapar kişioğlu. Bir vesvese, bir vehim, bir küfür işareti söz ve davranış onu aşağıya balıklama itiverir. Geriye uçmak veya çıkmak ne kadar zordur artık. Geriye gelmek ve bu ivmeyi yükselişe çevirmek çok zordur.

Ah küflü düşünceler, hep onlar siyah noktalarıyla siyaha büründürür insanın kafa ve gönlünü. Kapkara bir renge... Artık tek iyi düşünce, tek güzellik belirtisi fikir parlamaz o beldede... İnsan kaos harmanına itilmiştir. Belki o harmandan bir tane oluverir bir gün.

Ene ve ego, insanı böylesine düşüş noktalarına çeker bir ömür boyu."Ben ben!" der insan. Kendinden başkasını tanımaz. Bu girdap ve kaos hortumu onu alır ve en bilinmez açmazların içine atıverir. Artık çıkış noktası, bütün çıkış delikleri tıkanmıştır ve insan ebedi hapsin içinde kala kalır.

Halbuki her kara düşünce, siyah fikir, ümitsizlik ve egoizim rengi bulaşan duygu, kalbe ve kafaya izdüşüm şeklinde indiğinde insan o lekeyi veya o gölgeyi itseydi ve yok ediverseydi bu karanlıklar içine gömülmeyecek ve bu siyah rengin zebunu olmayacaktı.

Bir, iki derken bütün benliğin kaybolup gitmesi karşısında artık çaresiz, elleri ve kolları zincirli ve prangalıdır bu rengin mağdurlarının.

Daha önceleri bu yolların engellerini görmüş ve onları bir bir geçmiş liderlerden, öncülerden ibret almaz ve onların öğütlerini dinlemez bu yolun yolcuları."Şurada bir viraj var, şurada bir labirent görünüyor, şurada bir dehliz var!" diyenlerin feryadına kulak asmazlar. Ateşe atılır gibi onların içine girerler, bir gül bahçesine giriyormuş gibi. Halbuki nice büyük insanın son nefesinde bile "Aman karanlıkların içine girmeyin evlatlarım, sakın siyah düşüncelerin zebunu olmayın dostlarım!" feryat ve figanını duyarsınız. Onlar bunu bir şarkı gibi, bir melodi gibi dinlerler. En

sonunda kilitlendikleri kapıların ardında ağlamaklı feryatlarını da sadece kendileri işitirler. Bu tarz düşüncelerin zebunu olanlar çok kez yalnızlık ve kimseye itimat etmeme ve sadece kendini görme ve başkalarını küçümseme yanlışlığından düşmüşlerdir bu kaoslara, bu yalımlı alevlerin içine.

Bir iki lokma güzellik ardından düşünce damarlarını tıkayan ve kalbe giden yolları tarumar eden bu tarz düşünce iklimine girme ki ebed yollarında bırakın beyaz düşünceler ve bembeyaz, tertemiz fikirler ve ışıl ışıl bir mehtap yoluna zafer takı olsun.

Ta ki hedefe varabilesin, ebedî huzur ve saadet hedefine...

ÜMİT HER DERDE DEVA

Her derde deva ümit; bir ilaç ki bütün yaraların tedavisi onda… Yeis bir bela gibi çöker insanın hayatına. Ümit bir Hızır gibi yetişir en dar anlarda imdada.

Ümit kalbin ilacı gibidir. Ne zaman sıkıntı ruhumuzu alabora etti, kalbimiz ye'sin sis ve dumanıyla karanlığa gömüldü. Ruh denizimizde sahili göremez olduk. Gemileri karaya vurdu bütün duyguların o zaman bir ışık, bir cengaver, bir ilaç olarak gelir imdadımıza.

'Artık her şey bitti!' diyen insan birden karşısında ümidin gül yüzünü görünce kendinden geçer. O sık sık bize en umulmadık yerlerde ve hiç ümit etmediğimiz anlarda güleç çehresiyle teselli verir ve bir adım daha attırır kurtuluş ufuklarına doğru. Nasıl tatlı sözlü, güler yüzlü bir insan bizim bütün günümüzü aydınlığa çevirir, bir gülücükle sıkıntılarımızı yüreğimizin en ücra köşelerinden alıp yokluğa savuruverir. İşte ümit de öyledir.

Asla yeisin kahir pençesine bırakmamalıyız ruhumuzu. Onun yemi etmemeliyiz his ve duygularımızı. Bir küçük ışıkla, bir tatlı gülücükle, bir bakışla olsa bile ruhumuza derman sunacak kişileri arayıp bulmalıyız. Serzenişi çok olan, sitemi bol ve daima çevresine yakınıp duran kişilerle pek beraber olmamak bu konuda en birinci çıkış yoludur.

Sonra sık sık kendimize başarılı olacağımıza dair telkinde bulunmamız ve muvaffak olacağımızı tekrar ederek buna kalbimizi inandırmamız da ikinci yoldur, ümidi elde etmek uğrunda.

Okuduğumuz kitaplardan seyrettiğimiz filmlere kadar her şey, bize ya ümit fısıldar ya da ümitsizliğin isli havasını üfler geçer. Biz neyi nasıl ve nereden alacağımızı çok iyi bilmeliyiz. Bazen bir hatalı uzanış ve almak isteyiş, elimize bir akrebin gelmesine sebep olabilir. Hani altın buldum zannederken sarı akrebin iğnesini yiyen bir zavallı gibi olur o zaman halimiz. Demek ki hayat arayışlarda bile insana akıl ve mantık dairesinde hareket etmesini öğütlüyor. Neyi, nerede arayacağını ve bulup gönlüne koyacağını bilmeyen bir mâna avcısı da çok kez kalbine yediği bir hançerle iki büklüm olur. Yaşamak dikkat ister. Hayatın her anı her karesi, ancak dikkatli bir bakış ve dikkatli bir adım ile insana refref ve burak olabilir. Yoksa nice uçurumlara çeken girdaplar gibi affetmeyen vakumlarda yokluğa çekilir gideriz.

Ümit iksirini bulmak ve onu kalbimize koyup huzur diyarına yolculuk yapmak için ise adımların en dikkatlisini, bakışların en rikkatlisini elde etmeliyiz. Yoksa halimiz yaman olur.

DÜŞÜNCE KILAVUZU

Düşünmek, hem de olgun, düzenli ve zarif düşünceler ortaya koymak her insana has bir özellik değildir. Dünyada en zor elde edilen şeylerden biridir metotlu ve erdem ufuklarına kanatlandırıcı düşüncelere sahip olmak, ama zor deyip de ondan kaçmak susuz insanın su arayacağına, kum içmeye kalkması gibi bir garipliktir.

Alain bu hususta şöyle der: "Dünyanın en zor şeylerinden biri, herkesin düşünmeden söylediğini düşünerek söylemektir."

Böyle bir hamle ve iç aksiyonu elbette insanı yorar ve bazen bitkin düşürür. Bu da her insanın göze alabileceği bir iş değildir. Çünkü insanların çoğu, huzuru elden gitmesin ve zevklerden ayrı düşmesin ondan sonra böyle sıkıntılı şeylere girsin ister. Hâlbuki hummalı bir

düşünce insanda ne yaşama zevki ne de hayat lezzeti bırakır. Bazen hayattan firar etmeyi bile göze alabilir insan. Böyle ızdıraplı bir meydana çıkacak kaç pehlivan vardır dünya yüzünde.

Benjamin Disraeli bu konuya şu sözüyle açıklık kazandırmaktadır: "Derin düşünen adam, yeterli olduğundan kuşkuya düşer." Kuşku ise ilk düşünce ateşidir ve insanın iç dünyasını yakar, kavurur. O insanı çöllere düşürür ve bir taraftan leyla dedirtir, ama bir taraftan da bir mum gibi eritir ve tüketir. Kuşku yeterli insandan başkasında görülmeyen bir erdemdir. Basit insanlar kuşkulanamaz; çünkü derin düşünceleri yoktur, demektir, bunun anlamı. Ama düşüncede üst seviyeye çıkan insanlarda kuşkunun zerresi bile görülmez. O zaman bu özelliğin bir erdem basamağı olduğunu keşfeder insan. Yalnız zirvelere çıkmadan bunu anlayamaz.

Düşüncede hantallık kadar insanları iğrendiren ikinci bir mesele yoktur. Düzeltilmemiş, törpülenmemiş düşünceleri, yontulmamış bir kalastan farksız görmek bilmem ki yanlış mı olur. Düşünceyi bir heykeltraş gibi yonta yonta şekillendirmek, ona en güzel ve pürüzsüz şekli vermek her ustanın altından kalkacağı bir iş de değildir zaten. Bu sebepten şu kesin sonuca varmış Chevaller de Mere: "Zerafet vücuda ne ise, ince düşünce de zekaya öyledir."

Ya bizim olmayan düşünceler. Hemen ezberlediklerimiz. Hiç kritiğe tabi tutmadan içimize gönderdiğimiz gıdalar. Kişiyi sevmekten dolayı kafasındakileri de gıda diye kalbe göndermeler, düşüncelerini de hiç bir imbikten geçirmeden kabullenmeler; bunlar insana yararlı mıdır, asla. İnsan kim olursa olsun düşünceleri ince elekten geçirip ona göre gönlüne indirmelidir. Çünkü insan nasıl dış dünyada her gördüğü şeyi meyve diye yemeye kalkmıyor, besin diye ağzına götürmüyorsa, her insanın her düşüncesini de olduğu gibi kalbine göndermemelidir. Belki midemize gönderdiğimiz yiyeceklerden daha fala hassasiyet göstermeyiliz, ruh, mâna ve öz gıdamıza… Yoksa Hugo Von Hofmannsthal'ın dediği gibi: "Kendinizin olmayan düşünceler varlığınızı bir kefen gibi örter."

Devamlı kuşku, sevinç, ümit, korku, yeis arasında mekik dokuyan ve labirentlerden dehlizlere, oradan daha başka girdaplara düşen bu fikir yolcuları hep acı ve ızdırap sellerinde mi yuvarlanacaklar, ömür boyu. Onlar için de en emin yol, güzel düşünceleri kendilerine rehber edinmeleri; buldukları ışıkları bir demet yapıp o meşale ile yollarına devam etmeleri. Yoksa nefsi davranıp veya ego ve enaniyetlerinin esiri olup yollarda kaybolmak iş değildir. İnsan geri dönemeyeceği sahillerden ayrılmamalı. Denize açılan geri dönebileceğinden emin olmalı. Aksi takdirde bu bir intihar olur. Düşüncelerin iyisini kötüsünü ayırdebelicek insanlar bir parça da erdem yolcularıdır ve bunlardan iyilerini ceplerine dolduranlar, zirvelere hazırlanmış seçkin insanlardır. Aksi takdirde insan ne kendinin ne düşüncesinin, ne de çektiği sıkıntıların, ne de hayatının kıymetini bilmeyen bol bol onu israf eden zavallıdan farksızdır. Biz bu yolculara hayaliyyun demekten kendimizi alamıyoruz. Bir bakıma düşünceye heves eden ama kabiliyeti olmayan, cesaretli cehalet timsali Donkişotlar…

İşte bu fikrimizi teyit eden bir söz cevheri: "Hayatınızın mutlu olması düşüncelerinizin cinsine bağlıdır. Onun için erdem ve eşyanın ruhuna uymayan düşüncelerden sakınınız." (Marcus Aureillus)

Bir de toplumda şu yanılgı vardır. Herkes benim düşünceme katılsın. Ben insanların tümünü etrafımda toplayayım. Benim düşüncemin dışına çıkmasın kimse. Yani bir tek düşünceyi bütün dünyanın benimsemesi, ondan başka bir bengisu kâsesi tanımaması... Böyle bir şey olabilir mi? İnsanlar nasıl değişik ve çok farklı kişiliklere sahip ise, düşünceler de farklı olabilir. Bir konuda renklerin farkı gibi çok çeşitli düşünce ortaya çıkabilir. Herkes bir farklı düşünceye yönelebilir. Bunu kimse yadırgamamalı. Bırakın buna sevinmeyi eğer bir konuda bir tek düşünce var ve başka yoksa ve herkes ona yöneliyorsa bundan korkmak gereklidir. Belki de o düşünceden kuşkulanmak ilk doğru hareket olur. 'Muhalifi olmayan bir düşünce, kuşku doğurmalı.' demektir bunun asıl mânası. Bu hususta söylenmiş sözlerden en güzeli Oscar Vilde'nin: "Herkes benim düşünceme katılırsa, yanılmış olmaktan korkarım."

Bir de yanıldığımız bir noktadan bahsetmek isterim size. Düşünceden düşünceye geçiş. Gagalanmış bir meyve gibi. Tam bitirilmemiş, ama hepsine birer oyuk açılmış. Bence bu yanlış bir harekettir. Gerçek düşünürlerin üslubu da değildir. Usta bir düşünür, yani düşüncenin metotlarını bilen ve bu dehlizlerde, labirentlerde kolaylıkla adım atabilen, yeri geldiğinde deryaları kulaçlayarak geçebilen usta bir düşünür, bir feylezof, asla bir düşünden diğerine geçip maymun

iştahlılar gibi hareket etmez. Önce bir düşünce meyvesini artı ve eksisiyle tetkik eder. Onun içine nüfuz eder, ondan tam besinini aldıktan sonra bir diğer düşünceye geçer. Buna misal mi isetersiniz. Mesela bir kişi insanın bu dünyaya geliş gayesini düşünüyor. Bu zorlu düşünceyi tam sonuca erdirmeden insanın nereye gideceğini tefekkür etmeye başladı. Birincisi uzun müddet üstesinden kalkılmayacak kadar zor bir düşünce boyutu iken o bir başka buuda geçip diğerindeki uğraşını da israf ediyor. Böyle bir düşünür olamaz. Daldan dala konan bir kuş gibi, ama hiçbirindeki yemişlerden asla tam manasıyla faydalanamayan kuşlar misali.

Bu sebepten biraz da öfkeli bir şekilde şöyle der Paul Claudel: "İnsan bir düşünceden iyice yararlandıktan sonra başka düşüncelere atlamaya bakmalı."

Evet, düşünce uyarmak en önemli konu... İnsan önce kendisinde, sonra başkalarında tutuşturmalı bu uyanıklık meşalesini. Düşünce ebed menziline bir ışık tutmak olunca uykudakini uyarmaktan öte bir Hızır görevini yerine getirmiş demektir, o. Bir kere gerçeğe uyanan düşünceyi hangi baskı ve zulüm tekrar gaflet yorganı altına çekebilir. Elbette hiç bir şey... Belki zevklerin mahmur bakışları ve dünyevi lezzetlerin sarhoş edici içkileri, düşünceyi kendinden geçirebilir ama bu da uzun müddet sürmez. Yine silkinir uyanan düşünce. Kışın üzerine yağan karları bahar vakti atıp çiçek çiçek donanan ağaçlar gibi yeniden hayat solumaya başlar ve semalara doğru tomurcuk dudaklarıyla nefes almaya, yükselmeye durur. Bu konuda Thomas Carlyle'nin şu sözü ne manidardır: "Uyanan bir düşünce kolay kolay uyuyamaz."

Ama yine de insan, "Benim gibi düşünsün herkes." der durur. Olamaz böyle şey. İnsan kendi gibi düşünen insanlardan her zaman zevk alır mı? Bence hayır. Belirli bir müddetten sonra sıkılmaz mı, elbette sıkılır. Hep baş sallayan bir kitleye konuştuğunuzu düşünün. Bir zaman sonra bu kısır döngü sizi fasit daireye çekecek ve can sıkıcı bir durgunluk içinde sıkıntıya sokacaktır. Zıt fikirler, muhalefet edecek kişiler, arayacaksınız çevrenizde. Bu sebepten hükümdarların soytarıları, onların en çok sevdikleri kişilerdir; çünkü onlar her doğruyu korkusuzca söylerler. Bazen tam zıt düşse de.

Bana göre bazı insanlar düşündüklerini zannediyorlar. Hâlbuki onlarınki düşünce değil hayaldir. Hayal ettiklerini düşündükleri zannediyor böyleleri. Bir birinden ayırt edemiyorlar bu iki unsuru. Bu da ustalık isteyen bir şey. Bu işin mütehassısı olmak gerektir ki bu iki benzer unsur birbirinden ayırt edilsin.

Bakın Victor Hugo ne diyor bu ince ayırım gerektiren konuda: "Düşünce zihin işi, hayal ise onun zevkidir. Düşünme yerine hayal etmek, zehiri besinden ayırt edememektir." Bu ufku yakalamak nasıl bir pusula ile mümkün? Bunun her insanın az çok anlayabileceği bir rotası yok mu? Bilinmeyecek kadar girift bir konu mu bu? Hayır. Elbette insan düşünceyi hangi yönden gelirse ayarı yüksek, ne yönden gelirse düşük ayarlıdır, hissedebilir. Bunu her insan az çok bilebilir, duyabilir ruhunda. Bu menzilde kılavuz, insanın kalbidir, vicdanıdır. Eğer düşünce o yoldan akıp gelmişse ve bizi kendine çekmişse, işte gerçek düşünce budur. Kalbin ilgisinin olmadığı ve dıştan bizlere üflenmiş düşüncelerin sahtelikleri çok kez diğerlerine göre daha fazladır. Özetle bu rotayı şöyle çizebiliriz: " En iyi düşünceler, gönülden gelenlerdir."(Vauvenargues)

VAZGEÇİLMEZ ADRES

İnsan her şeyden vazgeçebilir. Bütün adresleri yitirebilir. Hatta şaşkın ve perişan dolaşabilir cisim ülkesinde, Nefis ve şeytan otağında, zevk ve eğlence girdap ve vakumlarda. Bazen lime lime olabilir. Bazen kesret içre boğulabilir. Bazen çöl rüzgârları ile sarılıp solmaya yüz tutabilir. Bazı zamanlar sonbahar yaprakları gibi dalından düşebilir. Bütün bunlar belki insan fıtratındaki değişimler için şarttır. Ama gönül adresini yitirmek ve kalp dünyasından kopmak asla kabul edilecek bir husus değildir. Bunu kimse tecviz edemez. Hiç kimse böyle bir sergerdanlığı normal gösteremez. Adres yitiren insan perişandır. Kalbini yitiren kişi en aşağılık mertebelere yol alıyor demektir; çünkü yürek sanki bir everesttir, insan yurdunda. Cisim ve mâna ülkesinde… Oradan düşen insan daha hiç bir tepeyi, hiç bir zirveyi kabullenmeyecektir. Hiç bir zevk onu tatmin etmeyecek, hiç bir iklim onu sarıp sarmalayıp teselli ufuklarına çekemeyecektir. Bir ömür ağlamak ve inlemek ağına düşer insan kalp adresini yitirirse, onu bırakmamanın en büyük ve birinci sebebi

bekadır. Gönül bakidir. Kalp ebedi bir otağ merkezidir. Ruh ölümsüzdür. Bu önemli özellik onu cazibe merkezi haline getirir. Bu cazibe unutulursa o faniler sırasına girer ve önemini yitirir. Böylece kişi bu merkeze uğramaya uğramaya bir gün faniler arasında kaybolur gider.

Kim arar kim sorar bundan geri onu. Kendi eliyle kendini idam etmiştir. Kalbine en zehirli hançeri saplamıştır. Kesrette boğulmak ve kalp adresini yitirmek dünyanın en ölümcül ve tehlikeli salgın hastalığıdır.

Özünü maddi zevklerin can alıcı pençesine teslim etmiş insan hiç bir teselli boyutunda kendini avutamamakta; hiç bir ufuk onu tatmin etmemektedir. Hiç bir yuva ve yurt onu ısıtamamakta, güven verip en çok ihtiyacı olan mâna uykusuna çekememektedir. O iklimde kendini dinlemeye sevk edememekte ve kalbini ılık meltemleriyle sarıp şefkat ve merhametle yumuşatamamaktadır; çünkü o en tatlı ufku kaybetti, en geniş otağı yitirdi, en kalıcı yurdun adresini yitirdi. Hangi dost eller, bağrına basar gayri bu zelillik ülkesinin mağdurunu. Hangi yar ve yaran kalbindeki kirleri yıkar. Hangi Kabe'ler temizler ufkunu hangi Cibril'ler soluğuyla can verir kalbine. Hangi cennetler seyrangâh olup onu çeker çiçek örgülü bayırlarına; ışık dokulu iklimlerine. Hangi ebedî Yâr artık onun yanında ona yoldaş olur ebed-ül abad yolculuğunda. Hangi kitap ona ışık ve burak olur karanlık vadilerde, kabir sikletinde, sırat sitresinde, haşr-i ekber endişesinde, mizan, terazi, korku ve heyecanında.

Böyle bir şey asla vaki olamaz, adresi yitirince, kalp evi unutulunca, gönül kabesi hiçe sayılınca; ruh sarayı elinin tersiyle itilip en derin çukurlara insan avdet edince.

Artık hiç bir hayırhah hiç bir dost, ona yoldaşlık etmez. Hiç bir gerçek arkadaş onu sonsuzluk yolculuğunda koruyup kollamaz. Ona dert ortağı, teselli pınarı olmaz, ümit kadehi sunmaz.

NEREDEN KOPTUK

Biz nereden koptuk dostum. İçimizden mi? Kâinattan mı, yoksa bizleri var eden Yüce Yaratıcıdan mı?

Nerden koptuk ve savrulduk bir bunalımlar girdabına. Ruhumuzdaki metafizik şuleleri yitirdik, gün doğumu turfanda ışıklar kadar taze duygularımızı söndürdük.

Nereden koptuk biz. Hepimiz alabora olmuş bir dünyada derbeder yaşıyoruz şimdi.

Nerden koptuk. Hangi iblis oyunu bizi içimizden vurdu ve tuzağına düşürdü. Hangi elem ağı bizi içine aldı ve kıskıvrak yakaladı ve boğdu derin madde çukurlarında.

Biz neyi kaybettik. İhlası mı, sevgiyi mi, hoş görüyü mü? Neyi?

Nereden koptuk ve düştük bir vahşetzâra. Nerden koptuk ve indik bir dipsiz çukura. Hislerimiz mi yılanlaştı, çiyanlaştı. Yoksa daha evvel çevremizde mi vardı bunlar.

Nereden koptuk ve kaybettik güzel duyguları. Nereden koptuk ve yitirdik aşk ve sevda ummanını. Nerden koptuk ve kaybettik içimdeki sevda meşalesini ve ümit ışıklarını.

Biz koptuğumuz yeri arıyoruz. Nereden koptuysak oraya kalbimizin en ince bağlarından bir ilmek atmamız gerek. Nereden düştüysek yine oraya tırmanmalıyız.

Oraya en yüceye, en zirveye tırmanmalı, kalbimizi arayıp bulmalı, ruhumuzu tekrar keşfetmeliyiz. Özümüzü yine avucumuzun içine almalıyız. İrademizle. İç dünyamızın haritasını yine ellerimizde bir ferman gibi tutmalıyız. İstediğimiz yerde açıp okumalıyız, bulunduğumuz yeri tespit etmeliyiz.

Nereden koptuysak oraya koşmalıyız yeniden. Kimden elimizi bıraktıksa ona gitmeliyiz son sürat. Bu deniz seni, beni boğar dostum. Bu kopuş seni beni yok eder. Bak aşağılara dalgalar pek büyük ve ejderhalar oldukça iri ve dehşetli. Bak şu girdaba her biri piton gibi nice yılanlar var. Bak şu vakuma nasıl da ateş dolu. Tıpkı bir yanardağ ağzı gibi. Bak işte düştüğümüz veya düşeceğimiz yer bizi bekliyor sanki cehennem gibi. Biz bir hamle ile sıçramazsak, yeniden güç toplayıp davranmazsak ve koptuğumuz yere bağ vurmazsak ve kendimizi yukarıya çekmezsek. sonumuz geldi demektir. Haydi tekrar sevgi iline yelken açalım. Haydi yeniden ümit sahillerine koşalım. Haydi yeniden aşk ve sevda yurduna otağ kuralım. Haydi yeniden selam yurduna demir

atalım. Haydi yeniden bağ vuralım kendi içimize ve kalbimize. Onu yüceler yücesine çekelim, kurtaralım.

ARİFE TARİF GEREKMEZ

"Aşk tarif edilemez!" diye bir söz duydum geçenlerde. Söyleyen de kitap okuyan biri. "Şu yazarın aşk hakkında şöyle bir sözü var, bu yazarın şöyle bir sözü var." diye açıklama yaparak mümteni görüyor aşkın tarifini. Güldüm geçtim. Aşkı tarif etmek mümkün olmaz mı hiç...

Ama bu tarif kelimelerle olmayabilir... Bir bakış, bir damla gözyaşı, bir sararmış çehre aşkı bize ne kadar derin ve sınırsız anlatır değil mi?

En müphem ve tarifi imkânsız varlık Yüce Yaratıcıdır. Hâlbuki o kendini bize Rahman ve Rahim olarak tarif etmiyor mu? Bunun yanında isim ve sıfatlarıyla kendi hakkında bilgi vermiyor mu? Demek ki tarif etmenin önce şeklini ve sınırlarını belirlemek gerekli… Tariften ne anladığımızdır öncelikle mühim olan. Tarif vardır hissedilir. Tarif vardır, hayale resim gibi çizilir. Tarif vardır kalbin hafızasında gizli bir köşedeki duyguyu uyandırır ve insan görür gibi olur tanımlanan varlığı.

Bu da mühim bir konu… Önce neyi kime, ne kadar anlatmak istediğimizdir.

"Aşkı tarif etmek, mümkün değildir!" sözü bence yanlış ve ön yargılı söylenmiş bir söz.

Lisan o kadar geniş kapsamlı bir şeydir ki onun ele alamayacağı ve tarif edemeyeceği hiç bir şey yoktur. Hele beliğ bir kişinin üslubunda aşk da meşk de erir ve şekillenir söz potasında.

Aşk bir kıvılcım gibi gönle düşer önce. Onun yakıcılığı amansızdır. Bir yangın tutuşturur gönül ikliminde. Ruh, gönül, his ve duygular bu alevler ortasında kalır gider. Âşık gönül bu tutuşma ile saz gibi sararır, beti benzi solar gider. Aşk sonuçsuz kalırsa kara sevda hastalığı ile ölüme kadar götürür âşığı.

"Bir kıvılcım" tabiri bizlere bir şey anımsatmadı mı? Bir çizgi bırakmadı mı hayalimizde. Elbette bıraktı... Bir ısı, bir yangın, hayali kısır olan kişi de elbette hiç bir resim karesi, hiç bir tablo rengi ve boyası bırakmaz, ama hayali kuvvetli kişi bir kıvılcımdan orman yangınlarını düşünebilir. Şeyh Galip'in İstanbul yangınından çıkış yaparak Ateş Gazeli'ni yazması gibi. Demek ki biraz da karşıdaki muhatap önemli bu tarifler yapılırken. Kabı ne kadarsa o kadar anlıyor demektir kişi.

Bir damla su gibidir aşk. Susuz gönüllerin dudaklarına değer. Çölde kalmış bir yolcunun dudaklarına dokunan bir damladır bu. Çünkü aşksız insan bir çöl yolcusudur. Onun bir damla bile olsa suya ihtiyacı vardır. İşte aşkın başlangıcı bu bir damlanın dudaklara değmesidir. Sonra çağlayanlar gelir ardından. Ama nasıl? Suyun tadını alan kişi o kaynağı Leyla'yı arayan Mecnun gibi bulur bir gün.

Bir damla su gibi bir tarifle hayal, bakınız nerelere kadar gitti. Billur bir iklim örgülendi nazarımızda. Şimdi bu tanımdan çıkış yaparak ikinci bir çizgi çekilmedi mi ufkumuza. Bir tablonun ucu görünmedi mi? Görünmediyse görmeyenin kısır bakışına veriniz bunu. Onun kültür birikimi ve fikir seviyesi, gönül ufkunun genişliği önemli.

Aşkı bir çekirdek gibi de tarif edebiliriz. Onun düştüğü toprak eğer verimliyse ve uygun şartlar içeriyorsa orada filizlenir aşk çekirdeği ve dala budağa durur. Sonra yıllar geçer bu fidan üzerinden, dallar güzide ve tatlı meyveler verir. Aşkın filizlenmesi, gençlik çağını aşması ve olgunlaşması için de yıllar gereklidir. Birden olgunluğa eremez hiç bir unsur. Yıllar onu çetin şartlarıyla, çile ve ızdırap mengeneleriyle olgunluğa çekerler. Onun için Mevlâna "hamdım, yandım, piştim" diyor ve çektiği çilelerin seyrini üç kategoride topluyor. Yanmak ile başlayan aşk, olmak ve pişmek ile noktalanıyor. Tıpkı meyvenin olgunluk zirvesine ulaşırken geçirdiği merhaleler gibi.

İşte aşkı bir çekirdeğe benzettik bu sefer de. Ama hayale birçok kapılar açtık. Hayali güçlü bir kişi ondan neler devşirir neler.

Ben aşk anlatılamaz, diyen arkadaşıma şunu sormak isterdim: Acaba bilinen her şey herkes tarafından o derece net biliniyor mu? Mesela avagado bir Afrika meyvesidir ve onu hiç görmeyen bir kişiye o ancak birçok benzetmelerle anlatılabilir. Anlatılan onun tam tarifi sayılabilir mi? Elbette hayır. Biraz limon tadı, biraz kavun, biraz ananas tadı karışımı bir şeyi siz nasıl hayal

edebilirsiniz. Belki de dilinizde buruk bir tat belirecek o an. Ama bu avagado meyvesinin tadı değildir. Belki de uzaktan yakından hiç bir benzerliği yoktur. Demek ki bilmeyen bir kişiye bir şeyi tam manasıyla tarif etmek mümkün değildir. Tarif denilen şey sadece benzetmeler ile yapılan bir fikir sunuşu veya hayale resim çizmek gibi bir gayretten öte bir anlam taşımaz.

Bu açıdan alırsak bu tarif edilemezlik konusu sadece aşk için geçerli bir şey değildir. Onun tezahürleri bile o şey hakkında bilgi verebelir. Mesela bir yerde dev ayak izleri gördük ve çevrede birkaç ağacın yıkıldığını müşahade ettik. Bu izler buradan bir canavarın veya büyük bir varlığın geçtiğinin bir işaretidir. Onu net çizgileriyle görmek ise onu tam görmekle mümkündür. Hatta gözün ciddi görme yetisiyle ilgili bir husustur bu da... Eğer kişi miyopsa yakını, hipermetropsa uzağı göremez. Böyle bir kişi için bile böyle görmelerin hiç bir anlamı kalmaz. Demek ki tarifler kişiden kişiye izafi çizgiler bırakır. Birinde fırtınalar estiren bir tek kelime, diğerinde hiç bir şey ifade etmeyebilir. Aşkı duymuş ve yaşamış bir kişiye bir kaç kelime ile onu tarif etseniz o alev alev tutuşmaya başlar ve sizin anlattıklarınızdan aşkın ne olduğunu hemen anlar; çünkü yaşamıştır. Eğer yaşamamışsa bin dereden su getirseniz o kişi aşkı anlayamayacaktır. Beyhude uğraşmayın. Demek ki "Anlayana sivrisinek saz anlamayana davul zurna az." tabiri buradan gelse gerek.

"Arife tarif gerekmez!" deyip bu bahsi burada bırakalım.

DERİNLERE DAL

Biraz daha derinlere dal, biraz daha... Kabukta bulunmak, boşa kürek çekmektir. Duygularını ele, en iyilerini seç ve sayfalara nakşet ya da başkalarına sun söyleminle, sözlerinle.

Derinlere in derinlere, daha derinlere. Kuyu gibi derinleş içinde. Öz duyguların en güzelleri en derinlerdedir. Deryada inci arayanların dalgaların üstünde dolandığı nerde görülmüş. Yosunlar arasında gizli bir istiridye ve içinde inciler gizli. Sen de özüne doğru yelken aç, dibe dal, daha da derinlere doğru. Ruhundan uzaklaşanlar, kendilerine karşı yabancılaşırlar. Bu da bir bakıma iç ölümüdür. Ebedi ölümler de böyle başlar. İçinden kopma ve derinlerden korkma. Sen ne zamandan beri içindeki duyguları ve hisleri yoklamıyorsun. Yeni yeni doğanlar var içinde. Meyvelerini dermen gerek; yoksa çürür ve için kokuşur dostum.

Sen biraz daha derinleş, biraz daha... Sonra öz kaynağını keşfet. keşfettiysen oradan topladığın iksirleri avuç avuç aklına, hayaline, fikrine ve diğer susuz duygularına içir. Öz kaynağın sana ve senin gibi nice susuzlara yetecek ab-ı hayatı üretir, bunu bil. O sonsuzluk deryasına bağlı bir kurnadır. Oradan ebedi olarak tesnim suyu aksa yine bitmez ve tükenmez. Ama unutursan küf bağlar çeşmen ve bir daha onu açıp özünden akan ab-ı kevseri duygularına içiremezsin.

Gözün de kurur, kalbin de... Sözün de kuru laf kalabalığından öte gidemez. Yeşilliğini yitirmiş bir sözün özü ne ola ki, kuru özün, sözü o olsun.

Dur biraz. Kendini dinlemekle başlar derinlik. Kendini içten içe dinle... Duygularını, açlığını, susuzluğunu bil. Neye hasretsin, onu iyice duy. Sonra yaralarına çare ara, açlığını giderecek mâna meyvelerini derle. Sonra susuzluğunu yok edecek pınarlar ara.

Sen denk gele bir varlık değilsin ki denk gele arayışlar ile açlığın susuzluğun dinsin. Arayışlarını planlı ve programlı yap ki özündeki bütün boşluklar metafizik gıda ile dolsun, doysun.

Yoksa hep yarım yamalak sevdalar peşinde koşarsın. Yarım yamalak vuslatlar yaşarsın.

Kendini iyi tanı. Yani içinden içine, oradan daha da derinlere in. Sonsuzluğu buluncaya, o gözeyi elde edinceye kadar: “Vur kazmayı Ferhat / Çocuğu gitti azı kaldı.” diye diye in derinlere ve öz madenini bulduğun gün senin bayramın işte o zamandır. Artık ondan gayri o madeni işlemek ve çevreye sunmak kalıyor. O ballar balını bulunca kovanını başkalarına yağma ettirmek ne zevkli bir iştir.

HAMLE RUHU

Hedefe varmak için insanın gönlünde bir şevk ateşi vardır ya. İşte, onun özüdür hamle ruhu. O öz, gücünü kaybederse, şevk ateşi de yağı tükenmiş lamba gibi söner gider.

Izdırap çekmeyen insanlar hamle ruhundan bîhaberdirler. Onlar için yerinde saymak, tembel tembel oturmak, rehavetin kucağında mışıl mışıl uyumak aksiyondur, harekettir. Dururken kendilerini yürüyor ve koşuyor zanneden bu zavallılar realiteye hep bu halüsinasyon çizgisinden bakarlar. Hedefe kendini ayarlamış hareket adamı, daima içinde yanan bir korla ileri atılmak ister.

Çünkü özündeki enerji, eğer onu aksiyona dökmezse, kendi ruhunu yakar, kavurur. Onun için, aksiyon adamlarının çoğu, davaları uğrunda bitmeyen bir enerji ile bir ömür boyu yana yana çöller, dağlar aşarlar da hiç yılmazlar. Kerem Aslı'sı için nice engelleri aştı; çünkü özünü yakan bir aşk ateşi, ruhunu kavuran bir şevk alevi, sevdiğinin yolunda onu dayanılmaz bir acıyla kıvrandırıyordu. O tek teselliyi hedefe varmakta buldu. Mecnun çölden daha kavurucu ruhunda bir tek vuslat çiçeği açtırmak için hamle ruhunun ikilminde alev alev yandı, sahra sahra dolaştı; fakat bir gün arzu ettiği hedefe ulaştı. Hamle ruhu sabırla olgunlaşır. Zümrüt dallardaki altın sarısı meyveler gibi hakikat ışığının yakıcı soluklarıyla erme noktasına ulaşır. Millet ağacı bu hamle ruhunu özünde taşıyan fertlerle dal dal, meyve meyve donandığı zaman o milletin geleceği cennet-âsâ bir bahar demektir. Bu ruhtan mahrum kişiler ağacı da çürütür, dalı da yaprağı da... Çünkü onlar milli benliğin özüne bir karabasan gibi çöküp, onu sömürüp yokluğa sürükler. İstiklâl savaşındaki mücadelede bu hamle ruhu vardı.

Çaldıran, Mercidabık, Ridaniye aynı hamle ruhunun tüllendiği zafer ufuklarıydı.

İstanbul'un Fethi'nde aynı hamle ruhu gönülleri bürümüştü. Bir millet isterse bu ruhla yeniden varlık sırrına erebilir. Zira bu ruhun özü, gücünü Hak'tan alır.

Arkadaş, hamle ruhunu özünde çimlendir. O ruh dal budak salsın bütün hücrelerine, bütün kuvvelerine. O ruhun çiçekleri iç dünyanı bahara çevirsin önce.

Sonra sen, o bahardan derlediğin çiçek ve meyvelerle, özünü yitirmiş milletin yardımına koş. Ta ki insanımız yolundaki bütün engelleri aşsın ve bitmez, tükenmez ebedî bir bahara ulaşsın.

POZİTİF GÜÇ

Bizim derdimiz, sabırsızlık. Çaresi ise sabırdır. Her şeye iman gözüyle bakıp ve her şeyi iman kulağıyla dinleyip sabır yolunu seçmek... Bunu bıraktığımız için kendimize ait meselelerde ve içtimai aksiyonlarımızda başarısız oluyoruz.

Sabırsız insan, başını taştan taşa vuran sular gibidir. Belki sular böyle giderek aka aka denizleri ve deryaları bulabilir, ama sabırsız kişi deryayı bulabilir mi bulamaz mı bilinmez. Bazen

çizdiği zikzaklarla bir çöle vurur başını, gider ve bütün duyguları buharlaşır. Bizi yok olmaktan, hislerimizi, heyecanlarımızı çöllerde kurumaktan, kurtaracak tek çare sabırdır.

Birikim bir havuzda toplanacak ve sabır setleriyle bu muhtevanın dağılması önlenecek. Metafizik bir enerji üretimi orada başlayacak. Belki de bu enerji hayatımızı ışıklandıracak kadar güçlü olacak. Belki öteler de bile bizlere yetecek bir ruh potansiyelini teşkil edecek...

Biz sabırsız hastalar gibiyiz. Kendimize hayrımız yok ki başkalarına olsun. Sabrı denemeyen ve onun kollarında sakin bir uykuya dalamayan ve kendini dinleyemeyen nevrotik tiplerin toplumu sibernetik dengeye ve psikolojik dinginliğe çekmesi mümkün mü? Elbette hayır...

Sabırsız kişilerin asla başkalarına hayrı olamaz.

Üzerindeki poziftif enerjiyi başkalarının kalbine ve ruhuna taşımaya çalışan kişilerin negatif enerjileri olmamalıdır. Var ise insanları küçük bir konuda bile motive etmekten uzaktırlar. Büyük idealleri onlara sunmada ise bu negatif enerji itici bir güç teşkil edecektir.

Bu davranış bozukluğu bazen çevremizdeki Hızır-meşrep kişilerin tesir gücünü ve onların yaptıkları iyilikleri bile yok edebilir...

Sabretmek bazen dayanılmayacak kadar sıkıcı olabilir. Ama yol göstericide mutlak bulunması gerekli bir motive gücüdür. Kendine ve başkalarına yararlı olacak bir kişi bu pozititif gücü manevi kuvveti elde etmelidir.

"Sabreden derviş, muradına ermiş.” "Sabır ile koruk, helva olur.” "Sabır acıdır ama meyvesi tatlıdır.” gibi deyişler asırlar ötesinden süzüle süzüle zamanımıza kadar gelen özlü sözlerdir ve bin bir tecrübenin imbiğinden geçmiştir.

Sabır insanı olmak, sabır insanları yetiştirmek ve kalıcı eserler vermenin, tesirli mesajlar ortaya koymanın tek şartıdır. Yoksa kaybedenlerden oluruz. Hem kendimiz hem çevremizdekiler, bir kısım taşkın hareketlerimizle kayba uğrarlar.

Bu da bizleri misyonumuzu eda edememek gibi kötü bir sonuca çeker. Böylece bütün iyi davranışlarımız da bir yokluk çukuruna dökülür. Güzel gidişimiz, yolunca yürüyüşümüz ve çevreye faydalı bir ışık süvarisi oluşumuz tek bu davranış bozukluğundan dolayı zevale uğrar.

Sabır insanına tavsiyemiz kalplere ışık tohumunu ekerken özünde ne kadar sabır var olduğunu kontrol etmesi ve bu gücü tam biriktirdiği anda misyonunu eda etmesi gerektiği yolundadır. Yoksa düşünce ve davranışları aksülamel yapacak ve geri tepecektir; çünkü sabır, inandığı değerlere bağlılığın derecesini gösteren ve muhatabı etkileyen en tesirli güçtür.

İKİNCİ BÖLÜM
EŞİKTE BEKLEMEK

TATLI DİL

Konuşmasından anlaşılır insan. “Kalpten kalbe yol vardır.” derler. Ben bunu biraz daha değiştirerek söyleyeceğim: “Dilden kalbe yol vardır.”

Gönlü yumuşak insanların konuşmaları da yumuşak ve ılımlıdır. Asla kalp kırmaz onlar; çünkü bir mihenk vardır gönülde. Sözünü önce ölçer biçer sonra muhatabına sunar.

Ilık meltemler gibi soluklar gerek bize. Gönüllere ulaştığında bahar çiçekleri açtıran. En sert yürekleri dahi yumuşatan, yoğuran, şekillendiren.

“Tatlı söz yılanı deliğinden çıkarır.” demiş atalarımız. Ne kadar doğru. En öfkeli olduğumuz anlarda bile yüreğimizdeki karanlığı, gündüz aydınlığına çevirir güzel bir söz.

“Söz ola kese savaşı
Söz ola kestire başı
Söz ola ağulu aşı,
Yağ ile bal ede bir söz.” diyor Yunus.

Bu sebepten güzel ve nazik konuşan insanların pek düşmanları olmaz çevrelerinde. Bilmeden bir gönül kırarlarsa hemen tamir ediverirler bir kaç kelimeyle. Mayalarında yalan olmadığı için inandırıcı bulur çevreleri böyle kişileri. Zaten yalana ihtiyaçları da yoktur böyle gönül ve söz sultanlarının.

Bazen bilmeden açtıkları yaralar olur elbet gönüllerde, ama bu bilmeden olur çok kez. O yarayı dudaklarından akan bal gibi kelimelerle, sihirli cümlelerle bir anda iyileştirirler. Asla başka bir zamana bırakmazlar açtıkları yaraları, oluşturdukları çizikleri.

Acı konuşan insan böyle mi ya? Dil yayından karşıdakine fırlattıkları kırıcı söz oku paramparça eder muhatabın yüreğini. Onlar dönüp bakmazlar bile... Hani yolda arabayla bir hayvanı veya insanı ezen acımasız şoförler vardır, arkalarına bile bakmadan kaçıp giden. Aynen öyledir bu zalimler de. Kırdıkları kalbin çırpınışları ve yanaklardan sızan damlaları görmemezlikten gelip sırtını dönüp giderler.

Arkadaş!

İnancın yumuşak ikliminde bir meltem yumuşaklığına çevir sözlerini! Yüreği kırgın olanların doktoru ol; masum gönüllerin celladı değil.

Yaralı gönüllere hızır gibi yetiş; onların kırgınlıklarını gider; yaralarına söz merheminden sür. Gönlünden akıp gelen ve kelimelerle harmanlanıp şekillenen manevî iksirinle onları iyileştir.

Bak bu hususta Hz. Ömer (r.a.) ne diyor:

"Ey Kabe seni bin sefer yıksam yine yapabilirim, ama kırık bir kalbi asla!"

Bir gün sahabiler Nebiler nebisinin yanına varıp ihtiyar bir kadını övüyorlar."Şöyle ibadet ediyor, böyle namaz kılıyor ve oruç tutuyor." gibi sözlerle onu göklere çıkarıyorlar.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.): "Çevresine davranışları nasıl o kadının?" diye sorunca sahabiler:

"Çevresine hep kötü davranıyor Ya Resûlullah, konuşmasıyla kalp kırıyor." diyorlar.

Bunun üzerine Resul-ü Ekrem (s.a.s.): "Söyleyin o kadına Cehennemde yerini hazırlasın." diyor.

Tatlı ve acı dil arasındaki fark cennet ile cehennem arasındaki fark gibidir.

SİMİTÇİ

Başı üstünde tepsi. Tepside üst üste dizilmiş simitler. Taze oldukları her halinden belli. Bir tane isteyene elini uzatıp veriyor, ama fazla isteyen olursa "Bunun için değer" der gibi tepsiyi aşağıya indirip elinde taşıdığı sehpaya yerleştirip simitleri alıyor ve müşteriye uzatıyor.

Demek ki her işte fazla kâr, fazla ekmek getiriyor. Bak şu simitçiye sen, bunu nasıl uyguluyor. Hiç tereddüt etmeden. Hemen. Derekap tepsi sehbada, simitler sıcak sıcak müşterinin elinde.

Yollar simitçiye en güzel dostturlar. O kaldırımları arşınlamayı çok iyi bilir. Hele yüzlerce sefer geçtiği mahalle ve sokakları artık ezberlemiştir."Gevrek var, gevrek! Sıcak gevrek! Elini dokundursan elini yakıyor!" gibi sözlerle satıyor simitlerini. Tabii bu "gevrek" sözü önceleriydi. Şimdi "simit" kelimesi kullanılıyor. Ama ses aynı tonda veya daha yanık, yalvarır gibi.

Başını pencereden çıkaran ak saçlı bir ihtiyar: "Simitçi yavrum, bana bir tane getirir misin?" Balkonda beliren bir pijamalı adam kalın ve gür sesiyle: "Küçük üç tane simit..." Elindeki sepeti aşağı sarkıtırken gecenin mahmurluğu hâlâ üzerindedir ve esnemektedir. Ya evden ok gibi çıkan ve simitçiyi kaçırmamak için bahçe kapısına kadar bir solukta koşan çocuk. Nefes nefese: "Bir tane simit" derken gözlerinin içi gülmektedir. Belli ki onu kendi yiyecektir. Bizim milli ekmeğimizdir simit. Aparatif yiyecek. Batının hamburgeri bizde simittir ve simidi sevmeyen pek az insan vardır. Bu sebepten "simitçi ve gevrekçi" sesleri sokaklarımızda sevgiyle dinlenen asla yadırganmayan melodilerdendir. Bahçıvana kızabiliriz. Bangır bangır bağıran bir eskiciye öfkelenebiliriz ama ihtiyar, genç, çocuk, her yaştan bu işi meslek haline getirmiş simitçiye kızmanıza imkân yoktur. "Git başka tarafta sat!" denilmez.

Artık sokaklarımız bu sese hasret kaldı. Eskisi kadar simitçi, sesi ile yıkanmıyor kaldırımlar."Sıcak simit, sıcak gevrek" sözleri yankılanmıyor evlerin pencerelerinde,

apartmanların duvarlarında. Sokaklar bu sesin ritmini unuttu mu nedir? Yoksa klakson seslerinden ve eksoz patlamalarından mı duymuyoruz biz bu sesleri. Onlar hâlâ hayalet gibi dolaşıyor da biz mi hissetmiyoruz varlıklarını. Ya da bu yanık sesler gürültü kirliliğinde kaybolup gidiyor mu? Bilmiyorum, ama ben çok zamandır sabah kalkınca veya günün diğer saatlerinde böyle bir sesin veya böyle bir hayalin bizim sokakta zuhur ettiğini ne gördüm ne duydum. Belki bir tane, iki tane her sabah simit alacak kadar severim, bu susamlı döner tabir edilen yiyeceği. Ama çoktandır rast gelmedim böyle yolunu şaşırmış bir simitçiye. Bir rastlasam alacağım.

Fakirin yiyeceğiydi simit eskiden. Hani ekmekle aynı fiata gidiyor. Demek o da bizi terketti. Adam "Simit alacağıma ekmek alırım ve bir güzel karnımı doyururum!" diyor. Bu sebepten mi acaba simitçilerin sokaklarımıza uğramaması. O mu bize küstü, biz mi simide küstük.

YEDİVERENLER

Bahara uyanan çiçekler gibi güneşin altın ışıklarıyla buharlaşan çiğ damlaları gibi, her an yeniden hakikat ufuklarına kanat çırpmalıyız. Bu kadar yeter!" dememeliyiz hiç bir an. Durgunluğun ve rehavetin fasit dairesine düşmemeliyiz. "Ben zirveye erdim." diyerek ruhun kanatlarını büzüp, benlik kayalıkları üzerinde gaflet uykusuna dalmamalıyız kuzgunlar gibi. Belki yer ve gök arasında geniş kanatlarıyla süzülen ve hamle ruhunu hiç bir zaman kaybetmeyen kartallar gibi ömür boyu aksiyondan nasibimizi almalıyız. Bir güzel rüyaya fit olmamalıyız. Ruhun penceresinden manevi âlemin manzaralarını tekrar be tekrar seyretmek için can atmalıyız.

Hayat gergefimize fazilet ikliminden bir parça aydınlık ördüğümüzde "Her şey bitmiştir" deyip tembelliğin kucağına kendimizi bırakmamalıyız. Belki ömür kaneviçemizin her noktası bu ışık tayflarıyla örülse ve hayatımız ışıl ışıl parlayan bir güneş şeklinde zuhur etse, yine de gurura düşmemeliyiz. Bir kişiye sevgi ve hoşgörüyle davranıp, onu umutulu etsek "Bu kadar erdem yeter!" deyip bir kenara çekilmemeliyiz.

İşte aynen bunlar gibi insan ruhu ömür boyu Hakk'ı arar. Onu bulmak için bazen aklın ayaklarıyla, bazen kalbin kanatlarıyla hakikate giden yolda mesafeler alır. Bazen vicdanından gelen sese kulak verip miraç çizgisinde Hakk'a doğru yükselir. Kimi zaman yüreğini, iman okyanusundan yükselen bir şevk dalgası sarıverir. O, o an içindeki bu lahuti lezzetle mest olur, kendinden geçer. Bazen cennet kevserlerinden doldurulmuş ışıktan kadehler meleklerin elleriyle onun gönül dudağına sunulur. O an kuru dudaklarda hissedilen bu serinlik kişiyi sevda çöllerine düşürür, bir ömür boyu mecnun edip hakikat leylâsını aratır. Fakat ne bu lezzetler ne de bu kendinden geçmeler, ne de miraç çizgisinde arşiyeler, ferşiyeler çizmeler insanı benlik uçurumuna düşürmemeli. "Ben tadacağımı tattım, yükselebildiğim kadar yükseldim, hak ve hakikatle hemdem oldum. Bahar çiçekleri gibi çok kez aydınlık ufuklara uyandım. Ruhumun içirdiği hayat suyu ile doydum, kandım." dememeli. Belki tekrar be tekrar hamle yapmalı, kalp atmosferini erdem bulutlarıyla donatmalı. Ondan yeryüzüne rahmet çiçekleri gibi damlalar dökmeli. "Ben yakin yıldızlarında dolaştım ve nice mesafeler aştım." deyip rengârenk yapraklarını rehavetin ölüm rüzgârına salıveren körpe ve toy fidanlar gibi yapmamalıyız.

Belki tekrar tekrar bahar tomurcuklarına duran yediveren gülleri gibi hak ve hakikatin nurlu dünyasına uyanmak için bütün gücümüzle gayret etmeliyiz.

SARMAŞIK GÜLLERİ

Ne zaman bu güllere baksam ötelere kanatlanmak geçer içimden. Her gül sanki bir durak gibidir öteler yolculuğunda. Bir bir o güllere basan ruhumun ayakları gül yaprağından daha narin kelebek kanadından daha zaif elleriyle yoklaya yoklaya tırmanır mâna merdiveninden.

Her gül ayrı bir ismin tecellisi gibi gelir bana. Bir gül Cemil ismini tebessüm ettirir, bir başka gül Hannan ismini. Bir gül Mennan ismini akis akis yayar çevreye, bir başka gül Deyyan isminden yansıyan şule gibi tebessüm eder dallar arasında. Dikenler Celal, Kahhar ismini yansıtırlar bitevi...

Sarmaşık güllerine bakınca ben bu uzun yolculuğu hayal ederim. Basamak basamak çıkılan ve sonsuzluğa uzayan ebedi yolculuğu. Bir çubuğa bağlanmış bu güller içimizdeki duyguları ne güzel yansıtır. Onların ebed iklimine kanatlanma arzusunu nasıl da dışa vurur.

Sarmaşık gülleri, karışık ömür yolcuğunu ve onun girift hallerini ve bazen çözülmez zannedilen bilmeceye benzer zorluklarını hatırlatır bizlere. Güller ise her zorluktan sonra bir kolaylık vardır ayetini fısıldıyormuşçasına bizlere yer yer tebesessüm ederek çözümleri fısıldar, kolaylıkları takdim eder, acıların sonunun ferahlama zirveleri olduğunu hatırlatır.

Yıldızları, samanyolunu düşünürüm, ben bu gülleri görünce. Öbek öbek yeşil yapraklar arasında firuze dallar içinde tebessüm eden yıldızlar gibi gül tomurcuklarını seyrederken...

Sarmaşık gülleri içimizdeki duyguları da dışa vurdurur bir anda. Karmakarışık duygularımız, çözülmez zannedilen en girift hislerimizin bir anda şifreleri bulunur ve ruh fidanımız topmurcuk vermeye başlar. Hüzün çanak yaprak gibi sarmıştır tomurcuğun taç yaprağını ama o, yarılır ve taç yapraklar önce birbirine sımsıkı bir şekilde sarınmış olarak çıkar ortaya. Sonra tebessüm ederler gün gibi, güneş gibi çevreye.

Sarmaşık gülleri bana bir de annemi hatırlatır. Bizim için çile çekmiş ve ızdırabı yudum yudum içimiş annemi... Saçlarına karlar yağan bu kadın tıpkı bu çiçeğin girift dalları gibi bir biri içine girmiş yaprakları ve budakları gibi bir sancılı hayat yaşamıştır. Nice fırtınalara ve tayfunlara maruz kalmıştır, ama bir türlü gül vermekten ve tebessüm etmekten uzak kalmamıştır. Hep cömert olmuş hep iyilik meleği gibi çevresine sevgiyi ve hoşgörüyü yaymıştır. Bir girift ve muamma ömür ve onun asla eksilmeyen gülleri.

Bir de Peygamberler Peygamberini hatırlatır sarmaşık gülleri bana. Mekke dönemini, Medine dönemini, Taif'i hatırlatır, Izırabı yudum yudum içmiş bu mâna yolcusunun insana dikenli tarlar arasından güllerini nasıl takdim ettiğini tedai ettirir. Izdırab ve acı yüklü bir ömrün tomurcuklarını, hak ve hakikatin tohumların gönüllere ekişini dal dal budak budak cennet soluklamasını çağrıştırır.

Sarmaşık gülleri ötelere yolculuğu ve hakka ulaşmayı da hatırlatır insana. İnsanlığın, mâna yolcularının, öbek öbek yollara düşüşünü ve göklere doğru ilerleyişini tablolaştırır gözler önünde.

Birkaç gül aşağıya düşmüş çamurlara bulanmışsa bu da makamının kıymetini bilemeyen Ahsen-i Takvim sırrını kavrayamamış ve esfel-i safiline yuvarlanmış insanlara remizdir.

Sevgi ve muhabbet çiçekleridir sarmaşık gülleri... Dört mevsimin dördünde de gül açar ve onların çiçekleri asla dallardan eksilmez. Yeşil yapraklar üstünde kırmızı tebessümler asla yok olmaz..

Ben asıl tevazu yüklü gönüllere benzettiğim için severim sarmaşık güllerini. Eğilirler, eğilirler aşağılara kadar... Gül verdiği, boynu dik olması gerektiği halde bile eğilmesini bilen hoş görü ve sevgi insanlarına benzetirim onları. Zafer anında devesinin üzerinde iki büklüm olmuş bütün "zafer ve fetihler Hak ve hakikatindir." der gibi duran ümit yolcusu, iyilik ve af âbidesi Nebi'nin halini sezerim onların duruşunda.

İşte en çok sarmaşık güllerini sevişimin sebebi Gül ü Muhammedi'yi onların akislerinde sezişimden ve görür gibi oluşumdandır. Onun terinin kokusunu onların yapraklarında burcu burcu koklayışımdandır. Onların tebessüm edişinde o rânâ gülün silüetini temaşa edişimdendir. Çileli ömür yolculuğu sonunda başı göğe eren ve miraç tacıyla mükafatlandırılan bu ulu yolcunun gölgesinin gölgesini bu güllerde görüşümden veya temaşa edişimdendir.

Sarmaşık gülleri Gül-i Muhammedi'ye bir basamak, bir uzanıştır; ona ermek ve ulaşmak için simgedir... Ben bu gülleri onun için sever, her zaman hayranlıkla ve ibretle onları seyrederim.

BİR YUVA ÖZLEMİ

Karşımda bir ev var. Penceresinden ışık sızan... Pancurları falan yok. Öyle sade bir ev... Küçük bir bahçesi ve bahçede gülleri, menekşeleri...

Beni etkileyen ne bahçedeki çiçekler ne de evin sadeliği... Beni evden sızan ışık etkiliyor. İçeriye giriyorum hayalen. Pencereden, kapıdan nereden olursa olsun içeriye giriyorum. Sessiz sedasız seyrediyorum olan biteni... Belki bana göre namahrem bu evin içi ama onlardaki huzuru, neşveyi hissetmem gerek. Baba her zamanki koltuğuna oturmuş gazetesini okuyor. Bir taraftan da kahve içiyor. Çocuklar kendi işleriyle meşgul. Bir kısmı ev ödevi yapıyor bir kısmı eşyalarını düzenliyor. Anne, evin hanımefendisi, öte beriyi topluyor ve bir kısmını çamaşır makinesine atıyor, bir kısmını askılara ve dolap raflarına yerleştiriyor. Pencereden sızan ışık, evin avizesiz lambasından çıkıyor. Işık evi loş bir aydınlığa boğmuş. Zira ailede hemen herkes aşırı ışıktan rahatsız oluyor. Eve karamsar bir renk vermese biraz daha kısma imkânları olsa ışığın alevini azaltacaklar, ama elden ne gelir.

Ev temiz, düzenli... Birkaç çocuk olmasına rağmen evdeki eşyaların yerli yerinde oluşu dikkate şayan...

Yüzlerde tebessümler eksik olmuyor. Birbiriyle konuşurken herkeste bir nezaket ve kibarlık havası var.”Bu benim ailem" deyip şımarık konuşmalar, kendini salıvermiş hareketler yok hiç kimsede... Hani dışarıda konuşmayan, uslu uslu hareket eden evde şımaran ve ortalığı bir birine katan, kavga eden çocuklar gibi değil hiç biri bu kişilerin. Ne baba "Bu evin büyüğü benim, benim dediğim olur." havalarında, ne anne "Evin bütün yükünü ben omuzlamışım çevreye bağırma çağırma hakkım var." tavrında... Çocuklar ise "Bizim annemiz babamız, istediğimiz kadar naz ederiz, istediğimiz kadar şımarırız." demiyorlar. Herkeste bir olgunluk ve asalet örneği davranış...

Tekir kedi bile bu asaletten ve naziklikten nasibini almış. Bir kenarda uysal bir şekilde mır mır zikrine devam ediyor. Evin çiçekleri, sarmaşık, menekşe, peygamber kılıcı hep ayni iklimin vakur ve olgun sakinleri. Hiçbir şeyde ne bir aşırılık ne de bir tefrit yok. İçe olduğu kadar dışa dönük kişiler, ama hareket ve davranış, konuşma kıvrımlarında olgun meyvelerin lezzet çizgileri mevcut...

Ne de iyi yaptım, hayalen içeri girmekle. Böyle mutlu bir aile beni her zaman huzura sevk eder. İçime bir başka âlemin ışıklarını doldurur. Kavgasız, dövüşsüz bir ev, fertleri birbiriyle iyi geçinen bir yuva ne kadar muhtaç olduğumuz bir mekândır, değil mi?

Bu ev en büyüğünden en küçüğüne bütün fertlerin mutedil davranışlarla güzide bir iklim ördüğü bir mekân... Bunun gibi yuvaları çoğaltmak gerek. Nur ve ışıktan dokunmuş atmosferi olan böylesine huzur ve mutluluk ocaklarını kesretle artırmalı.

Sadece şehvetin, yemenin içmenin hükümran olmadığı, cümbüş ve kahkahaların en mühim unsur olarak yer almadığı, insanları kendileri ile barışık, birbiriyle sulh içinde, hoşgörü ve sevgi kementleriyle birbirine bağlı, dinine saygılı, vatan ve milletine sevgili böyle fertlerin oluşturduğu yuvarlar ne kadar mümbittir, değil mi?

Bölüşülen sevgiler, aşklar, paylaşılan ve paylaştıkça çoğalan saadetler bu mekânlarda bol bol vardır. Bereketle artan ümit, iman, ihlas bu yuvaların yağmuru, güneşi ve havası gibidir.

Ne zaman uzaktan bir ışık görsem ve bu bir pencereden sızıyorsa hemen hayalim harekete geçer. Bir içim huzur, bir yudum saadet için yollara düşerim. Sımsıcak mutluluklar bitiren ve ılık sevgi meltemlerinin estiği bir yuva görmek heyecanıyla yavaşça süzülürüm evlerin içine.

Bazı dede ve ninelerin bulunduğu ataerkil ailelerde görmüşümdür bu seyahatlerimde. Ama düzenli ev, kibar konuşmalar, tatlı ve müşfik davranışlar beni her zaman mest etmiştir.

Kendi yuvasında bazen sıkılanlara tavsiye edebilirim. Misafirliğin artık rafa kaldırıldığı dünyamızda böyle hayallerle evlere misafir olmalarını salık verebilirim. İçlerindeki arayışa bir damla huzur, hayalen bile olsa birkaç katre saadet takdim edebilirlerse nasıl bir genişlik hissedecekler görün.

Keşke bu ve bunun gibi yuvalar sadece hayallerde kalmasa... Keşke bütün evler böyle rengin ve zengin bir ruh dünyasının yansıması olsa... Aile ocaklarında esen püfür püfür mâna

nesimi bütün sokaklara ve mahallelere sirayet etse... Kişiler evlerinde aldıkları metafizik gıdayı, uhrevî iklimi dış dünyaya taşısalar. Çiçeklere konan kol ve kanatlanına bulaşan tohumları başka yerlere taşıyan kelebek ve arılar gibi...

Taşısalar iyilik ve güzellik duygularını köylere, kasabalara, şehirlere... Neon lambalarıyla aydınlanan, ama içi karanlık kentlere taşısalar. Bir biriyle kavgalı insanlara, gönülleri karanlık, ümitleri sönük şahıslara bu ışığı takdim etseler. Yeşilliğini kaybetmiş, dirilişini unutmuş, ölü ve ölgün sinelere taşısalar bu fazilet saadetini, sevgisini, hoş görüsünü...

Bence bu evlerden sızan ışıklar, tayf tayf nice ülkelere ulaşmalı. Sadece içine kapalı kalmamalı bu mutluluklar, huzurlar... Kalplerden fışkıran ve yuvalara bir havuz gibi dolan bu ışık hareleri, bu yakamozlar, bu yıldız armonileri dış dünyaya sızmalı ve en karanlık ve kuytu yerleri bile aydınlığa boğmalı.

Asla yılmadan, hiç fütur getirmeden bu işe soyunmalı evlerinde saadeti bulanlar. Mahmekeme kapılarına koşmalı ve boşanmak için duruşmaya girenlere "Gidin evlerinize ve huzuru ipleri koparmakta değil, her kopuşunda yeniden bir bağ atmakta arayın." demeli. “Saadet ve huzur böyle düğümler zincirinin sonuncusundadır." diye nasihatte bulunmalı.

Karıkoca arasındaki husumet sebebiyle her gün azap çeken yavruların bulunduğu yuvalara varmalı, onlara da birbirini sevmeyi telkin etmeli. Bir ailenin geleceğin mayası olduğunu vurgulamalı. Atideki nesillerin gıda alacağı ve bir nevi taklit yoluyla erdem ufuklarına kanatlanacağı böyle mektep hüviyetindeki yuvalara ihtiyaç olduğunu anlatmalı. Tavsiyeler, nasihatler asla ümitsizlik aşılamamalı ve karamsar olmamalı... Birliği bozucu ve yuva saadetini alt üstü edici şekilde sohbetlere girilmemeli. Bu fikir ve his tozlaşmasından sonra birbiriyle anlaşmanın yollarını aramalı anne, baba ve çocuklar. Evet bir mekân içinde yıllar yılı yaşamak belki alışkanlık ve ülfet sebebiyle sıkıntı verebilir ama bu sıkıntıyı tatlı dille, güler yüzle saadete çevirmenin yolları vardır. Bunu denemek bir hastanın ilaç içmesi kadar tabiidir. Yoksa ben ona boyun eğmem, o bana iyi davransın, ben ona güzel konuşmam, ilk olarak iltifat eden, gönlümü olan o olsun gibi benlik tokuşması ve ene çatışması, nefis savaşı haller aileler içinde başlarsa bu, yuvaların yıkılış sebebi olduğu kadar bir toplumun da sarsılmasının ilk âmilidir.

Nice bayanlar bilirim. Evin balkonunda birbiriyle saatlerce sohbet eden karı-kocalara hayret ve hayranlıkla bakarlar. Sonra hanımlarla bir araya geldiklerinde "Keşke bizim bey de böyle benimle sohbet etse!” diye iç geçirirler. Heyhat ki bu hasreti ne doğurur. Bu özlemi hangi kahredici iğne örmüştür dünyamızda. En çok muhtaç olduğumuz tatlı dil ve güzel sohbetlerdir ve buna da en çok hakkı olan kendi himayemizdeki kişilerdir. Ah bunu bir bilebilsek, bir idrak edebilsek!

Dış dünyada ciddiyet bir baba için en güzel davranış olmakla birlikte evinde tevazu ve mahfiyyet onun en birinci vazifesidir. Evde gurur ve kibir borusunu öttüren, ama dışarıda koyun gibi olan yenik insanlar, mağlup gönüller bir yuvaya reis olacak erdeme ulaşamamış zavallılardır.

Evet burada Epiktetos’un sorgulaması aklıma geldi. Evlenmeyi düşünen insana bir yuvayı idare edebilecek ve yavrularını yetiştirebilecek erdeme erip ermediğini soruyor filozof. Bu sorgulamayı biz birbirimize ve kendimize sık sık yapmalıyız. Zira en mühim şey bu ufuklara kanatlanmaktır. Bu engin okyanuslardan nasibi olmayan ve asla idare etmek sanatını bilmeyen, olgunluk menbaına ulaşamamış kişilerin kuracakları yuva bir kabuk görüntüsünden öte gidemez. Dışı süs, içi pis bir ev, dışı yeşil içi kof bir ceviz gibi bir mekân elbette arzu edilecek bir ocak olamaz.

Ne zaman bir evden sızan bir saadet ışığı görsem içimde dayanılmaz bir istek duyarım oraya gitmek için. Belki misafir olamam, kapılarını çalamam, pencerelerini tıklatamam, ama hayalen o yuvalara girerim ve bilinmeyen bir konuk olurum ya. Yeter ki böyle yuvaların bulunduğunu bileyim. Sevgi ve hoşgörü ibrişimleriyle örülmüş gönüllerin bir arada bulunduğunu, özünde lahuti bir lezzet taşıyan böyle mekânların var olduğunu tefekkür edebileyim. Şimdilik bu bana yeter.

DENİZE BAKIŞ

Adam mavi gözleriyle denizi seyrediyordu. "Mavi göz mavi deniz sanki randevulaşmışçasına birbirini arıyorlardı. Bir buluşabilseler neler olacak, ne konuşmalar zuhur edecekti bu birliktelikten kim bilir.

Mavi gözlü adam dalgaların inişine çıkışına, martıların uçuşuna, karşı dağların yükselişine, bulutların denizde akisler husule getirerek geçişine bakıyordu, bitevi.

Deniz onu bir mıknatıs gibi çekiyordu kendine. Bütün bunlardan vazgeç, bu irili ufaklı şeyler seni oyalamasın diyordu. Mavi gözlerini mavi keskin bir hançer gibi sapla sularıma. Sonra dal derinlere." diyordu. "Gör özümdeki gelgitleri ve yosunları, mercanları, istiridye içindeki incileri gör ve anla." diyordu.

"Anla, ben büyülü bir güzelliğe sahibim ve o güzelliğin sırrı sahibimden akistir. O sınırsızlığın ve hudutsuzluğun özünde tecelli enginliği ve zuhur biteviliği mevcut."

Denize düşen bir şimşek gibi suları köpürtmeliydi mavi gözlü adam. İçindeki duyguları ona boşaltmalı ondan da sonsuzluğun sırrını içine çekmeliydi. Mavi mevceler ve karşı dağlar ve gökyüzünün sudaki akisleri güneşin dans eden yansımaları...

Mavi gözleriyle denizi deldi geçti hüzünlü adam."Hüzünlü" diyorum çünkü deniz bir taraftan ferahlatır bir taraftan da sonsuzluk hissini galeyana getirir ve insana sahip olduğu değerleri kullanamadığını fısıldar... Bu hayatın gayesinin böyle bir hudutsuz ummana demir atmak olduğunu ikaz eder. İşte metafizik titreşim o anda ruhu uyandırır ve otokritik iklimi sarıverir kalbi ve insan çok kez hüzne düşer. Zira hiçbir insan böyle bir yolculuğa hazır olduğunu iddia edemez.

Bir bakıma şevklidir de mavi gözlü adam. Duru, durgun suları hatırlatan kalbi ve gönlü o devin dev dalgaları ile yeniden kendine gelip coşar. Med cezirini unutmuş kalp ve ruh birden silkinir, bir diriliş ve uyanış bezminde kabarıp alçalmaya başlar. Bu bir kalbin tempolu vuruşlarla tekrar işlemeye başlaması gibi bir şeydir.

Adamın mavi gözleri, lazer ışığı gibi bakışlarla yarıyordu denizi... Ruhundan gelen bu aşk ve heyacan tayfları gözlerinde bir prizmadan geriye döner gibi tek renge bürünüyor ve bir ışık dalgası şeklinde okyanusun deriliklerine doğru yol alıyordu. Bu bir vuslat idi. Her ne kadar deniz sonsuzluğu çağrıştırsa da mavi gözlü bir leyladır ve mecazi aşkları temsil eder. Bu sebepten onun dış güzelliğine aldanmamalı insan. İçindeki yosun yeşilinde, mercan kımıldanışında, inci ışımasında, takılıp kalmamalı... Belki onun asıl tecelli yönüne ve akis istikametine çevirmeli bakışını...

İşte mavi gözlü adam, şimdi mavi denizden lacivert sulardan gözlerini çevirdi. Denizi kımıldatan yöne doğru ruhuyla gözlerini birleştirdi. Buna "basiret" diyenler de olurdu, ama basiret bunun da ötesinde bir açılıştır. O, daha uyanışın ilk basamağındaydı... Mavi mevceler ile gök arasında sanki gizli bir irtibat vardı. Acaba bu mekân ötesi bir dil miydi? Zamanın bir resmi miydi bu deniz? Üstündeki beyaz kuşlar melek silüetleri miydi? Hayır, meleklere şekil ve suret izafe etmek yanlış olurdu. Buna rağmen ne kadar da zaman ve mekân ötesini ruha duyuruyordu bu deniz. Bin bir mevce sanki asırları temsil ediyordu. Ama kuşlar bu dalgaların üstünde uçuyordu. Her bir kuş zaman ve mekân yivlerine ve mevcelerine ve onun özündeki nimetlere çevirmişçesine yüzünü rızkını oralarda arıyordu. Yaratıkların ondan ötesine uçmaya ve geçmeye gücü yetmez denilen Sidre hattı mıydı? Belki bütün bunlar, güneş ay ve yıldızlar, mavi deniz ve martılar, ötelerin bir simgesi, bir işaret ve remiz havuzuydu. Ona bakan ve onda kendini seyreden ve yaratıklarını hem kendi gözüyle hem onların gözüyle temaşa eden bir Sultan, hâkimiyetini bu uçsuz bucaksız denizle ve mavi göklerle ispat ediyordu.

Mavi gözlü adam gökteki bulutları deniz üstünde uçan beyaz kuşları bir katogoriye koydu... Her şey uçar giderdi ve herşey bu dünya hanına uğrar ve sonsuzluğa göçer giderdi bir gün.

Sonra yıldızları denizyıldızlarıyla özleştirdi mavi gözlü adam. Gündüz vakti onları görmese de göklerin bir yerinde onlar arza tebessüm etmiyorlar mıydı? Görmediğime inanmam diyenlerin gözlerini alan ve onları kör bırakan ışık, Hakk'ın nuru bazılarının basiretinin açılmasına sebep oluyor, bazılarını da kör ediyordu.

Sonra kehkeşânlar, samanyolları geldi aklına mavi gözlü adamın. Onları da yerleştirdi denizin bir yerine adam. Tefekkür ve hayal birleşince ikisi birden ne armoniler oluşturuyor, ne tablolar çiziyorlardı kalp ve ruhta, heyhat!

Mavi gözlü adam, amipleri, yunusları, balinaları, köpek balıklarını bir bir yerlerine koydu, mavi gökte. Her şey, sanki simetrik gibiydi. Mesela karadelikleri köpek balıklarına benzetti bir an. Her önüne geleni yutan ve parçalayan köpek balıklarına... Yahut deniz girdaplarına, şeytan üçgenine...

Mavi gözlü adam kendi ile de bağlantı kurdu o an, deniz ve gök arasında. Bu iletişim, ona öyle güzel şeyler tedai ettirdi ki, gözünü bir an hem yeryüzünde denize, hem yukarda mavi semaya benzetti. Bu kadar benzerlik karşısında şaşkına dönmesi gerekirdi, ama o hâlâ hayret ufkuna ulaşmadığı için ‘hel min mezid’ diyordu... Daha yok mu, daha yok mu sayhası bağrını deliyor, göklere yükseliyordu. Deniz içi âlemi ile gökler âlemi arasında melekler ve semekler ilgisini kurdu, sonra kendi içindeki his ve duygular ile melekler arasında bağlantı aradı, buldu. Bu oradan oraya uçuşan varlıklar, yüzen yaratıklar, elbette insanın içinde de kesretle vardı.

Mavi gözlü adam, bir an bütün kâinatı kendine benzetti. Karşı dağları vücudunun eğri büğrü yerlerine, ormanları ve otları cismindeki kıllara benzetti. Yıldızları hücrelerine teşbih etti. Bu kadar benzerlik olurdu, bu kadar iç içelik bulunurdu insanla kâinat arasında. Heyhat, dedi mavi gözlü adam, heyhat! Böylesine benzerlikler karşısında bana bir mesaj sunulmak isteniyor, diye düşündü. Eğer bunu anlayabilirse hiç zorluk çekmeden bütün sırları çözebilirdi. İşte kavradı, işte anladı. O an kafasının içinde bir şimşek çakmıştı. Bu şimşek denize düşen yıldırımlar gibi anaforlar oluşturdu önce. Kalbinde, ruhunda bir alev sonra bir köpürme, sonra bir dalgalanma, bir coşma, bir kanatlanma, bir yükseliş bir miraç husule getirdi. Ardı arkasına gelen bu fikirler onda yepyeni bir dünya kurulmasını sağladı. Mavi gözleri bakıyordu denize, bıçak gibi saplıydı sulara. Ne yerde ne gökte değildi inciler, ne yerde ne semalarda değildi mercanlar, bilakis insanın kendi içindeydi. Kendi ruhundaydı. Eğer bu böyle olmasaydı niçin birbiri içinde benzerliklerle küçük ve büyük dünyalar oluştursundu Yüce Yaratıcı. Uzaklarda arayıp birlik ruhunu ve tek Rabbe ulaşma çizgisini kaybetmesin ve kesrette boğulmasın diye Rabbimiz onları birbirinin benzeri yaratmıştı. Asla birbirinden farkı yoktu, bu küçük ve büyük kâinatların. Ne denizin gökten, ne gözlerin denizden, ne insanın kâinattan ne kâinatın insandan bir farkı yoktu? İşte sır çözülmüştü. İşte esrarlı yazılar deşifre olmuştu.

İşte kâinat ve insan arasındaki sıkı diyalog kurulmuş ve onun insana bir atlama tahtası olduğu ortaya çıkmıştı. Zira benzerler birbirini iterdi. İnsan da kendi benzeri olan kâinattan serfürû edecek ve ondan öte bir âleme kanatlanacaktı. Yani benzeri olmayan ve bilinmeyen değişik ve gaybi olan bir yöne bir âleme, bir varlığa doğru adım atacaktı. Belki de insanın önüne bu benzer tabloyu bu benzerlikten yararlanıp ötelerle izdivaç duygusunu kamçılamak için kurmuştu yüce Yaratıcı.

O da işte öyle yaptı. Mavi gözleri hâlâ içine çevrili ruhuna doğru eğilmiş ve gönlündeki âlemleri seyrediyordu. İçindeki âlemler ile dış dünyadaki mevcudat arasında bir farklılık gördü mavi gözlü adam... Lacivert bakışları iç dünyada fanilikten bir damla göremedi. Özündeki âlem ebedi bir ses ve soluk şeklinde maddenin dar sıkı ve sıkıntılı ikliminden hiç etkilenmiyordu. Etkilenen ve etkilendiği zannedilen onun kışrının kışrının kışrıydı.

Bu sebepten mavi gözlü adam özündeki ebed kaneviçesini arıyordu şimdi denizde, gökte, dağlar üstünde ve yeryüzünde. İçindeki mevceler ne denizdeki dalgalara, ne de göklerde yıldız zirvelerine benziyordu. Hiç birisine benzetemedi bunları mavi gözlü adam. O an maddenin yokluğa gider gibi gayb âlemine göç edişi ile hiç kaybolmayan bazı şeyler sezdi eşya üzerinde. Bu tecellinin devamlılığıydı. Her şey kayboluyor, ama yerini yenileri aldığı için bu geliş gidişlerin, oluşumların ve varlık âlemine uğrayışların ardında kaybolmayan izler vardı. İşte bu sır ruhunun ayaklarını koyacağı ve ötelere tırmanacağı bir merdiven oldu mavi gözlü adamın. O ‘bu sır basamaklarına, ebedilik izlerine ayaklarını koyarak şıçramaya başladı öteler ötesine. Çıkıyor, çıkıyordu işte. Ama yol bitmiyor, tecelliler kesilmiyordu. Celal basamağı, Cemil basamağı, Sadık’al va’d basamağı, Habip basamağı onun ayağın

altında öyle müstakim bir zemin teşkil ediyordu ki mavi gözlü adam onlara basıp ötelere yükselirken hiç bir endişe duymuyordu. Sürekli çıkmak, çıkmak istiyordu canı. Fena seli ayağının altından kayıp gidiyordu. Meçhule akıp gidiyordu fanilik dalgaları ve geçicilik seylapları; fakat o su üstünde yürüyen Hızır gibi, evliyalar gibi çıkıyordu semalara. Miraç basamaklarını tek tek çıkıyor ve hayret ufkuna doğru ilerliyordu.

MUM

Masa... Üstünde bir mum... Işığın sağa sola reveransı... Oynaşan gölgeler... Eşyaların duvarda titreşen silüetleri...

Mum, ağlayan bir insana benzer. Gözyaşları ılık akar önce. Sonra donar kalır bir kâse içinde... Gözyaşı belki mumun damlaları gibi birikmez. Bir kâseye doldurulmaz; fakat bir tohum gibi düşer toprağa. Acıların, sevince, zorlukların zafere dönüşü bu sihirli damlalarla mümkündür. Acz içinde Hakk'a iltica eden kulun gözlerindeki damlalar kudret tayflarını çeker ötelerden.

Kâse mumun eriyen ılık damlalarını toplayan avuç gibi. Sanki damla damla içinde biriktiriyor çileyi, ızdırabı... Mum bir yanardağ lavı gibi bırakıyor ta tepeden aşağı parçalarını. Yollarda donuyor eriyiğin bir kısmı. Mumun bedeninde birkaç tümsek oluşturuyor, ince bir çizgi üzerinde. Kâseye varıncaya dek donar damlalar, ama kâse bilir gözyaşının ılık bir iklimden geldiğini. Kâse hisseder onun yürek gibi yumuşak bir diyardan, bir aşk aleviyle eriyerek akan çile katreleri olduğunu.

Işık; masa, mum, kâse üçlüsünün meyvesi gibi. Çile duvarlarda bile rengiyle yansımakta... Işık titrek ve hüzünlü uzar önce yukarı. Bir karar veremez gibi önce ritmini bulamaz. Dalgalanır, sağa sola eğilir. Sonra kıvamını bulmuşçasına düz bir alev şeklinde adeta donar. Bir nefes, bir rüzgâr olmadığı müddetçe kristalize olmuş bir alev gibi durur beyaz ince, narin bedenin üstünde. Tıpkı bir beyni hatırlatır o an... Işık saçan ve çile ile kıvranan bir beyni çağrıştırır. Fikir de diyebiliriz biz buna, ızdrırab ile kavrulan akıl, kalb ve ruh da diyebiliriz...

Işık, son merhalesi bu çilenin. Belki bir zafer narası... Izdırab ülkesinden yükselen bir nida Hakk'a... Gönülden, mengenede kıvranan ruhtan yücelere el açan bir dilek, bir intizar... Ama kıvılcımlanmış, ama alazlanmış...

Masanın başında ben, derin düşüncelere dalmış acılı yüreğimle baş başayım. Duvara vuran akislerde titrek ritimli gölgelerde kendimi arıyorum. Ben duvarda ne de kocaman görünüyorum öyle, hâlbuki cismim ne ki... Ama akisler böyle büyütüyor insanı.

Yalancı büyüklük çizgileri sunan akislere daha fazla bakamıyorum. Mumu söndürüyor, içimdeki kibri öldürüyorum.

ŞARKI

Nereden geliyor bu şarkı; içimde ritmini duyduğum beste. Yüreğimin tellerine dokunan ve beni mecnun gibi sağa sola koşturan ritimli ses. İçim bir hoş oluyor. Kavruk gölgeleri elimin tersiyle itiyorum hayalimden. Gölgeler acılı ve ızdıraplıdır böyle anlarda. Ağaç, kuş, taş, gök, deniz bir silüet gibi silikleşiyor karşımda.

Şarkı bir gökkuşağı gibi sarıyor ruhumu. Tayf çizgileri belirgin ve taze yağmış yağmurları kutlayan bir tac gibi konmuş göğün başına. Oradan içime ağıyor gökkuşağının bir ucu. Sonsuzluk bestesini dokumak için ağıyor ince hassas bir kavisle.

Beste bir şurup gibi geliyor kalbime. Tatlı ve ritimli melodisi içimdeki bütün aysbergleri tek tek eritiyor. Hoşgörü tınlaması bir büyülü armoni oluyor bir yönde. Sevgi, tınısı yüksek bir seda gibi belirgin bir yer alıyor bu seste. Ümit, iman, aşk, sevda, sabır, acz ve tefekkür, bir gül rengi ve kokusu gibi akıyor besteden, ruhuma.

Kalbime en masum duyguları ilham eden ve fikrimi engin okyanuslara çeken sihirli bir şarkı bu. Sahiller, artık demir almış kalbimden ırak düşecek. Ben onlardan uzaklaşacağım yavaş yavaş. Ilık denizler saracak ruhumu bir zaman sonra. Bu şarkı üfleyecek gönül yelkenime rüzgârını, nefesini... Beni bir başka kıyı çekecek bundan geri. Fildişi sahiller çekecek kalbimi altınsarısı sabahlara uyanmak için. Güneşin doğuşunu daha yakından görmek için bir başka sahiller ak gümüş renginde kumlarına doğru davet edecek beni...

Ayaklarım bu sahile değdiği gün şarkının geldiği yönü ve kaynağı daha iyi anlayacağım. Daha iyi hissedeceğim, bestenin doğduğu altın bayırları, elmas ufukları... O zaman kimse beni çekemeyecek bir daha fanilerin kucağına... O zaman içimdeki acıların dindiği yerlere ait serenatımı sunarken Yüce Dosta, bir daha hiçbir yalancı beste alamayacak beni kirli ve paslı koylara. Geri dönmeyeceğim.

KIZIL BULUTLAR

Şafak bir duadır. Fecir bir niyazdır. Ufuklar bir gönül gibi bu duaları yücelere taktim eder... Güneşin akşam vakti zaman ve mekân birleşimini hatırlatan ufuk çizgisinde aldığı gül rengi bir duadır. Geceye yelken açan bu dua yıldız tohumlarına dönüşür. İnsan, gece bu dua yüklü nefeslerden teselli yudumlar. Ümitsizlik bir deniz gibi onu içine aldığında, karanlık çepeçevre onu sardığında bu dalgıç tüpünden emdiği mâna oksijeni ile diri kalır kalp.

Kızıla çalan bulutlar akşam vakti beni böyle bir seranata zorluyor içten içe. Aşk damıtan bulutlar bir acem seccadesi gibi nakış nakış alıyorlar yüreğimi üzerine ve ağlayan kalbim o an gülümsüyor. Şimdi ben de o dua ufuklarında yükseliyor, kızıl şafaklara doğru ilerliyorum. Gün batımı renklerinin bir başka âlemde şafak olduğunu, dirilişe ve uyanışa dönüştüğünü görüyorum.

Kızıl bulutlar bir lale bahçesini hatırlatıyor bir bakıma. İçinde gezene renklerini aksettiren irem bahçelerini hatırlatıyor.

KUĞULAR

Eğik boynunda güneş ışığı bir inci gibi ışımakta... Kanadı ak bulutlardan daha beyaz... Son şarkısını söylemek için kanat açmış göğe... Maviliğe bir seranat sunmak için ak gövdesini rüzgâra yüklemiş ve gün ışığı ile daha beyaz görünen kanadını olgunluk, vakaret ve heybetle germiş.

Uçarken ayaklarını gövdesine doğru çekiyor. Uzaktan bakan bir kişi göremez o yakut rengi ayakları. İki siyah noktayı hatırlatan gözler, çok uzaklarda bir hedefe dikilmiştir. Ayaklarla aşılacak mesafe değildir geçmeye çalıştığı.

Kuğu dağ yeşilliğinden, bağ çiçeğinden, gök mavisinden, rüzgârın nefesinden toplamış içindeki gücü, göğsündeki ülkeler aşma potansiyelini. Tabiatın sinesinde akan hayat isimli pınardan emmiş kanatlarını tayfunlara, boranlara karşı germe kuvvetini.

Yaşamak aşkı onu diyar diyar dolaştırmış. Sevgi kuvveti onu yedi iklimde seyyah eylemiş. Tarlaların yeşilini, göğünü, eflatununu, kahverengisini görmüş çeşitli geometrik şekillerde. Yolların örümcek ağı gibi dünyayı sardığını müşahade etmiş çok yükseklerden. Bulutların sis şeklinde aşağılara indiğini, duman şeklinde yaylalara sindiğini bir bir gözlemlemiş. Bazen yeryüzünde göllerin birer ayna, akarsuların yanaktan süzülen bir damlanın izi gibi ışığı yansıttığını temaşa etmiş.

Kırmızı kiremitli evlerin minik kırmızı noktalar gibi köyler ve şehirler oluşturduğunu, öbek öbek kümeler teşkil ettiğini yukarılardan daha rahat seyretmiş.

Niçin kuğular son şarkılarını dünya üstünde hiçbir telde melodisini duyamayacağımız bir perdeden sunar bize, bunu anlamak güç değil. Niçin kuğular kardan daha beyaz rengiyle ipek bulutlara rakip olacak kadar ak tüyleriyle son şarkılarını sunarlar bize. Bunu idrak etmek zor değildir.

Kuğu bir buğu gibi uçuşundaki âhenkle sonsuzluğu hatırlatır bizlere. Duruşu ve edasındaki estetikle pürüzsüz güzelliğe ipucu verir. Suların beyaz zambakları, nilüferleri, gökyüzünün rüya gibi tatlı, melek gibi içe ferahlık veren varlıklarıdır onlar. Onun için sesiyle noktalamış bu güzellikleri. Yoksa onlar sadece sesten ibaret bir güzelliğe sahip değildir.

Özetle renkten, sesten, âhenkten alıp bizi sonsuz güzelliğe çeken bir iklimleri vardır kuğuların. Şarkılarının içe işleyişi, bestelerinin kalbi bürüyüşü bu sebeptendir.

ÇİÇEKLER

Çiçekler, beni renkleriyle, kokularıyla, duruşlarıyla, rüzgârda salınışlarıyla daima çezbeder. Nazlı nazlı süzünüşleriyle, tıpkı gelinler gibi.

Çiçeklerin kırmızı, mavi, mor, sarı renklerde bulunanları olduğu gibi ara renkler, pastel renklerde olanları da vardır. Kokuları buruk olanlar kadar iç açıcı ferahlatan cinsleri de mevcuttur. Çiçekler çocuklara benzer biraz, hırpalarsanız solar. Sevgi ile eğilmek, onların lisanıyla konuşmak gerek. Dili bal ama gönlü zehir damıtan bir insanı hemen farkeder onlar. Bazen titrerler kötü bir insan yanlarından geçerken, ürperirler kendilerine bir zarar geleceği zaman.

Çiçekler gökteki yıldızlara benzer. Toprak karadır. Üstünde yeşil çimenleri ve rengârenk çiçekleriyle süslenir. Gökyüzü de karanlık rengine yıldız çiçeklerini süs olarak takar.

Çiçekler asıl arıların ve kelebeklerin dostudurlar. Özlerindeki balı ancak bu anlayışlı dostlarıyla paylaşırlar. Yoksa bir damla bengisu verirler miydi onlara. Dikenlerini saplarlardı böceklere de sonra iksir kadehlerini vermemek için toprağa boşaltıverirlerdi. Hâlbuki çiçeklerin yaprakları böceklere davetiye gibi açılır ve renkleriyle bu misafirleri büyüler onlar. Kendilerine çekerler; ta ki özlerindeki bal alınsın ve kovanlara götürülsün, peteklere doldurulsun isterler. Belki bunu yaparken böceklerin ayaklarına ve kanatlarına bulaşan tozlar başka yerlere giderek çoğalma sağlanmış olur. Üreme mevsiminde işte böylesine bir aşk ve sevda şehrayini oluşur. Arılar, çiçek arar. Çiçekler, 'Bana gel, bana gel ve özümdeki iksiri yudumla.' der gibi rengârenk yapraklarıyla çağrıda bulunur.

Çiçeklere meftunumdur eskiden beri. Beni kendilerine çeker bu küçük, ama güzide yaratıklar. Ben bir arı mıyım, bir kelebek miyim? Hayır, hiç biri değilim, ama niçin öyleyse beni bunların kendine çekişleri. Beni mıknatıs gücüyle bu narin yaratıklara çeken ne? Dikenleri yok da bu sebepten mi koşuyorum yoksa onlara? Hayır hayır, güllerin dikeni var, ama gördüğümde hemen yanına giderim bu tatlı sevda çiçeklerinin. Bülbüllerin yaranlarının yanına giderim hemen. Bir başka sır var bu çiçeklerde beni çeken. Benim düşüncem mi yoksa bir arı gibi derlemeye çalışıyor onlardaki mâna özlerini. Yoksa bakışım onlara çevrilince metafizik ufka mı kayıyor ve onları seyrederken bir manavî haz mı duyuyorum. Bu bir ruh dinlenmesine mi sebep oluyor.

İNTERNET GİRDABI veya GÜL BAHÇESİ

Bir dünya tanıdım. Bir dünya. İçinde nice gül çiçekleri olan. Yasemin bakışlı siteler gördüm orada. Ama bir kısmının dili bağlıydı. Mescidi yoktu. Yeni yeni çıkıyordu mescidinin kubbesi. Minaresi ise daha kurulmamıştı.

Yolculuğum esnasında müezzin sesine hasret kaldım. Gök kubbesi yine maviydi. İlahiler gelecek gibi oluyordu bazı yerlerden. Ama maddi güçleri olmadığı veya aksiyoner bir ruha sahip bulunmadıklarından kuramamışlardı tam tekmil sokaklarını, mahallelerini inanmışlar topluluğu.

Orada da dış dünyadaki gibi yedi başlı ejderhalar mı hâkim olacaktı. Orada da viraneler mi hükmedecekti gençliğin kaderine. Öyle kuytu köşeler de vardı ki tam saklanmaya uygun ve tiner çocukları, ayyaşlar ve zina düşkünleri, kumar hastaları yetiştirmeye müsait.

Gül bahçeleri henüz tam tekmil ortaya çıkmamış, ümit filizleri daha yeşil ışığını ve güzide meyvesini ortaya koyamamış olduğundan diğerlerinin sesi soluğu bol bol duyuluyordu bu dünyada.

Kadınıyla, kızıyla bir savaşa girmişlerdi her devirde olduğu gibi. Cahil veya nefisperest kişilerin açtıkları nice çukurlar vardı bu dünyada. Bir girdap, bir vakum gibi eracif kaynamakta.

Dolaştıkça anlıyordum bir başka tuzağa düştüğümüzü. Bir vadide yer yer yeşermeye çalışan ümit ve sevgi tomurcukları, melek ezanlarının yankılanmaya hazırlandığı otağlar, bir yanda âdeta yolu yarılamış ve ellerindeki kementler ve prangalar ile nice insanları kendilerine esir etmiş, nefis ve şeytan dostları, yaranları.

Biz insanlar en güzel hasletleri bile böyle soldurmadık mı? Bize verilen nimetleri har vurup harman savurmadık mı bir kaç heves uğruna? Site site dolaş bak. Kimler, nasıl faaliyette bulunmuşlar. Gizli gizli gençleri aşılıyorlar kin, nefret, düşmanlık, acımasız hisleri kamçılama, şehvet, kumar, gibi nefse ve insanın hevesine cazip gelen yollara. Gör ve ey vatan ve millet için çalıştığını zanneden gafil insan aklını başına devşir. Bu gün yol boyunca yurt yuva dizmekle meşgul sen, acaba şehrin hangi sokağına bir mescit daha açabilirim derken bir başka kitle, keşfedilmiş yeni bir kıtaya çekiyor gençliği ve orada iğfal ediyor. Sen caziben hiç olarak gençliği ve insanları klâsik yollardan doğru yola çekmeye uğraşırken bir başka dünyada onlar dersi alacağından almışlar bile. Oğlun ve kızın o dünyada boğulmadan uyan. Gizli servislerin zehirlediği insanlar, yarın eli yüzü kan revan olarak, aldıkları zehirle çevreye bir başka ateş seli salmadan ve ortalığı yakıp kavurmadan hatta senin ve senin gibileri de alev alev tutuşturmadan gaflet uykusundan uyan. O dünyayı keşfet. Uyanık ol. Oralara hâkim ol. Karanlık ruhlu zorbaların oralarda oluşturduğu girdapları tek tek kurut. Oralara gül ve yasemin bahçelerini, cenneti iklimleri hâkim kıl. Yedi veren gülleri, zambaklar ve papatyalar ile koş o zemin ve zamana. Nereye tohum ekeceğini ve hangi toprağa nasıl cennet iklimini mayalayacağını iyi seç ve hemen harekete geç. Hamle üstüne hamle yap ve gençliği bu gizli dehlizlerde, bu internet köşelerinde, bu girdaplarda, bu vakumlarda zebil olmaktan kurtar. Kendine de dikkat et emi. O girdaplar seni de yutabilir, dikkat et. Elini, ayağını, kalbini, dudağını, gözünü, kulağını iyi muhafaza et. Bir cazip bakış, bir dudak kıvrımı, bir gülüş, bir tebessüm seni de çekebilir o yedi başlı ejderhanın ağzına. Kendine de mukayyet ol. Aklını başına al ve evladını, gençliği, bizim insanımızı o sokaklarda yanlışa düşmekten ve binlerce canavar tarafından gizli ve açık parçalanmaktan kurtar, kurtar ki insan olarak hem kendine, hem topluma karşı üzerine düşen vazifeyi ifa etmiş olasın. Haydi uğurlar ola.

BEYAZ ŞARKILAR

Bulutlar, ah bulutlar. Şairlerin diline pelesenk olmuş bulutlar. Sevgilinin bakışlarındaki buğuya, ümide aşka işaret gösterilen bulutlar. Şefkatin ipek gibi okşayıcı olduğunu hissettiren ve bizi o ipek tüllere çeken, sarmak, okşamak, öpüp koklamak ister gibi üstümüzde duran bulutlar. Melek kanadına benzetilen bulutlar. Safiliğin, temizliğin nişanesi olarak çok kez örnek gösterdiğimiz bulutlar. Rahmet sanki saf ve temiz sudan asla şüphe edilmemesi için onları daimi beyaz olarak tutar üstümüzde.

Mavi gök fonuna beyaz bulut kadar yakışan ikinci nesne görmedim. Ha bir de beyaz güvercin, beyaz kuğu, beyaz kaz, ördek o çividi fonda insanın içine tatlı bir eda bırakır. Şarkı gibi bir eda ve ritim adeta gökyüzünden içimize akıverir. Bu bir meltem gibi yumuşak akıştır. Âdeta bulutların rengi gibi okşayıcı ve insanı sarıp sarmalayan bir akış...

Kara bulutlara gelince kış mevsiminde onlardan daha güzeli yoktur. Yağmurun siyah zülüflerden dökülüşü gibi bir şeydir bu. Göğün siyah saçlarından dökülür damlalar, sonbahar ve kış mevsiminde.

Yazın da kararır bazen çehresi göğün. Bu bir sancıyı hatırlatır bana. Fikir sancısı çeken çilekeş bir şairin veya düşünürün hafakanlı halini.

Evet 'sıkıntısız hiç bir ürün elde edilmez'in bir bakıma işareti gibidir bu renk.

Bulutların daimî olarak gökyüzünde durduğu günler, neler neler gelmez ki aklıma.

Beyaz örtüsüyle ninem, bembeyaz ihramıyla Kabe'nin etrafında dönen hacılar ve bir de kefen gelir. Burada durur düşünürüm işte. Bir uhrevilik sarar özümü birden. Bir temizlik vaktinin geldiğini vurgulayan tondadır bu beyaz çağrı. Saçlardaki aklıklar, karlı kış günlerinin yansıması bir manzara."Evet yolculuk var!" der bu rengin ahengi bana. Hatta gönlüme kadar indirir, sindirir notalarını. Bir şarkı duyarım o an bulutlardan. Koro halinde bir ölüm ilahisini işitirim o zaman karesinde. Sanki ruhaniler toplanmış bize bakıyorlar; yahut beni bekliyorlar bir dağ zirvesinde, bir ufukta, bir gök geçidinde.

Bir bakıma bunların yıllar yılı bizlere baktığını ve imtihan olan insanların yaptıklarını seyrettiklerini düşünürüm.

Bir ömür boyu bizlerin üstünden çekilmeyen ve el bebek gül bebek bizleri hayata alıştırmaya çalışan veya sıkıldığımızda gönlümüze esinler gönderen ilham meleklerini düşünürüm sonra da. Bu bir bakıma susuzluğu gideren ilham damlaları olarak da düşünülür. Bir insanın bir kâinat olduğunu hatırlarım ardından. Tabiatta olan bütün çizgilerin insanda bulunduğunu zihnimden bir kaç kere geçiririm; ardından içim bir hoş olur. Bizi gözleyen bu beyaz bulutlara benzeyen ruhanileri severim içten içe. Yalnızlık sendromundan kurtulurum ardından. Bana billur ilhamlar gönderen bu temizlik nişanesi melek dostlarımızı sevgiyle selamlarım o an. Yalnız değilmişiz derim içten içe. Ruhumuz için ölünce de bu yalnızlık söz konusu olmayacağını düşünürüm peşi sıra. Bizi bekleyen dostlarımız var, bizim gözümüzün görmediği buutta. Ama tam üstümüzde diyecek kadar bize yakın, sanki elleriyle saçlarımıza dokunacak kadar bizimle iç içe.

KARA KEDİ

Bir kara kedi görünce hemen aklıma aramızdan kara kedi mi geçti sözü gelir. Bu bir uğursuzluk belirtisidir. Hâlbuki batıl inanç değil mi bunlar. Bir takım hurafeler.

Siyah kaşlı dilber, kara gözlü yârim deriz, siyah zülüflere meftun oluruz da kedinin karası hiç sevilmez. Nasıl sevilmez. Parlak tüyleriyle nasıl da güzel görünür bu hayvan. Hele bir de gözleri yeşilse, maviyse; bir de bakışında masumluk varsa. Hani bazı hayvanlar sokulgan olur, insana tatlı ve hoş gelir.

Kara kedi, güzel kedi... Sen olmasaydın farelerden nasıl kurtulurduk. Senin mırmırlarınla şükür edişin ve Ya Rahim deyişin yok mu? Her an o deryaya yelken açmamız gerektiğini ve daima o deryanın sahibini zikretmemizin lüzumunu hatırlatır.

Sevmek gerek hayvanları. Hele ağaçtan, kuştan, ormandan, buluttan nefret etmek, bir ruh bozulmuşluğunun ve fıtrat çürümüşlüğünün işaretidir.

Kara kedi, bulgurlu sokağında seni bu gün görmeseydim, bu yazıyı yazar mıydım bilemiyorum. Nasıl da öyle nazlı nazlı yürüyordun yol kenarında. Bana bir kaç kez baktın. Hani mahalle çocuklarının tekmelerinden biri gelecek mi diye mi baktın bilemiyorum. Alışmışsın dayak yemeye. Ama benden sana zarar gelmez bunu bil. Bak senin için bir yazı bile yazdım. Benden sana zarar gelmez.

İKİ BAKIŞ

Hani bir vecizede şöyle bir şey vardır: İki insan pencereden dışarı bakarlar. Biri yerdeki çamurları görür diğeri gökteki yıldızları. Hep böyle değil midir insanların durumu. Kötümser ve iyimser. Daima kötülük düşünen ve daima iyilik düşünen… Bunların ara tiplerini de unutmamak lazım tabii. Bunlar konumuzun haricindedir. Biz iki zıt kutuptan bahsediyoruz şimdi.

Sevgi dolu insanlar ve kin ve nefret ile ruhlarını dumura uğratmış, his ve düşüncelerini iflas ettirmiş kişiler.

Toplum, her devirde aynı iç içeliği yaşamış. İyi ile kötü hep iç içe bir hayat sürmüşler dünya yüzünde. Gece ile gündüz gibi dolanmışlar dünyanın çevresinde yüzyıllarca, zemini arşınlamışlar asırlarca.

Bir kısmı dünyayı imar ediyorum diye viraneye çevirmiş, tabii kalpleri de. Bir kısmı ise onarmış dünyayı, çevresini ve özdeki duyguları, kırık gönülleri ve yaralı kalpleri.

Bunu insan olmak diye vasıflandırırsak. İyi insan daha insandır. Kötü insan kötülüğü nispetinde insanlık mertebelerinden aşağı inmiş demektir. Hani hayvanlığa, daha da aşağılık varlıklar durumuna düşmüş bazıları.

Mesela bir çocuğa bakan iki kişi, biri onun vatana, millete ve insanlığa yararlı bir insan olması için harekete geçer. Körpe yavrunun özünün daima ter-ü taze kalması, duygularının pörsümemesi ve milli hislerinin çürümemesi için gayret göstermeyi kafasına koyar. Bu müspet bir bakıştır. Vatan ve millet ve hatta insanlık uğruna yararlı bir nazar.

Ya öbür kişi nasıl bakar bir çocuğa, bir gence. Onu nasıl kötü yola düşürürüm ve ondan nasıl en iyi şekilde faydalanırım ve kesemi doldururum diye bakar tabii. Çünkü çocuk saf ve temizdir. Genç, daha hisleri ter ü tazedir, canlı bir ruha sahiptir, pörsümemiştir, aksiyonerdir ve gözü pektir.

Kötülük düşünen kişi bunların hepsini bir avantaj bilir ve onun kalbine akrep gibi zehrini enjekte etmeye başlar. Zaten ilk bakışta bu niyeti kurmuştur. Sonra bu zehrin dozunu artırır veya artırmaz. Genci örümcek gibi salamura yapıp kendine lokma yapmanın yollarını arar. Tabii çocuğun ve gencin hayatı artık onun eline geçmiştir. Bu bir takım uyuşturucu, içki, kumar gibi kötü hasletlerin zehridir tabii. Kadın, kız gibi olta olarak kullanılan unsurlarda sık sık gencin gözünü büyülemek ve o yolu cazip göstermek için birer yalancı iksirden başka bir şey değildir.

Şimdi bakın siz. İki bakış ve iki aksiyon var ortada. Biri karanlık düşünce, kötülük duygusu ve hisleriyle örülmüş bir tarz ve üslup. Diğeri melek gibi iyilik ve sevgi, ışık ve ümit nakışlarıyla örülmüş bir şefkat ve merhamet kanadı. Her ikisi de çocuk ve gencin üstüne atılıyor; biri kurtarmak için diğeri bir pençe gibi parelemek için.

Şimdi bir de içimizdeki duygulara, hislere, savaşlara ve kavgalara çevrilen merceğe dönüp bakalım. Görelim neler oluyor iç dünyamızda. Dıştan ve içten aldığımız tesirler ile nasıl bir kavganın, arbedenin içindeyiz her an, her gün. Bakalım.

Bizi bir kurt gibi kemiren şüphelerimiz, vesveselerimiz bir zehir gibi enjekte ediliyor nefsin ve şeytanın eliyle ruhumuza her gün. Çünkü şeytan ve nefis, yani içimizdeki kötülük bezirganları bunu arzu ediyor. Ta ki kendi istiklali korunmuş olsun insanın, gönül dünyasında. Bir de melek tarafımız var hani. Daima iyiliği telkin eden ve bizi biz yapmaya, özümüze ermemize yardımcı olmaya, bizi sultanlar sultanının huzuruna alnı ak, yüzü pak çıkarmaya gayret eden bir ümit tarafımız, azimli ve kararlı olma tarafımız var. Bu da devamlı hareket halindedir ve tabii bu yönümüzün dizginleri de az çok melekî yönümüzdedir, ama bu savaş asla bitmiyor. Bir türlü kurtuldum diyemiyor insan. En umulmadık bir zamanda birden bir ok vınlıyor ve gelip saplanıyor sinemize. Birden şoke oluyoruz. Bakıyoruz ki tembelliğe gelmez bu iş. Birden tekrar ayağa kalkıyoruz ve mücadeleye devam ediyoruz. Akıllı insan hiç bir dem bu mücadelenin bitmeyeceğini bilen ve asla rahat ve rehavete kendini bırakmayan kişidir. Bu iş burada bitti ve ben zafer kazandım dediğin noktada ikinci bir yokuşu göremediği için kişi inişe geçiyor ve bir düşüşün şarkılarını mırıldanmaya başlıyor farkında olmadan.

Evet demek ki dıştaki düşman ile içteki düşman her an tuzaklarını kuruyor, her an şeytan üçgenini örmekle meşguller bunu unutmamak gerek.

Elimize, dilimize, gözümüze, kulağımıza, belimize dikkat ettiğimiz nispette bu tuzaklardan geçmemiz mümkündür. Ama tuzaklar öyle ani ve şaşırtıcı çıkıyor ki insanın karşısına bu engelleri aşmak bir Herkül iradesi gerektiriyor. Öyle minik gayretlerle aşılacak bir yokuş değil önümüzdeki.

Hey gidi insan, hemen bir anda nasıl da cennete çıkıvermek istiyor. Dünya öyle kolay geçilir bir yer midir, imtihan o kadar basit midir ki hemen kanatlanıp uçuvermek ve tuğba dallarına konuvermek mümkün olsun. Elbette kolay değil, ama kolay değildir diye işi

tamamen bırakıp bir kenara çekilmek de doğru değildir. Şunu asla unutmadan bir hayat yaşamak belki bizi bu tuzakları yenmekte daha akıllı ve daha iradeli yapacaktır.

"Su uyur düşman uyumaz." atasözünde olduğu gibi içimizdeki ve dışımızdaki düşmanın nazarının daima üzerimizde olduğunu unutmadan bir ömür yaşamak, daima uyanık, daima tetikte. Daima hüşyar ve irade ufuklarında kanat çırparak yaşamak. Nefsin dar sıkı ve sıkıntılı otağlarına demir atmak ve yerleşmek bizi sadece boş yere gitti ömür, günahları yüklendim sırtıma deyip esef ettirir bir gün. Yoksa yüzümüzü asla güldürmez. Acı çektik, ümit ve korku arasında bir çileli ömür yaşadık. Şimdi neşesi kaldı, hüzün gitti; huzuru kaldı, kederi gitti, sevinci kaldı diyebilmek için dikkatli ve akıllıca bir hayat sürmeliyiz.

EŞİKTE BEKLEMEK

Bazı insanların bazı konulara konsantre olması kolay olur. Hele hele bazıları her konuya kolaylıkla konsantre olabilirler. Her zaman ve mekânda hemen konuyu kavrar ve sohbete dahil olabilirler.

Bunun iyi mi kötü mü olduğunu ise tartışabiliriz. Hemen konsantre olmak bir bakıma başka konularla ilgilenilmediğinin göstergesidir. Derin konularla iştigal eden bir kişinin her konuya intibakı kolay olmayabilir. Onun için bir kişiyi her konuya her zaman intibak edemediklerinden dolayı eleştirmemek gerektir.

Yüz metrelik bir kuyu içinde olan kişinin kuyunun ağzına çıkıp her seslenen ile irtibata geçmesi zordur. Ama bir metrelik bir çukurda olan kişi kolaylıkla boynunu uzatıp her geçen, her ses veren ile ilgilenebilir. Bana göre derinlik ve derin konular ile ilgilenmek bazen intibakı zorlaştırabilir.

Âşık bir insan çevresiyle irtibatını yavaş yavaş yitirebilir. Bunu yadırgamamak gerek. Ama kara sevdalıysa, çevresiyle hiç bir irtibatı yoksa bile yadırganamaz. Çünkü kara sevda bir derin deniz içinde boğulmak kadar zor ve acı veren bir aşk çeşididir.

Kapının eşiğinde oturan bir kişi evin önünden gelen geçen ile ne kadar kolay ilgilenir, ama ya odalardan birindeyse ve bu oda da ücra bir köşede ise... Belki o zaman sesini bile duymaz onu arayanın. Değil dediğini anlamak ve onunla sohbete girmek...

Bence kabuk insanlar kabukta dolaşanlar her konuya atılır, her meseleye girer, her konunun adamı olarak görürler kendilerini. Çünkü derin bir konuları yoktur. Derin düşündükleri bir mevzuları bulunmaktadır.

"Ayağını sıcak tut, başını serin
Düşünme derin derin."

diyen Lokman Hekim'in sözünü ise yanlış anlamamak gereklidir. Bir mevzu üzerinde derin ve düzenli düşünen bir kişi asla bunalıma girmez ve mutlaka hedefe varır. O derinlik sistemsiz ve sallapati bir gidişle yol almaya çalışan ve aletsiz, edevatsız okyanuslara dalmak gibi veya onun üzerinde ilerlemeye çalışmak gibi bir cehaletten kaynaklanır. Yoksa derin düşünmeyen, hatta çevresinden kopacak kadar kendisini bir işe vermeyen kişilerin ben hiç bir meselede başarılı olacaklarını zannetmiyorum.

Demek ki her çevremizdeki bizi duymayan veya bizim sözümüze birden karşılık vermeyen veya veremeyen kişilere kızmamalıyız. Onların belki de bir derinlik içinde yüzdüklerini düşünüp bir başka zamana söylemimizi erteleyebiliriz. Zorlamak da o kişiyi rencide edebilir. Veya onu ilgisiz davrandığı için tenkit etmek veya acımasızca eleştirmek ise hiç bir insaf ve insanlık kaidesine uymaz.

Ben, pencerede yolcu bekler gibi mesele bekleyen ve gözleri gönlü hep yol bekçisi gibi gelen geçen konularla ilgilenen kişilerin çok derin düşünebileceklerine inanmadığım gibi,

çok derin düşünenlerin de hemen her konuyla irtibata geçip, intibak edeceklerine de inanmıyorum.

Sevgili dost!

Çok kez ilgisizlikten yakınırız. Bir kişinin bizimle, hele sevdiğimiz bir kişinin anlattıklarımızla ilgilenmediğini söyleriz çevremize. Bu bazen bir şikâyet, bazen bir sitem şeklinde olabilir, ama yanlıştır. Her ilgisiz davranıyormuş gibi duran kişinin bir işle, bir konuyla ve derin bir meseleyle kafasının meşgul olduğunu da hesaba katıp konuyu öylece değerlendirmek herhalde daha sağlıklı bir düşünce olur kanaatindeyim.

Bunun için hemen sitem okuna sarılma, hemen serzeniş kılıcını eline alıp çevreni kan revan etme. Belki o ok ve kılıcı hiç eline alma, hiç bir zaman onlara dokunma. Hoşgörü, sabır, idrak ve sağduyu merceğiyle olaylara bak. O zaman göreceksin ki seni duymayanın birçok şey duymaya çalıştığını, seni görmeyenin, mühim bir konuda pek çok şey görmek için gözlerini içine, kalbine, aklına ve vicdanına çevirdiğini anlayacak ve onları daha kırılmadan gücenmeden affedeceksin.

DOYUMSUZLUK

“Amma da doyumsuzsun ha!” demek çok kez adet olmuş bizde. Ama doyumsuzluk ne demek ve insan niçin doyumsuz olur. Gönül açlığı hiç bir şeye benzemiyor çünkü. Önce ruhunu acıktırdığınız kişilerin daha sonra doyumsuzluğundan şikâyet edemezsiniz değil mi?

Demek ki doyumsuz insanların suç işlemeleri toplumu, bunun yanında bu işin ileri gelenlerini yakından alakadar eden bir husustur.

Ruh açlığı hiç bir şeye benzemez. Bunu hiç bir maddi zevk ve eğlence ile gideremeyiz. Gidereceğimizi zannederiz ama gideremeyiz. Belki maddi lezzetler ve zevkler bu açlığı daha da büyüten bir özelliğe sahiptir. Deniz suyu gibi içtikçe insanı susatan bir özelliktir bu.

Bence duyumsuz insanlara yapılacak ilk tedavi uygulaması ruh açlığını gidermek olacaktır. Onları geçici lezzetlerden uzaklaştırmak, belki fani lezzetlerin gerçek yüzünü göstermek bu işlemde ilk şarttır. Fani lezzetlerin ruhu asla tatmin etme özelliğine sahip olmadığını bir kişiye kabul ettirirseniz bu çizgide hedefe ulaşması için bir kaç basamak kaldı demektir. Ona erdem mektebinde bir üst basamağa ayak basmayı öğretiriz bunun ardından. O da ruh açlığını ve susuzluğunu ne ile gidereceğidir. Eğer buna tam sağlıklı bir reçete ve cevap sunamazsanız o aman bütün gayretleriniz yine boşa gidecektir. Çünkü insanı fani yanına

küstürdüğüz takdirde baki yönünü işaret etmelisiniz. Bu ikiye ayrılan bir yol gibidir. Eğer her ikisi de kapalı ise ancak geriye dönüş vardır. Başka bir çıkar yol yoktur.

Onun için fani olan sevgililerden bir kişiyi yüz çevirttikse baki olan sevgiliyi nazarına sunmamız ve bunu da en az fenanın basitliğini ve kalbi alakaya değemeyeceğini anlatmamız kadar iyi anlatabilmemiz gereklidir.

Yoksa fenanın çirkin yüzünü tablolaştıran bir kişi, bekanın güzel ve aydınlık çehresini muhatabına ikna edici bir güzellikte anlatamıyorsa yine adam boşlukta kalacaktır. Tutunduğu dalı kestiğiniz bir kişiye bir başka dal takdim edemezseniz onun aşağı düşmesi kaçınılmazdır. Demek ki ruh bilimciler ve kalbi hayatla ilgilenen, toplumun ruh ve mâna mimarları gayet mahir ve söylediğini uygulayan cinsten inandırıcı ve yetenekli kişiler olmalı.

Hani "Yarım hoca dinden, yarım doktor candan eder." misali kaş yaparken göz çıkarmak hiç bir zaman iyi bir davranış değildir. Hatta onun bile bir ruh sağlık uzmanına görünmesi şartı vardır; çünkü davranışlarında bir takım hastalıklara düşmüş gibi belirtiler vardır.

Hiç bir kişiyi maddi açlığından dolayı tenkit etmemeliyiz. Hele hele onlara mâna ufkunu işaret etmediğimiz müddetçe ve gerçek rehberlik vazifesini yapmadığımız sürece onları tenkit etme hakkına sahip değilizdir.

Bu gün gençliğin sağda solda ruh açlığını ve manevi doyumsuzluğunu gidermek için eğlenceden eğlenceye koşmasının sebebinin biz olduğunu idrak ettiğimiz gün, kendi ruh sağlımızı kazanmaya başladığımıza da inanabiliriz. Yoksa uluorta tenkitler, hiç bir müspet hamle ve aksiyona girmeden toplumdaki bozuklukları eleştirmek bir bakıma ayrı bir psikoz çeşididir.

Kişi önce kendini sonra çevresini bu açlıktan kurtarmanın yollarını aramalıdır. Bu açlığın tek doyum noktasının ise ilahî güç ile irtibat haline geçmek olduğunu bilmem söylemeye gerek var mı?

Öyleyse ey dost!

Asla fanilerin güleç yüzlerine aldanma. Onlar kalbin alakasına değmeyecek kadar zayıf ve insanı terk etmeye müsaittirler. Kalbin dolup doyacağı tek çeşme beka çeşmesi ve baki lezzetler sofrasıdır. Ruhun, o sofranın başına bağdaş kurup oturmadan asla sofraya el sürme. Kendi kendini aldatma intiharına itme.

Ey arkadaş,

Bu doyum otağının uzak olduğunu zannedip hemen elinin altındaki lezzetlere kalbini verme. İnsan çok kez bu hataya düştüğü için fani lezzetlerin peşinden koşup en sonunda kaybedenlerden olur. Uzaklık bir vehimdir. O insanı yıldırmak için kalbe atılan bir ümitsizlik zehridir. O zehrin gönül kaynağını bulandırmasına ve kurutmasına izin verme.

Hak dilerse nice uzaklar yakın; nice yakınlar uzak olur. Bunu bil ve asla kalbini ve ruhunu bakiler şöleni ve şenliğinden ayırma.

FANUS ve IŞIK

Dini duygulardır insanı yaşatan. O kalbin ışığı ve nurudur. Hani ışığı olmayan bir oda nasıl karanlık ve mukassidir; dinden uzak bir kalp de öyle karanlık ve kesif bir iklime sahiptir.

Ayağı sağlam zemine basmayan bir sporcu nasıl çeşitli akrobatik harekeler yapamazsa dini duygulara sahip olmayan bir kişinin de geniş yelpazeli bir bakışa sahip olması düşünülemez; çünkü kalp merkezine çekilmemiştir bakışları. Özüne karargâh kuramamış ve kalp merceğine gözünü dayayıp oradan çevreyi rasat etme payesine erememiştir.

İşte bu sebepten Robert E Sega: "Din belirli şeylere bir açıdan bakmak değil, her şeye belirli bir açıdan bakmaktır." der.

Onunla insan isterse ciddi bir güç elde edebilir. İnanmış bir insan bu geniş bakış açısıyla kâinatı avucunun içi gibi bilmeye başlar. Böylece yabancılık korkusundan ve endişesinden kurtulur. Ülfet oluşmaya başlar onun ile eşya arasında. Böylece varlıklar ile dostluk bir başka olur dini duyguda derinleştikçe. İnsan ruhen ciddi hamleler ve aksiyonlar elde eder.

Zira insan dinin verdiği gıdalar ile Herkül gibi bir mâna gücüne sahip olur. Bazen o bütün kalplere giden yolları da açar. Zira insan kendi özüne açılan kapıları tek tek aralar bu mâna gücüyle. En zor açılan bildiğiniz gibi kalp kapısıdır. O da sevgi anahtarıyla açılır. Bu anahtarın yapıldığı atölye de din iklimi ve atölyesidir.

Bu sebepten şöyle der George Bernard Shaw: "Din dünyada büyük bir güçtür. Bir insanın kalbine kendi imanımızla değil onun iman yolu ile girmeye çalışmalıyız."

Ama ahlak da dinin ayrılmaz bir parçasıdır. Zira hayat tarzımız ve tavırlarımız dinin vermiş olduğu ilham ve aydınlıkla yoğrulup şekillenmemişse o zaman bu ışık da tamamlayıcı fanusunu bulmadığı için söner gider. Biz dini, ahlakımızla ve ahlakımızı da imanımızla bütünleştirdiğimiz zaman bu yekparelik bizi mutlu kılacak ve hayatımızı aydınlık bir iklime çevirecektir.

Yoksa yaşantı üslubu, yani ahlakı dinin zıddı ise ve insan bir taraftan imanın lezzetini almak bir taraftan da çirkin bir yaşantı içinde bulunmak istiyorsa asla bu birliktelik uzun müddet devam etmeyecektir. Belki bir müddet sonra insan bu dualizm içinde bir tarafı tutmak mecburiyetinde kalacaktır. Tabii ki yaşanan hayat tarzı daha müşahhas olduğu ve elle tutulur bir biçimde karşımızda bulunduğu için onun cazibesi daha kuvvetli olacak ve biz çok kez kötü ahlaklıların düştükleri girdaba yuvarlanacağız.

İşte bu hususu bizlere duyurmaya çalışan bir ses: "Din ve ahlak aslında ikisi de vasıfları bakımından bir bütünün tamamlayıcısı olan iki parçadır" (Heinrich Heine)

Hayat din ile ışıl ışıl bir aydınlığa çekilmezse o bizi karanlığına çekecektir. Yaşantı labirentlerinde, hayat dehlizlerinde çok kez kullandığımız fener ve ışık dinin nuru ve ziyası olmalıdır. Onun verdiği nur ile hadiselere bakmak, onun açtığı yolda yürümek, onun bütün pürüzleri bertaraf eden ikliminde yaşamak ve kalbimize irfan ve hikmet doldurmaya çalışmak bizim için vazgeçilmez bir kurtuluş yoludur.

Bizler dinin serbest bakışı, kalpleri fetheden tılsımlı değneği ve ruhumuza üflediği güç ile nice açmazları aşar, nice geçilmez handikapları geçer gideriz. Hayatımıza hayat katar, hem bu âlemimizi hem de öteler ötesindeki hayatımızı parlak bir hüviyete büründürmüş oluruz. İşte bu hususta asrın adamının özlü, sade ve keskin, kararlı sözü: "İhya-yı din, ihya-yı milletir. Hayat-ı din, nur-u hayattır."

AŞKTAN BAŞKA ÇARE YOK

En son sırrı anladık dostlar. Aşktan başka çare yok. Aşk öyle bir cezb gücüne sahipmiş ki onun gücüne denk ikinci bir unsur yokmuş. Kalbi kendine çeken öyle güçlü bir güneş ki aşk, onun ışığı ve güzelliği bütün hisleri adeta galeyana getiriyor, coşturuyor ve çarh urup çevresinde döndürüyor.

Âşık kendini bilmez bir halde dolaşır durur diyar diyar. O dışa göre kendini bilmez halde dolaşır durur, ama içe göre en iyi kendini bilendir veya kendini bilme ufkuna ermiştir. Bir anafora tutulmuştur ki sormayın. O, o anafor ve girdaptan sonsuzluğa yürüyecektir ama kimse bilmez. Yürek bir metafizik eylem peşindedir. Bir gölge hale getirir insanı. Yemez içmez daim zikreder âşık. Âşık olduğu zatın bir tek görüntüsüne; hatta zülfünün tek telini bile

görmeye canını feda eder. Çünkü susuzdur sevdiğine, uykusuzdur âşık olduğu varlık için yıllarca. Onun güzellik ikliminde bir derin vuslat uykusuna dalmak ister. Yıldız rüyalı bir aşk uykusudur bu. Bu rüya binlerce uyanıklık zannedilen şeye denktir. Belki de daha üstün...

Âşık gariptir. Asla solmayan bir gül gibi her rüzgâr ondan bir dal, bir yaprak uçurur. Izdırab ve acı, onun kolunu kanadını kırar. Ama o güzelliğinin son yaprağını da tebessümle, özündeki sevginin alımlı çehresini de son anına kadar insanlara takdim eder. Ta ki başkaları da sevsin ve ersin ister o ufka. Egoist değildir âşık. Bulduğu şey o kadar vasi ve geniş bir hazinedir ki egoist olması veya benlik dalgalarında boğulması asla mümkün değildir âşıkların. Ancak minik ışıklar bulmuş zavallılardır ki o ışığın çevresine kimseyi yaklaştırmazlar.

Yöneldikleri ufuk o kadar dar, sıkı, sıkıntılı ve şulesi azdır ki onun çevresine kimsenin konmasını ve faydalanmasını istemez, bu odağın cezbesine kapılanlar, o ufka yönelenler, maddenin esiri ve zebunu olanlar. Ruhun geniş ikliminden, maddenin dar mahzenlerine düşmüş, bir kısır döngü çemberinde durmadan yürürler bundan geri. Ayaklarının altındaki zemin öyle kaygandır ki onlar yol aldıklarını zannede dursunlar, bir istikamete gittiklerini zannetsinler. Hâlbuki aynı yerlerinde saymakta veya geriye gitmektedirler.

Aşk insanı, ışık hızıyla yol aldıran buraktır. O burağı bulamayan kişilerin hali haraptır. Ruh süvarisi düşmüş, nefis bir uyuz eşeğe binmiş, kendini kurtarmaya çalışmaktadır. Süvariyse çamurlar içinde debelenmektedir aşksızlarda, mânaya tutkun olmayanlarda, özünü tanımayanlarda, kalbini sonsuz zatın kudret eline teslim etmeyenlerde. Onun kınalı şafakları hatırlatan ve bir ufuk gibi saran kudret parmakları her teslim olana bir gün tacı hediye eder. Bir güneş incisi takar, bu tacın sorgucuna.

HERKES ÖĞRETMEN OLURSA

Herkes öğretmen olursa kim öğrenci olacak. Kim dinleyecek o zaman gerçekleri. Yahut kim özümleyecek damla damla hakikat iksirini. Herkes bildiğini zannederse bilgi kime sunulacak o zaman... Bilgi tohumu hangi tarlaya ekilecek... Kim tablacılık edecek gül fidanlarına. Herkes bahçevan olursa kim meyveye duracak bir ağaç gibi... Zorluktan kaçmak değil mi bu... Sevmekten kaçmak değil mi? Zor olan yaşamaktan kaçıp yaşatmak çizgisine uzanmak değil mi?

Bana göre her öğretmen bir yönüyle öğrencidir. Öyle de olmalı... Aksi takdirde alma yeteneğini yitirir. Gönlü bir müddet sonra çoraklaşır. Sadece verici olmak bir zaman sonra verecek bir şey bulamamasına sebep olur o kişinin. Hem alıcı hem verici olmak zorundadır insanoğlu. Hem öğretmen hem ögrenci. Bir taraftan hakikatin memesinden süt emerken bir taraftan gerçek iksiriyle insanlığı beslemeli. Yoksa tek taraflı bir gidiş olur. Münbit bir araziyken yağmuru ışığı kabul etmez olur ve çoraklaşır.

Zavallı insanoğlu, bilmez mi ki gerçek muallim Allah'tır. Onun öğreti aracı da kâinat ve Kur'ân'dır. İnsanoğlu, nasıl olur da çizgiyi aşar ve bu rotadan çıkar. Daima bir öğreticiye, hak ve hakikatin öğretisine muhtaçtır da bunu idrak edemez. Bu bir cehalet, bir bilgisizlik değildir de nedir. Kendini bir öğrenci olduğunu unutan insan, nasıl öğretmenlik seviyesine çıkabilir. Kendi konumunu bilemeyen, nasıl başkalarına zirve konumlar kazandırabilir. Yahut onlara kimliğini hatırlatabilir.

Önce kendisi uyanmalı değil midir bunların. Önce kimin mektebinde ders aldıklarını ve niçin ders aldıklarını bilmeleri gerekmez mi? Elbette gerekir.

Ümitsizliğe düşmemek, adresi yitirmemek için gerekir. Ne olduğunu, niçin yaratıldığını unutmaması için gerekir. "Her öğreten de bir bakıma öğrencidir." pusulasını şaşırmamak için gerekir. Hem şefkat mayalayan hem şefkate muhtaç olduğunu bilen bir kimlik de gerçek sevgiliyi bulmak için gerekir.

Kâinat mektebinin, Kur'ân kitabının gerçek öğreticisi Hz Muhammed (s.a.s.) değil midir? Elbette. Öyleyse bizler onun dizinin dibinde ders gören talebeler değil miyiz? Bunu nasıl unuturuz dostlar. Alıcılık yönümüz bir ömür boyu sürmeyecek mi? Öyleyse nasıl çoraklaştırırız sinelerimizi? Her an yağmura açık toprak gibi, kabarıp tohumları yeşertmeye

muntazır zemin gibi beklemeli değil miyiz, o arşın eşiğinde? Bulut bulut şefkatten damlalar insin diye bağrımıza. Sonra gerçeğin filizi, hakikatin tomurcuğu ortaya çıksın diye kalplerimizde, gönüllerimizde... Bunu gözlemeli değil miyiz, bir ömür boyu?

Kimliğini unutmak, kötülerin kötüsü bir tutum. Nisyanın en amansızı ve acımasızı bu olsa gerek... İnsan bu hançeri kendi sinesine nasıl saplar bilemem. Kendini bu kemente nasıl çeker, nasıl idam eder bunu hiç anlayamam.

Öğretmenlik iklimine girip, öğrenciliğini unutmak nasıl bir kişilik bozukluğu, nasıl bir egoizimdir bunu asla çözemem.

Ama anladığım bir şey varsa gerçek muallim bir yönünün hak ve hakikate açık olduğunu bilen, her zaman almaya hazır bir açlık hissedendir. Tok gibi görünenin üstü örtülü bir açlık çektiğini kim bilmez; her an dolmaya hazır olduğumuzu ve ona ihtiyaç duyduğumuzu kim idrak etmez. İdrak etmek, bunu yaşamaktır bir bakıma. Diğeri hissin idrak seviyesine yükselmemesi gibi bir durumdur ve eksiktir.

Ey öğretmen arkadaş, sen gerçek muallim olmak istiyorsan öğrenciliğini unutma. Bir taraftan aldığını bir tarafa uzat. Mevlâna gibi bir elin göğe açık bir elin yere dönük olsun. Yoksa kaybedenlerden olursun bunu bil. Veren el olmak, zengin olmayı gerektirir. Zenginlik hakperestlikten ayrılmamayı icap eder.

DOLUNAY

Izdırap deryalarını aşa aşa varır hedefe insan. Gözlerinden yaş eksik olmaz, Hak yolun yolcusunun. Gönlüne bir paslı hançer saplanır her an. Hadiselerin kritiğini yapmadan yaşayamaz o. Nefis muhasebesi ikliminde geçirir ömrünü. Onun için yaslıdır bakışları. İğneli fıçı içinde geçer hayatı. “Adam sen de!” diyemez hiç bir şeye. Bir dolunay örmek içindir bütün gayreti ve çabası. Her günü ayrı bir ay parçasıdır onun. Öldüğü gün geride bir dolunay bırakır.

Kolay zannedilmesin böyle bir hayat. Secde olmadan, rükû olmadan örülmez bir ışıklı kaneviçe. Oruç olmadan, Hac olmadan nakış nakış dokunmaz bu dolunay. Hoşgörü ve sevgi ibrişimleriyle motif motif örülmelidir, ömür gergefi.

Doğru yolun yolcusu daima aydınlık bir ömür yaşar. Kir, pas ve karanlık gölge düşüremez onun hayatına. İşi bitmiş, yanmaya hazır odunlar gibi değildir onun ömür ağacı. Körpe filizlerle, taze tomurcuklarla yemyeşil ve hayat doludur. Turkuaz gök, sis ve dumanla kararmamıştır. Zift rengi bulutlarla örülmemiştir. Güneş bir külçe altın gibidir onların ömür göğünde. Yer, rengârenk çiçeklerle, taptaze fidanlarla her an baharı yaşar onların ömür zemininde. Kuşlar, ebedî nağmeyi, sonsuzluk türküsünü şakırlar ağaç dallarında... Kuğular sonsuzluğa doğru süzülüp giden bembeyaz yelkenlileri hatırlatır onların ümit denizinde. Çağlayanlar, nehirler berrak ve tertemizdir mü’minin hayat baharında. Bulanık sular ve kirli bir iklim onların hayat mevsimini asla çirkinleştiremez. Çünkü aldıkları nefes, verdikleri nefes berraktır. Yaşadıkları her an billurdan bir elmas parçası gibidir. Ya gönülleri bir kömür parçası gibi simsiyah olan inançsızlara ne demeli?

Onların hayatında bahardan bir renk, ötelerden bir akis, cennetten bir yansıma, hakikat ikliminden bir parça ışık göremezsiniz.

Katranla boyanmış, ziftle örülmüş bir hayattır onlarınki! Çiçekler bu simsiyah kâbusun altında can çekişirler. Fidanlar iblis nefesiyle örülmüş o kapkaranlık atmosferde ölüm çığlıkları atarak hayata veda ederler. Kupkuru bir çölü hatırlatır onların ömürleri. Bir damla suya hasrettir inançsız insanın kalbi. Çağlayanlar, nehirler aramak beyhudedir onların hayat ikliminde.

Olsa da sular bulanıktır, kirlidir, paslıdır.

Arkadaş ömrünü bahar çiçekleriyle süsle. Aydınlığın nur ibrişimleriyle ör hayat kaneviçeni. Küfrün karabasını çökmesin yüreğine. Günahın sis ve dumanı örtmesin kalbini. Daima aydınlıkta yaşa, daima nur ve ışıkla iç içe ol. Kur’an güneşinden kopma, ezeli nurdan ayrılma. Peygamberin nurlu izinin vefalı bir takipçisi ol. Ne olursa olsun, hayatın pahasına da

olsa bu bahar yolunu terk etme. Ta ki gözlerin hakikat ufkuna çevrilmiş bir şekilde son nefesini verirken cesedinden yükselen ruh dolunay gibi ışıl ışıl olsun.

ALTIN KAŞIK

İnsan şarkı dinlediği kadar Hak kelâmı Kur'ân'ı dinlese o kadar iç derinliği ve o kadar güllük gülistanlık bir ruha sahip olur ki anlatılamaz. Ama gel gör ki evde, otobüste, uçakta her yerde bu tarz türkü ve şarkılar çalınırken hiç bir zaman Allah kelâmı akla gelmiyor. İşte bu unutkanlık büyük bir nisyandır. İsyanların çoğaldığı bir devirde, her yerde Hakk'ın unutulduğu ve bunun da moda olduğu bir yüzyılda böylesine derin ve bitevi nisyanlar da kendi kendine bir zakkum meyvesi gibi filizlenir.

Arkadaş, insan dinlediği şeylerle içinde mâna gülleri oluşturabilir. Bilirsin ki insanı bazı zamanlar kulağından zehirlerler. Hele gaflet anında kulak ağza açılan bir penceredir. Buradan akan zehir kalbi durdurur. Bu bedeni hakikat insanın manevi hakikatiyle paralellik teşkil eder. Yani kulaktan gıda aldığı gibi kişi oradan aldığı zehirler ile maneviyatını söndürebilir. Bunun için dinlediğimiz şeylere dikkat etmeliyiz. Ruhu kanatlandıran, kalbi coşturan ve mâna iklimine yükselten melodiler, sesler, besteler ve güfteleri dinlemeyi şiar edinmeliyiz. Yoksa bilmeden kendi kendimizi zehirlememiz mukadderdir.

Sevgili dost, bizlere kut ve gıda olacak en güzide mûsikî Kur'an'dır. İnsanın yaratılışına uygun düzenlendiği için Hakk'ın emir ve yasaklarını içerdiği için topyekün duygu ve hislerimizi doyurur ve onları itminana kavuşturur. Böylesine karizmatik bir besteyi gönlümüze her gün gıda diye göndermeliyiz. Yoksa ruh ölümü ve mâna pörsümesi kaderimiz olur.

Bu mûsikî şöleninde kullanılacak altın kaşık da kulaktır. Onunla kalbi doyurmak vazgeçilmez bir huy ve tabiatımız olsun. Ta ki ruhumuz ve kalbimiz güllük gülistanlık bir iklime ersin, kavuşsun.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DİL İKSİRİ

KİTAPLARIN DİLİ

Duymanızı isterim kitapların sözlerini. Raflarda tozlanmaya yüz tutmuş, içinde nice cevherlerin gizli olduğu, nice bengisu kaynaklarının bulunduğu kitapların ne söylediklerini duymanızı isterim. Okunmayan bir kitabın feryadından daha canhıraş ve âteşin bir nâle var mıdır cihan üzere. Sayfaları çevrilmeyen ve açılmamış bir tomurcuk gibi sahibini bekleyen, bülbülünü intizar eden bir kitabın yakıcı feryadından daha acıklı bir çığlık var mıdır?

Kitaplığınızın yanına gidip size bakan kitaplara yüzünüzü çevirin. Onların özlerinden akseden kor renginin yüzünüze oradan gönlünüze aksettiğini görecek ve irkileceksiniz.

Kitapların feryadı kadar can yakıcı ve insanı içten içe ürperten ikinci bir feryat yoktur cihanda. Onların hüzünlü bekleyişinden daha iç burkucu ikinci bir alev sağnağı yoktur dünya üstünde.

Sanki kitap penceresinden sizinle konuşmak isteyen yazarları hayal meyal görür gibi olursunuz, siz bu fikir harmanına uğradığınızda.

Bu düşünce ve his platformuna girdiğinizde sizi gözleyen ve yanlarına gelip sohbetlerine eşlik etmenizi isteyen bir yığın aydınlık sima ile karşılaşacaksınız.

İsterseniz gönlünü bir yoklayın o an... Ona doğru uzanmış nice çiçekleri, yıldızları, tayfları, şuleleri bir bir görüp hissedeceksiniz o an. Kitap dünyasından ruha ağan bu kültür, sanat, ilim ve din gökkuşağı, nice aşk ve sevda sırlarına sahiptir kim bilir.

Hele bir onların dünyasına uğra, hele bir kitapların engin ufuklarına kanatlan o zaman kendini daha iyi keşfedecek ve sonsuzluk bilmecesinin sırrına daha derin vakıf olacaksın.

Kitaplar sarı, kırmızı, yeşil ciltleriyle işte kütüphaneden bakıyorlar. Bize bir hamle yapmamız ve yanlarına gitmemiz ve içlerinden birini seçip okuyamaya başlamamız için âdeta yalvarıyorlar. Bu yalvarış bizlere acıdıkları içindir. Özümüz çöle döndüğü ve gönlümüz bir susuz platoya çevrildiği içindir. Onlar bu susuzluğun ve çölleşmenin önüne geçecek çareleri haykırdıkları için bizlere bazen yalvarır gibi bakarlar. Ölümümüze, ruh çöküşümüze, kuruyup gidişimize seyirci kalamadıkları içindir, bu şefkat özlü bakışlar ve bizleri sinelerine basmak isteyişler.

Kitapların dünyası ışık, nur, ümit, aşk, azim, direniş, cesaret ibrişimleriyle örülmüştür. Onların iklimine giren kişi ya ondan ya diğerinden bir parça gıda alarak özündeki dermansızlığa mutlaka birkaç damla ilaç bulmuş, birkaç nefes diriltici soluk elde etmiştir.

Kitaplarla haşir neşir olanlara sorunuz. Bir beldeye gittiğinizde en çok anne, baba veya evlad-ü iyal yahut sevgilinizi mi özlersiniz, yoksa bir başka şeyi mi diye. Onların sizlere vereceği cevabı söyleyeyim. Bir başkasını özleriz. O nedir, diye sorduğunuzda. Kitaplar diye cevap vereceklerdir. Her şeyin tiryakiliği belki silinir, geçer gider, ama okuma tiryakiliği veya kitap sevgisi ruhlardan asla silinmeyecek bir alışkanlıktır.

Bir tütün alışkanlığı, bir içki müptelâlığı gibi değildir onların tiryakiliği. Hiç bir zaman kopulamayacak sağlamlıkta bir cezbe, bir irtibat, bir bağdır onların dostluğu ve samimiyeti.

Ben kitapları yalan söylemeyen dostlar olarak bilirim. Zira yalan söyleyen böyle bir teşrih masasına kendini yatırmaz. Yıllar yılı inceletme hatasına düşmez. Kendine güvenen duygular, hisler, yalan söylemeyen düşünceler ve özler orada cümle cümle yansır. Çağlara kalacak olan bu armağan eğer riyayı temsil ediyorsa, bir gün foyası ortaya çıkacağı için pek yalan yolunu tutamaz.

Kitap dostlarını tanır kitaplar. Onların raflara yaklaşmasını bile hisseder. Gayet akıllıca ve nazik bir şeklide dokunurlar kitaplara bu dostlar. Hırpalamadan, bir çiçeği okşuyormuş gibi, bir gülü kokluyormuşçasına açarlar kitapları ve okurlar ondaki mesajları.

Hani talan ediyormuş gibi değil; hunhar bir tabiatla hiç değil. Onlara yaklaşmak ve ele almak bile bir edep ve erkân işidir. Bir beyefendi gibi dokunmak, sayfalarını yine nazik bir eda ile açmak, hatta cümlelerini yine ayni nezaket ve ciddiyetle incelemek gereklidir. Yoksa iyi inceliyorum diye onları paçavraya çevirmek kitap okumaktan ziyade kitabın canına okumak gibi bir şeydir. Okuyucu elbette tenkitçi olacak, elbette kitabın konularına tam nüfuz edebilmek için dikkatli bir okuma üslubuyla hareket etmeli, ama bu olur dolmaz yerlerini çizip kitabı harap etmek ve tar-u mar edip bırakmak demek değildir...

Kitaba kibar ve efendi davranan kişinin insanlara karşı da bu efendiliği ruhunda gizli bir şekilde mevcuttur. O aslında fıtraten kibar ve efendi bir insandır. Kitaba saygının onun yazarına saygı olduğunu bilir ve onun yazarının şahs-ı manevisinin de kitapla beraber bulunduğunu kabul eder.

İşte böyle ince bir karaktere ve ruha sahiptir kitap dostları.

Kitaplar da zaten böyle kibar zatlardan hoşlanır ve onların kendilerini didik didik etmesini isterler. Saygısızların kendilerine dokunmasına bile tahammülleri yoktur kitapların. Zira kitaba saygısız, bilgiye ve ilme, düşünceye ve hisse de saygısız olacağı için onun topyekûn insanlığa da bir saygı hissi yoktur. Dolayısıyla o hak ve hakikate da saygısızdır. Böyle bir kişinin kendilerine yönelmesi her kitabı titretir ve özlerini âteşin bir feryat ile doldurur. Demek ki kitaplar iki şeyden muzdariptir. Birincisi okunmamaktan ve ilgisizlikten, ikincisi ilme, insana ve Hakk'a saygısızların onları hırpalamasından...

DENEME

Serbest söyleyiş kadar insanın şuur altındakileri çevreye sunduğu ve daha gerçekçi olan bir yazı tarzı yoktur. Bence denemeler ismini vereceğimiz bu tarz yazılar insanın ruhundaki gizli sırları ve özlemleri, hasretleri bir bir ortaya koyar. Ama bakmasını bilen için bu böyledir. Yoksa üstün körü bir okumak ile yakalanamaz bu girift ruh halleri.

Hangi denemeciye bakarsanız bakın bu yansımayı az çok görürsünüz. İnsan ancak deneme yazarken boşalabilir tam mânasıyla. Zira denemenin bir hududu yoktur. Makale gibi direttiği, ispat gayesi güttüğü bir amacı yoktur. Şiir de böyledir aslında. Güzel ve beliğ anlatmak ise bütün türlerde geçerli bir şeydir.

Deneme yazarak gençleri açık sözlülüğe alıştırmalıyız. Belki onlara da deneme yazmaları hususunda tavsiyelerde bulunabiliriz. Araştırma yazılarında denemedeki tat yoktur. Belki beyniyle yaşayan ve asla kaynakçasız yazı yazmak istemeyen kişiler için bu böyle olmayabilir, ama denemedeki "Kıvamını bulmuş tarz ve üslup şiirsellik ve akıcılık başka bir yazı türünde yoktur!" desek yanlış söylemiş olmayız.

Batıda, Andre Gide bizde ise Suut Kemal Yetkin, gibi denemecilere şöyle bir göz gezdirecek olursak serbest söyleyiş veludiyetini ve onların damarlarının kılcallarına kadar gönderdiği ısıyı ve ışığı hissedersiniz.

Doğru sözlü ve açık konuşan nesiller yetiştirmek istiyorsak, hasbi ve daima doğru sözlü olmayı insanlara öğretmek arzusundaysak bence onlara deneme tarzında uygulamalarla egzersiz yapmalarını tavsiye etmeliyiz. Böylelikle berrak ve asla ruh karmaşası yaşamayan nesiller ortaya çıkacaktır.

Bu gün açık konuşamayan bir nesille karşı karşıya bulunuyorsak bunda bu tarzda edebi çalışmaların azlığı da söz konusu olabilir. Sevgisini, öfkesini, ümidini, nefretini, toplumla paylaşmak isteyen genç nesiller, kürsülerden topluma fikirlerini serbest bir şekilde haykırabilmelidirler. Megaloman tiplerin üremesini, pisikonevrotik hastaların toplumu sarmasını istemiyorsak bu böyle olmalı.

Açık sözlülüğe ipotek koymak isteyen kişilerin ise toplumda pek söz sahibi olmamasına özen göstermeliyiz. Onların baş mahfilleri tuttuğu bir ortamda asla böyle bir denemeciler kervanı oluşmayacaktır. Korkak, pısırık ve kendi düşüncesini başkalarına sunmaktan çekinen bir zavallılar gürühuna dönecektir neslimiz. Açık sözlü, açık fikirli ve bunun yanında bir girdap gibi düşünce ve derin ruha sahip nesiller bizlerin en büyük özlemidir.

Nurullah Ataçta da çok kez hissettiğimiz bu açık sözlülük hiçbir zaman değerini kaybetmeyen eserler vücuda getirmektedir. Açık sözlü kişileri (fıtrî bir hal olduğu için) her devrin insanı sever. Böylece her devre hitap etme imkânı bulur denemeciler. Belki bir hikâyeyi dün okuduysak bu gün eski bir konu çevresinde örüldüğü için okumayabiliriz. Ama denemenin ne konusu eskir ne de söyleyeni… O daima ter-ü tazedir. Hem okuyucusunu dinç tutar, hem ele aldığı konuyu hem de yazarını… Böylesine bir iksir sunan kaynak varken yazarlarımızın niçin bu hızır suyunu bulup sık sık halka takdim etmediklerine şaşıyorum.

Deneme yaşayan insanın merkezindeki anaforlardan, içtimai hayatın temeli olan sosyal ruhtan haber veren ve gerçek hayatı yansıtan en açık yazı türüdür. Şiir ise bunun nazım tarzındaki versiyonudur. Bu iki tarz dünya durdukça insanlığa ışık tutacak ve saf duygunun, katıksız düşüncenin meyvelerini insanlara takdim etmekten bir an için geri durmayacaktır.

Sevdiğine seviyorum, sevmediğine sevmiyorum diyebilen nesiller yetişmesini istiyorsak özellikle deneme ve şiir türü ile gençleri bir an önce bu tarz ve üsluba yönlendirmeliyiz. Bu serbest söyleyiş tarzının revaç bulmasını elimizden geldiği kadar desteklemeliyiz. Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller böyle yetişecektir.

DİNLEMEK SANATI

Devamlı konuşan insanlardan neler çekeriz neler. Bazen tebessüm ederim böyle kişilere, bazen üzülürüm onlar hakkında. Tebessüm etmemin sebebi kendini teselli etmek için bir hobiye ve deşarj olmak için müspet bir yola girmeleridir. Ama başkalarını dinlemeyip, durmadan konuşmalarının bir hastalık olabileceği ihtimalinden dolayı da üzüntü duyarım onlar namına.

Başkaları bizden meramını dinlememizi ister. Bizim onlara bir şeyler sunmamız kadar onlar da dertlerini bizlere iletmek ihtiyacındadırlar. Biz konuşmaya ve anlatmaya kilitlenmişsek, bunu duyup hissedemeyiz. Sadece konuşuruz ve dinleme yönümüz böylece kapanmış ve duyarsızlaşmıştır. Hele hele bazıları sağır sultan kesilir nice feryatlar karşısında.

Hani bazı idareciler vardır; gider derdinizi anlatırsınız. Onların kafaları başka bir işle meşguldür o an ve sizi dinlemektedirler. Bu hareket sizi, işinizin ciddiyeti nispetinde çıldırma noktasına çeker. Eğer pek mühim değilse aldırmazsınız ve tekrar anlatırsınız derdinizi. Zaten biraz sonra müdür size hımm diye bir ses çıkardıkdan sonra 'Şunu bir daha anlatsana!' diyecektir. Dinlemediğinin işaretini önceden aldığınız için siz tekrar, yeni baştan, kızmadan, yorulmadan anlatacaksınız meramınızı.

Halbuki bakınız John Stuart Mill, ne diyor bu hususta: "Başkalarını iyilikle dinlemek, iç zenginliğinin en güzel belirtisi ve daha iyi anlamanın en büyük yardımcısıdır."

Demek ki içi zengin, ufku geniş olan kişiler başkalarının söz söylemesine tahammül edenlerdir.

Nice kişiler tanırız toplum hayatında kendi konuşurken şen şakraktır, ama siz konuşurken birden yüzü mukassi bir hal alır. Söz hakkının daimi kendinde olduğunu zanneden ve asla başkalarına konuşma izni vermeyen böylelerine ruh hastası demekten kendimi bir türlü alamıyorum.

Aslında insan dinlerken bir taraftan kendi yerini tespit etmek ve konu hakkında ne derecede bilgiye sahip olduğunu daha iyi tartma imkânına sahiptir. Eğer dinlemiyorsa bilgisini ve dağarcığındaki meyveleri karşısındakine sunma imkânını da elde edemez.

Foersten şöyle der bu hususta: Dinlemek insana kendini ölçmek ve değerlendirmek imkânını sağlar.

Bazen kötü konuşmalar bile bizlere nice güzellikler sunar. Kötü bir hatip kırık dökük ifadeleriyle insanlara bir şeyler sunarken bazen samimi bir sözü ta kalbimizi bulur ve bizi ciddi ciddi etkiler. Önemli olan da bu etki değil midir. Mehmet Akif bu sebepten "sözüm odun gibi olsun; hakikat olsun tek." demiyor mu? Demek ki dinlemek her halükarda insana yararlı olabilir. Hani bal almasını bilen arının bazen zakkum çiçeğinden bile bal toplamasını bildiği gibi... Demek ki dinlemesini bilmek konuşmayı bilmekten daha büyük bir meziyettir. Hemen sırt çevirip gitmek, yüz ekşitip muhatabı susturmaya çalışmak değil, sözlerin gideceği yeri ve karşıdakinin özündeki duyguları anlatması ve boşalmasını beklemek gayet yüksek bir karakter ve erdem işidir. Bu sebepten demiyor mu Franklin 'Dinlemesini bilenler, ülkeleri fethetmesini bilenlerden daha üstündür." diye. Zira dinlemek kalpleri fethetmenin biricik yoludur. İnsanların iç dünyalarını anlamaya çalışmak ve oraya ulaşma girizgâhları bulmak ancak dinlemekle mümkündür. Bunu bilen ise nice strateji üretip ülkeleri fetheden kişilerden daha akıllı, daha uyanık ve diri bir gönle sahiptir.

Sizi dinlemeyen kim olursa olsun, fikirleri ne derece güzel olursa olsun içinizde bir antipati oluşmaz mı ona karşı. Yani ilk baştan kaybetmez mi çok konuşan kişi. Az ve öz konuşmak ve başkalarını dinleyip söyleyeceği sözü ayarlamak dururken abur cubur laflar etmek ve muhatabı küstürmek ve ona hiç söz hakkı vermeyip karşısında muhalif bir güç oluşturmak hangi fatihin taktiği ise bence o muzaffer bir komutan değil, mağlup olmaya namzet bir şahsiyettir. İsterse nice ülkeler fethetsin, nice kıtalar keşfetsin, bu böyledir değişmez.

Bir de güzel konuşmak deyince isabetli isabetsiz laflar edip, çok konuşmak akla gelmemelidir. Belki özlü ve güzel söz söylemek düşünülmelidir. Muhatabını dinlemeyen bu özlü konuşmayı, yani istenen en kısa ve en beliğ cevabı nasıl verecek. Karşısındakinin derdini ve derdinin detaylarını bilmiyor ki kanlı canlı bir sohbette bulunsun. Yani muhatabı en iyi anlayan kişiler onları iyi dinleyen kişilerdir. İyi dinleyen kişiler de onlara sözleriyle en kestirme yoldan ulaşmayı başarabilen söz sultanlarıdır. Bunlar birbirinin sebep ve sonuçları gibi değişmez kural ve kaidelerdir.

Demek ki güzel konuşmak kadar güzel dinlemek de bir beceri işi ve faziletmiş. Hele hele daha da öte gidersek onu Epiktetos gibi şöyle özetleyebiliriz: "Bir güzel söz söyleme sanatı varsa, bir de güzel dinleme ve anlama sanatı vardır."

DİL İKSİRİ

Bazı diller vardır ki bengisu damıtır, iksir süzer ve çevresine sunar. Aşkı bilen insandır, dili iksir üretenler. Özleri hep sevgi pınarı gibi coştukça coşar. Tatlı su kaynatır bu dağ ve yayla pınarı

gönül ve meltemler estirir çok kez çevresinde. Tabii dili de diri gönül vadisinden akıtır: Hayat suyu, iksir.

Kendini bilir böyleleri, özünü tanır, aşk ve sevda yurdunda yuvaları vardır onların. Hiç erinmezler zorluklar karşısında. Hareket ve coşku adamlarıdır. Hele bir de insanı sevmek ve onun yolunda canı feda etmek varsa işte tam onlara göredir bu husus. Dilleri iksir akıtır önce. Her yarayı tedavi etmek için ilaç gibidir onların merhemleri. Gelen geçen yolcular onlardan çoban çeşmesi gibi faydalanırlar. Izdırabı olanların acısı diner, hastalığı olanların hastalıkları tedavi olur. Hızır çeşmesi gibi... Gelen derdine deva bulur, geçen susuzluğunu giderir ve çöl yolculuğunu hitama erdirir onların dünyasında. Sonra da bir kutlu yolculuğun arşiyesini ferşiyesini çizmeye durur.

Dilini insanlık yolunda harcayanlar ve kullananlar ve onların saadeti için böyle iksir ve ilaçlar üretenler ne büyük hekimlerdir ki Hak bu sözleri dolayısıyla sözün sahiplerini övmüştür en güzel kelamıyla: 'Güzel söz kökü göklerde dalları yeryüzünde bir ağaç gibidir. ' diye.

Evet onların meyveleri güç ve besin alıp şekillendiği yere çeker bir gün insanları. Hele sahibini, hele ustasını, asıl çileyi çekenleri, rahm- i maderlik eden gönül insanını.

Sevgi yurduna dil iksiri gerek, çağlayan gibi boşalsın diye. Kin ve nefret yurduna zehirli tıslamalar, gerek oraları cehennem gibi bir şekle büründürsün diye. Bizler dünyanın bir güzellik yurdu olmasını istiyorsak birinci şekilde gayretin insanını daima takdir etmeli, onlara daima destek olmalıyız. Bu tarz nutukhanları ve kalemşörleri devamlı destelemek yoluyla şevke getirmeliyiz. Zira bülbüller susunca güller de solar; çünkü yaran gitmiştir. Güle gökten akan sular da kar etmez ondan gayri. Zira bülbülün şakıyışı gülün suyu, ışığı ve besini gibidir.

İnsanlık, güzel söze ihtiyaç içinde kıvranmaktadır. Hızır soluğunca kalplere diriliş sunan ve onları mutluluk ülkesine çeken güzel söze… Sitemsiz, kinsiz, öfkesiz, sevgi yurdundan taşınmış ve kalplere takdim edilmiş aşk ve sevda suyuna, muhabbet pınarının bengisuyuna ihtiyaç içinde kıvranmaktadır.

Bize düşen vazife, tatlı sözlü olmak, beliğ konuşmak, sözü bir kuyumcu hassasiyeti ile işlemek. İnsan ahsen-i takvim suretinde yaratılmış bir varlıktır, ona sözün de zirvesi gerekir. En güzeli verilmeli, en tatlı ve efsunkar olanı sunulmalıdır.

Bu sözün asıl kaynağı Kur'andır. Sonra Nebiler Nebisinin tılsımlı nefesidir. Daha sonra enbiya, evliya ve velilerin füsunlu sözleri, aşka bandırılmış kelimeleriyle örülmüş ses ve soluklarıdır. İksir sözler iksir ruhlardan, bengisu ve ümit suyu akıtan kalplerden gelir. İnanmış insanların oturaklaşmış özlerinden ve mânaya dayalı, temkine ermiş ruhlarından akar, akar gelir de dünyamıza boşalır. Amazon nehri gibi bol sulu olur böylelerin nefesleri. Çevresine çayırlar çimenler sunarken, içinde binlerce canlıya meskenlik de etmekten geri kalmazlar bunlar. Ya boy boy yetiştirdiği ormanlar, bir de gökyüzü yağmuruyla buna destek olursa.

İşte dil iksiri budur. İnsanların kuru gönüllerine hayat verir. Onları bir başka diriliş mevsimine hazırlar. Bir daha bir daha dirilişlere uğratarak, tohumlarının, özlerinin, köklerinin solmasını, çürümesini önler. Bu sebepten belirli periyotlarla bu dillerin çeşmesine gitmeliyiz biz. İçimize sunmalarını beklemeliyiz bu hayat suyundan. Çeşmeyi ayağına bekleyenler ise kısa süre içinde kendileri kuruyup giderler. Susuzların arayışı içten ve samimi olur. Bunun için onlara yüce yaratıcı böylesine güzide hayat suyu sunan menbaları buldurur, onları bir gün bu hızır çeşmesine çeker ve ruhlarındaki çölleri güzide bahçelere çevirir, meyvedar bir yurt haline getirir.

Ey dost, dil iksirini kendinde oluştur. Eğer oluşturamıyorsan böylesine güzel bir iklim ören ve ümit nakışlarıyla diriliş çemenzarları dokuyan birini bul ve ona muti ol. Bu, dünyaya gelen her insanın unutmaması gereken en önemli vazifesidir bunu bil.

YAZMAK ZAMANI

Durmadan yazmak gerekli. Dertlerimizi anlatmak ve içimizi sayfalara boşaltmak için. Nefes almadan okumak, okuduğumuzu iç dünyamızda kendi düşünce ve hislerimizle yoğurup şekillendirmek gerek. Hele hele çevremizdeki hadiseleri okumak, eşya ve tabiatın nabız atışını dinleyip o ritmin sırrını yakalamak, bu elde edilen irfan balını insanlara damla damla süzüp vermek belki de en gerekli şeylerden biri. Bizi okumaya ve yazmaya karşı soğukluk meydana getirecek veya tembelliğe itecek her şey nefsin ve şeytanın bir mırıltısı olduğunu asla aklımızdan çıkarmamamız gereklidir. Çünkü şeytan insanın kanı mesabesinde vücudunda hareket eder. Ondaki güzel hasletleri, iyi hisleri, mükemmel arzuları ve istekleri öldürmeye çalışır. Ta ki yanına bir yandaş daha kazansın ve yoluna bir yoldaş daha elde etsin.

Başlamak bitirmenin yarısıdır, derler. Bu söze ömrümdeki tecrübeler örnektir. Ne zaman bir yazıda ilk cümleyi yazsam diğerleri ardı sıra gün ışığı gibi akar gelir gönlümün avuçlarına. Ben de onları turkuaz mürekkep şeklinde bırakırım sayfalara, ezmeden, kelimelerin suyunu çıkarmadan, onları örselemeden… Cümleler yontulmalı, bir elmas gibi törpülenip şekillendirilmeli elbette.

Nasıl okumakta yavaş yavaş, hazmede ede bir gidiş varsa, yazmakta da hazmettirerek, okuyucunun iç dünyasına nüfuz ederek, his ve duygularının sesini, isteğini, arzusunu duyarak bir gidiş olmalı. Kalemin sayfaya değmesiyle tatlı bir sohbet başlamalı aslında. Ağlayan çocuğun sesini duymayıp kendi arzusu yönünde hareket eden ve onun açlığı ve susuzluğuyla ilgilenmeyip sürekli yüzünü gözünü okşayıp öpen anne gibi, baba gibi olmamalı yazar. O asıl derde eğilmesini bilmeli. Asıl yara nedir bunu tespit etmeli ve ona göre ilaç vermeli ve merhem sürmelidir kalp, gönül, akıl ve fikir yönümüze.

Yoksa kendi çalan kendi oynayan bir çalgıcı gibi oluverir sonunda. Deneme yazarları için de geçerlidir bu; şairler için de. Çok kez serbest söyleyişi seven bir yazar şair asla okuyucunun nabzını dinlemekten, yani kendi nabzını dinleyip okuyucuyu hissetmekten geri durmamalı.

Biz kendi içimizde bütün insanlığı nasıl hissedebiliriz. Onların gönül arzuları ve özdeki sancılarını nasıl idrak edebiliriz. Elbette onları sevmek, gönlümüzün has köşesine sevgilerini yerleştirmekle… Yoksa mümkün değildir güzel yazı yazmak ve hedefe varan sözler söylemek.

Bazıları ben kendim için yazarım, başkası için değil, der. Bu doğrudur insan kendi dertlerini dile getirir ve sayfaları bir dert ortağı olarak kullanır. Kalem ve mürekkep bu sohbetin hasbihal arkadaşlarıdır. Burada unutulmaması gereken bir şey var. Biz bir insansak ve ne derece seviyeli isek o derece insanlığa ışık sunma mesabesindeyiz demektir. Seviyesi yüksek bir kişi, erdemli bir insan, his ve düşünce yönüyle zirvelere tırmanmış bir kişinin elbette bu noktadan halka bir bakışı var. Bu gurur ve kibir olamaz; çünkü erdem duyguları bunu reddeder. Öyleyse ne olabilir. Kimyadaki etkiye tepki prensibinde olduğu gibi, bir kanun gibi sabittir ki bir diğergâmlık olabilir. Yani insanlara şefkat duyma, acıma ve onlara ışık sunma, ab-ı hayat takdim etme. İşte o zaman bu hizmet oluyor. O zaman bu bilinçli veya bilinçsiz bir yararlı olma yoluna girmek oluyor. Hani bazen su aktığını, deniz coştuğunu bilmeyebilir. Rüzgâr estiğini, çiçek açtığını, bulut yağmur verdiğini, ağaç meyve sunduğunu, güneş ışık saçtığını bilmeyebilir. Ama bu sunmak ve vermek yararlıdır ve insanlık için acil bir ihtiyaçtır. Yazar bütün bunları hesaba katarak usturuplu söz söylemeli ve yazdığı eserle kendi şahsiyeti arasında bir sun'ilik olmamalı. Yoksa yazdığı, süzdüğü, anlattığı şeyler boşa gider. Bir hedef belirlenmemiştir, duygu ve düşünceler, boşlukta yüzer durur ve bir kalbe, gönle ayarlı olmadığı için yine yokluğa sürüklenir gider. Candan, içten, Yunusça sesler, Mevlânaca söyleyişler, Bediüzzamanca kalem oynatmalar mutlaka ve mutlaka hedefe varacak ve yüzyıllar boyu insanların yararlandığı bir hayat çeşmesi olarak faydalanılacak ve bu faydaya matuf; zaman durdukça hayırla yadedilecektir.